Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Oehlenschläger, Adam.; udg. af F. L. Liebenberg.
Titel | Title:	Oehlenschlägers Poetiske Skrifter
Bindbetegnelse | Volume Statement:	Vol. 4
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn : Selskabet til Udgivelse af Oehlenschlägers Skrifter, 1857-1862
Fysiske størrelse | Physical extent:	32 bd.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

PUBLIC DOMAIN

52, - 12a

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 52 8°

1 1 52 0 8 05738 3

+ Rex

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Nedsat Pris.

Oehlenschlägers poetiske Skrifter,

udgivne af **F. L. Liebenberg.**

Denne fuldstændige Udgave af Oehlenschlägers poetiske Skrifter, gjengivne i deres oprindelige Skikkelse, og ledsagede af oplysende Anmærkninger af stor literærhistorisk Betydning har overalt vundet fortjent Bifald, og sikkret sig en varig Plads i den danske Literatur.

For imidlertid at skaffe den en endnu større Udbredelse, og give selv den mindre Bemidlede Leilighed til at komme i Besiddelse af den, saa at den store Digters Værker i Virkeligheden kunne blive Folkets almindelige Eiendom, har Selskabet besluttet sig til at nedsætte Prisen betydeligt.

Hele Samlingen udgjør ialt 33 Bind (omtrent 742 Ark), inddeelte i følgende 7 Afdelinger:

I. **Episke Digte:** Heltedigte og Sagaer. (Nordens Guder, Vaulundurs Saga, Helge, Hroars Saga, Hrolf Krake, Ørvarodds Saga, Regnar Lodbrok). 4 Bind. Bogladepris 3 Rdl; **nedsat Pris 4 Kr.**

II. **Lyriske Digte og Romancer.** 6 Bind. Bogladepris 4 Rdl 64 ß; **nedsat Pris 4 Kr.**

Oehlenschlägers

Poetiske Skrifter.

Udgivne

af

F. L. Liebenberg.

Fjerde Deel.

Kjøbenhavn.

Forlagt af Selskabet til Udgivelse af Oehlenschlägers Skrifter.

Hovedcommissionair: Th. Lind, Store Kjøbmagergade Nr. 6.

1858.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Trykt hos J. H. Schultz.

Oehlenschlägers

Tragiske Dramer.

Udgivne

af

F. L. Liebenberg.

Anden Deel.

Kjøbenhavn.

Forlagt af Selskabet til Udgivelse af Oehlenschlägers Skrifter.

Hovedcommissionair: Th. Lind, Store Kjøbmagergade Nr. 6.

1858.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Trykt hos J. H. Schultz.

Indhold.

Side.
Palnatoke ..... 1.
Axel og Valborg ..... 129.

Dramatiske Digte.

Tragiske Dramaer.

Anden Deel.

Palnatoke.

Et Sørgespil.

Personerne.

Harald Blaatand, Konning i Danmark.
Svend Tveskiæg, hans Søn, Sokonning.
Fiølnir, Haralds Staller og Mærkismand.
Palnatoke, Jarl i Fyen, Vensyssel og Bretland.
Palnir, hans Søn.
Bue hiin Digre, } hans Svogre, Bornholmere, Vesets Sønner.
Sigurd Kappe, }
Vagn Akisøn, hans Sønneson.
Sigvald Jarl, } Strutharalds Sønner, Skaaninger.
Thorkil hiin Høie, }
Thorvald Vidforle, en Islænder.
Popo, Biskop i Slesvig.
Skofte, Kong Haralds Gangerpilt.
Arnoddur, Kong Svends Herold og Kertesvend.
En Fangefoged.
Kæmper.

Handlingen foregaaer i Roskild. Tiden er 991.

Første Act.

Kongens Hal.

Kong Harald. Biskop Popo.

Popo.

Hvor fryder det mit Hierte, ædle Herre!
At finde eder ved de gamle Kræfter.

Harald.

Himlen skee Tak! min Sundhed fattes Intet.
Gid Alt var i mit Rige sundt, som jeg,
Saa skranted ei saameget, som nu skranter.

Popo.

Det er en Barnesygdom. Veed I ei,
De Børn, som kues under Væxten, trives
Med Tiden bedst? Den danske Christendom
End ligger som et nyfødt Barn i Vuggen;
Men lad den komme først til Kræfter, Herre!

Harald.

Naar den er kommen fuldelig til Kraft,
Da er min Krop længst faldet hen i Muld.

Popo.

Saalænge Verden staaer, vil I erindres
Som Christendommens første danske Konge.

Harald.

Hvo veed, om ei den nidske Efterslægt
Vil giøre selv mig dette Tilnavn stridigt?

Popo.

Umuligt, Herre! Tidens høie Røst
Kun taler Sandheds Ord. Jeg forudseer
St. Harald eengang anraabt som en Helgen.

Harald.

I lover meer, Herr Bisp! end I kan holde.

Popo.

Hvor var den Hersker, der med Kraft, som I,
Den gode Sag har vældig understøttet?
Hos Harald Klak, hos Gorm hiin Rige, Frode
Beundres ene kun den gode Villie.
Kong Erik lod sig døbe, det er sandt,
Han var Ansgar en Ven, han bygte Slesvig
Den Kirke, hvor I satte mig til Bisp;
Men, ak! han faldt, som St. Sebastian,
For Hedningernes Piil. Først eder blev
Det givet, heldig at stadfæste Troen,
Og derfor meer, end hine Kongers Navne,
End Ebbos, end Ansgarii, Rimberti,
End Adalgars, end Unnis, Adeldags,
Vil eders, fromme Harald! funkle frem
Høit over alle Christendommens Helte.

Harald.

Hvad bringer I fra Bisp Libents i Hamborg?

Popo.

Først mange kraftige Velsignelser,
Velmeente Raad og faderlige Bønner.

Harald.

Jeg har endnu en Slump tilovers af
Den Skok, han sendte mig med sidste Hilsen,
Og trænger ei saa snart igien. Hvad mere?
Spring over alt det Andet, Præst! og lad
Os komme til det Vigtigste: Hvad siger
Mig Keiser Otho ved din Erkebisp?

Popo.

Den store Keiser har med Velbehag
Fornummet eders Iver, fromme Konge!
For Christendommen; han forsikkrer eder
Om varigt Venskab, hvis I farer fort.
Fremdeles sender eder Erkebispen
En Afskrift af den pavelige Bulle:
Johannes, Christendommens hulde Fader,
Har sendt ham Pallium; hans Bispestav
Har Otho rækket ham med egne Hænder.
Saaledes er han nu stadfæstet i
Sit fromme Embed efter Adeldag,
Som Erkebisp i Hamborg og i Bremen
Og Christendommens milde Overhyrde
I Nord. Her seer I Bullen, Herre Konge!

Han rækker ham en Pergamentsrulle.

Harald.

Hvad skal jeg med den Rulle Kragetæer?
Runer paa Skioldet kan jeg læse dig
Saa godt, som nogen Skiald; men disse Snørkler
Forstaaer jeg mig ei paa. Tag det tilbage!
Jeg veed saa forud alt, hvad det betyder:
Indskrænkning i min kongelige Magt!

Popo.

Uhindret har du Verdslighedens Arm,
Kun Geistlighedens styrer Erkebispen.

Harald.

Ret saa! Eenarmet staaer jeg, det er Tingen;
Før havde Danerkongen tvende Arme.

Popo.

Saa sømmer det sig ingen christen Konge
At tænke, ædle Harald! Overlad
Den vilde Stoltheds Uregierlighed
Til Hedningen! Speil jer i Hakon Jarl!
Saa vild en Helt han var, saa tog han dog
En Ladning Munke med til Norges Land.

Harald.

Ja, Hakon! det er mig den rette Christen.
Og veed I ei, at neppe var han kommen
Paa Havet ud, før flux han kasted Munke,
Med Bøger, Vievandskar og Paternoster,
Ud over Bord; og at han bygger nu
Rundt sine gamle Templer op paa ny?

Popo.

Hvis saa er, vil han svede seent derfor
I Svovelpølen.

Harald.

Nu, det faaer saa være!
Jeg er en Christen, jeg er døbt; nu vel!
Jeg breder ud den christne Tro. Saa er det.
Jeg nødes til det. Otho lærte mig
At indsee Tingen med sit Sværd — jeg var
Desuden stemt for Sagen, førend han kom;
Og dit Mirakel, Bisp! med Handsken har

Stadfæstet mig i Troen. Lad saa være!
Og at paa denne Viis en Dæmning sættes
Mod disse Oprørsmænd, som vover at
Foragte Kongens Høihed, Overherskab;
At de skal brænde dygtigt for det hist —
Det glæder mig. Kun at I ikke glemmer,
I gode Munke! Fyrstens Rettigheder.

Popo.

Du har ei mere trofast Undersaat
End mig og Klostrets fromme Brødre, Harald!
For christne Præster har du ei at frygte;
For Hedenskabets tøileløse Mænd
Desmeer, og fremfor Alt for Palnatoke.

Harald.

Ham frygter jeg nu, Tak skee Gud! ei længer;
Thi han har brudt sin Hals paa Skaanes Bakker.

Popo.

Hvorledes, fromme Konge? Er det muligt!

Harald.

Hovmodig, trodsig, som bestandig, paastod
Han eengang i et Drikkelag i Vinter
At kunne løbe vel saa godt paa Ski,
Som nogen Mand, ja bedre selv end Kongen.
Til Straf paalagde jeg ham, ned at løbe
Ad Kullens Ryg; der har hans Dristighed
I Havet styrtet ham.

Popo sukker.

Nu, det var vel;
Thi værre Diævel gik paa Jorden ei.
Han egged Sønnen op mod Faderen,
Og han var Hedenskabets Marv og Næring.

Fiølnir kommer.

Tilgiv, Kong Harald! at jeg melder dig
Et ukiært Budskab: Svend, din Søn, er landet,
I Fiorden har han sine Skibe qværsat,
Og giester dig nu morgen i din Hal.

Harald.

Den Uforskammede! Siig, kommer han
Med megen Magt? thi skiondt han er min Søn,
Saa nøder hans Ugudelighed mig
Bestandig at betragte ham som Fiende.

Fiølnir.

Han er ei dragen slap paa Folk og Færdsel,
Dog har vi Intet end at ræddes for.

Popo.

Jeg gaaer. Gud styrke dig, min ædle Herre!
Mit Blik afskyer at see Forhærdelsen.
Men dersom du vilst nyde hist Belonning,
Saa døv dit Øre for hans Rost, om Giften
Er nok saa sød! Viis dig din Fromhed og
Din Krone værdig! Sønderriv de Baand,
Der vil forene paa en syndig Maade
En christen Fader med en hedensk Søn!

Fiølnir.

Jeg følger eder, min ærværdige Herre!

Popo og Fiolnir gaae.

Svend Tveskiæg
træder ind.

Hil dig, Kong Harald, høie Danerkonge!

Harald.

Hvad vilst du her? Hvor understaaer du dig

At trænge dig ind i min Hal, Svend Otho?
Har jeg for evig ei forbudet dig
At komme mig for Dine meer i Verden?

Svend.

Saaledes pleied aldrig danske Konger
At hilse fremmed Mand i egen Hal.
At glemme Giestfrihedens skiønne Pligt
Blev anseet for en Skiændsel; Kongen viste
Sig venlig mod den Mindste, som den Største.
Men det var Hedenskabets Sæd; nu tænker
I Alt man anderledes, som jeg mærker.
Nu er det fromt at qvæle Hiertets Stemme,
At glemme Blodets Pligt. Nu kan en Fader
Selv hade sine Børn; det lønnes hisset
Jo med Lyksalighedens Palmekrone.

Harald.

Forhærdede! hvad taler du om Pligt,
Som ganske glemmer, hvad du est forpligtet
Ei blot din Fader, men din Overherre?

Svend.

Min Fader har du aldrig viist dig, Harald!
Min Overherre skalst du ikke være.

Harald.

Hvo giorde til Statholder dig i Vigen?
Hvo gav dig trende Skibe, hundred Mand
Til dine Røvertog? Hvo gav dig sex?
Hvo gav dig Skaanes Marker at bestyre?

Svend.

Du, Harald! som en ussel, svag Erstatning
For hvad mig tilkom efter Fødselsretten.

Du sendte mig til Vigen og til Skaane,
For bort at fierne den Forhadte; gav
Mig nogle Skibe, for at slippe mig.
Det kalder du nu Fadergodhed. Godhed!
Ha, hele Norden kiender denne Godhed,
Og seer dit Sindelag imod din Søn!
Du troer vel ei, jeg veed, hvad hele Landet
Halv taler om forundret, halv med Tvivl?
At du vilst drage Arverettigheden
Fra mig, din Søn, til Thrugil Sprakaleg
I Jomsborg? Guder! saae man hidindtil
En Fader handle saadan mod sit Barn?
Naturen væmmes ved at troe derpaa,
Og giver de urimeligste Rygter
Sandsynlighed. Man mener rundt i Landet,
At jeg er ei din Dronning Gunhilds Søn,
At kun jeg er et Frillebarn, som fødtes
Dig af en Trælleqvinde; derfor kaldes
Jeg Svend: en Træl. Sligt maa jeg høre, døie,
Maa see, hvorledes Uretfærdigheden
For mine Øine væbner sig; og skulde
Nu sidde stil med Hænderne i Skiødet?
Nei, ved den staalbeklædte Asathor!
Jeg væbner mig; og har du plat forglemt
En Faders Pligter, nu, saa er det billigt,
At jeg forglemmer Sønnens, og i Tide
Mig reiser mod min græsselige Fiende.
Det er ei mig, men dig, der giver Verden
Et grumt Beviis paa unaturligt Had.

Harald.

Hvad vil, hvad vil min Fiende i min Hal?

Svend.

Med egne Øren høre, hvad mit Hierte
Afskyer at troe. Siig mig, har Rygtet Ret?

Harald.

Du byder mig at tale, Ungersvend!
Om jeg nu taug?

Svend.

Saa skriger meer din Taushed,
End Fenris Hyl.

Harald.

Ha, Svend! jeg veed ret vel,
Hvorfra din Opstand har sin Hovedkilde.
Bestandig hører jeg kun giennem dig
Den stolte Palnatokes Røst. Ha, men
Dersom til ham du sætter end din Lid,
Da har paa Flyvesand du bygt dit Slot;
Den vilde Hedning aander ikke længer.

Svend.

Og dersom du til Palnatokes Død
Din Trøst har sat, da est du trøstløs, Konge!
Thi Palnatoke har ved Valhals Hielp
Sit Eventyr bestaaet; om en Stund
Vil han med mine Kæmper hilse dig
I Kongesalen.

Harald.

Palna — Raser du?
Har ei han brudt sin stive Hals paa Skien?

Svend.

Nei, Konge! Palnatokes Kæmpehals
Er endnu heel, og kneiser vel saa stiv,
Som hidindtil.

Harald.

Hvad var det Rygte da,
Som bragte mig det Budskab, at hans Ski
I Farten brast? at han var død i Havet?

Svend.

Hvad Rygtet oftest er: et Sandhedsfnug,
Sendt i en Ladning let og vindig Løgn.
Den brast, hans Ski; saa vidt har Rygtet Ret.
Men denne Skiens Bristen har forhindret,
At Palnatokes stolte Hierte brast.
Thi, som han fløi afsted, og netop var
Ved Skraaningen, som førte ned mod Havet,
Da tørned Skien mod en Kampesteen,
Og Palnatoke faldt, og rulled brat
Tilside ned i Dalen, sneebedækt.
Da skyndte dine Vidner flux sig bort,
At bringe dig den kiære Efterretning:
Hans Drab. Men Palnatoke lever, Konge!
Den Snilde lod sig bære kun som død
Ud paa sit Skib, og satte hurtig Farten
Til mig i Skotland, hvor jeg var paa Tog.
Nu giester han dig, sund og stærk som hidtil,
I Dag med mig i Roskild paa din Kongsgaard.

Harald.

Og har til Hevn nu egget dig mod mig?

Svend.

Vi komme her som fredelige Giester.
Hvad fra i Dag skal skee, beroer paa dig.

Harald.

Og hvad forlanger du?

Svend.

Hvad du forlangte
Af Gorm, din Fader, og hvad du erholdt:
En Part i Riget.

Harald.

Du, en Hedning, Svend!
Religionens Fiende Part i Riget?

Svend.

Gorm deelte Magten i sin Alderdom
Med dig, skiøndt han var Hedning, du en Christen;
Nu sømmer det sig omvendt dig at handle.
Lad Troen være Tro; det er en Sag,
Hvorfor Enhver bør raade selv, ei Kongen.
Giør ingen Vold paa Landets gamle Sæd!
Paa Landets Vedtægt grunder sig dit Herskab.
Hvad dig til Drot har giort, giør mig til Arving,
Og til din Medhielp nu i Alderdommen.

Harald afsides.

Ha, jeg forgaaer af Harm! Men jeg vil skiule
Mig til en bedre Leilighed mod ham;
Paa Ophavsmanden derimod, fra hvem
Det Onde kommer, vil jeg hevne mig
Endnu i Dag, saa sandt jeg er en Konge.

Hoit.

Da du est kommen hid, saa vær velkommen!
Hvad jeg fremdeles giøre skal for dig,
Beroer paa dine Handlinger herefter.

Svend.

Jeg hører Palnatoke med mit Følge.

Harald afsides.

Ham skal min Harme træffe sikkerlig.

Palnatoke kommer med en Skare Kæmper.

Palnatoke.

Hil Danerkongen i sin Hal!

Harald.

Velkommen
Fra Heltedaaden, Toke! Som jeg hører,
Saa har du giort berømte Bukkespring
I Sneen, siden sidst vi taltes ved.

Palnatoke.

Jeg har ei vægret mig, at efterkomme
Dit Herrebud.

Harald.

Men, som jeg hører, Frænde!
Ei skilt dig ved det paa den bedste Maade.
En Helt, der løber stolt paa Ski, som du
Er det just ingen Hæder, ingen Roes,
At takke latterlige Hændelser
For Seieren. Thi varst du falden ei
Paa Bagen midt i Sneen, som en Pebling,
Saa varst du neppe kommen, som jeg hører,
Upuklet hiem fra dette Julegilde.

Palnatoke.

Slig Spot kan ikke træffe mig. Jeg haaber,
Hver billig Mand, som kiender Kullen, indseer
Nødvendigheden af et saadant Fald.
At dette Fald ei blev min Undergang,
Det takker Guderne jeg for. Du vilde
Ydmyge mig; jeg foretrak, som det
En Dannemand sig sømmer, Døden for
Ydmygelsen. Hvis ei med min Bedrift
Du est tilfreds, da prøv den selv; og kommer

Du bedre fra den, vel, saa kanst du spotte.
For Resten, da nu Sagen er forbi,
Saa lad den ogsaa være glemt, Kong Blaatand!

Harald.

Hvad Blaatand? Væmmeligt er for mit Øre
Sligt Øgenavn. Hovmodig stolte Mand!
Det veedst du. Harald Gormsøn vil jeg kaldes.

Palnatoke.

Tillad mig, at jeg kalder dig Kong Blaatand!
Det er en gammel Ret for Danerfolket,
At give deres Konger slige Tilnavn.
En Konge drømmer ofte sig en Gud;
Da er det godt, at Navnet altid raaber:
Du est ei blot en Askurs Søn, o Konge!
Men selv en Askurs Søn med Feil, som Andre.

Harald.

Du est saa næsediærv, som hidindtil.
Dit Eventyr har endnu ei formaaet
At knække Dristigheden.

Palnatoke.

Odin lade
Det aldrig komme dertil, at en sund
Og ærlig Danske glemmer Dristigheden!
Da pløie Gefion før det stolte Siælland
I Havet ned igien med sine Øxne!

Harald.

At glemme, hvad du est din Herre skyldig,
Det kalder du en Dyd, saavidt jeg mærker.

Palnatoke.

Jeg glemmer ikke, hvad jeg skylder dig,
Fordi jeg mindes, hvad jeg selv mig skylder.

Harald hidsig.

Min Ære gaaer for din.

Palnatoke rolig.

Din Ære vinder,
Ved at beherske frie Mænd, ei Trælle.
At tale diærve Ord i Kongesalen
Var Brug fra Arilds Tid.

Harald.

Det vilde Væsen
Er just, hvad jeg forjage vil af Landet.

Palnatoke.

Dumdristighed er vild, ei Dristigheden.

Harald.

Altsaa, da du ved Drikkebordet sidst
Hovmoded dig, og lod din egen Mund
I Hallen høit gientage dine Fortrin,
Da varst dumdristig du!

Palnatoke
med undertrykt Fortrydelse.

Ei hidindtil
Det blev Vanhæder kaldt, naar stundom Kæmpen
I Kongens Hal drak sig en ærlig Ruus.

Harald.

Men hvad den Drukne paastaaer, veedst du vel,
Skal ædru Mand forsvare.

Palnatoke.

Aldrig var
Min Tunge Hersker over min Forstand.
Klogskaben tidlig gaaer fra Drikkelaget
Med Qvinderne; den skranter, maa til Sengs,
Den er af skrøbelig Natur, den modstaaer

Ei Miødens Kraft. Men Sanddruheden, Herre!
Den vaager ud paa Natten, som en Mand,
Den drikker uanfægtet med den Bedste,
Og vinder alt i Kræfter, som den drikker.

Harald.

Af drukne Folk og Børn skal Sandhed høres.
Ret saa! For Kongen er det ofte nyttigt,
Ved sligt et Gilde rigtig at erfare
Det sande Sindelag, som ellers Listen
Forstaaer at holde skiult.

Palnatoke.

Jeg troede stedse,
Naar Danerkongen giested sine Kæmper,
Da var det for at lønne Mod og Troskab,
Ei for at speide fiendtlig efter Svig.

Harald.

Alt som det falder! — Som jeg seer, saa har du
Din Bue med dig og dit Pilekogger.
I Fald jeg mindes ret, saa roste du
Dig ogsaa dengang af: du kunde skyde
Vel fremfor alle Mænd, ja fremfor Kongen,
Den Vidtberømte for sit Pileskud;
Est du endnu af samme Tanker, Toke?

Palnatoke.

Hvad er det om min Mening dig at giøre?
Naar Danmarks Fiender komme, vil vi skyde;
Der kan vi kappes paa en ærlig Viis.

Harald.

Nei, nei, du slipper ei saa let derfra.
Gientag din Pral! tilstaa i Ædruhed
For alle Kæmper: Skyder bedre du,

End Danerkongen? Bringer ingen Fare
Dig Armen til at skiælve? ingen Fare?

Palnatoke.

Jeg praler ei.

Harald.

Velan! saa siig det frem.

Palnatoke.

Hvorfor gientage, hvad der alt er sagt?

Harald.

Du staaer da ved dit Ord?

Palnatoke.

Saa er min Vane.

Harald.

Heel vel! — Dit sidstudviste Helteværk
Beviser ikke meget, vidner ei
Om sieldne Fortrin. Du slapst heel derfra
Kun ved en Slumpelykke, det var Alt.
Det sømmer sig den vise Danerkonge
At prøve sine Mænd, retfærdig streng
At veie hvers Fortieneste. Du trænger
Dig stedse frem, du giver dig et Skin
Af den udmærkede, den sieldne Mand;
Velan! saa er det ogsaa nu fornødent,
At ved en rask og usædvanlig Daad
Du viser mig dit Fortrin fremfor Alle.
Du est en dygtig Kæmpe; saa er Flere,
Det giver intet Fortrin dig for dem.
At du est mægtig, at du eier Land,
Beviser atter Lykken, intet Værd.
Thi er det heel nødvendigt, som du indseer,
Engang for Alvor ret at prøve da

Din Dygtighed; og for at kunne dette,
Har jeg udtænkt en Daad, som snart er giort
Paa Stedet her, som Kongen selv kan see
Med egne Dine, som beviser ham,
Hvad han forlanger, nemlig at du est
En usædvanlig færdig Bueskytte.
Jeg seer din yngste Søn i dette Følge.
Du unge Palnir! træd i Hallen frem.

Palnatoke.

Hvad har du udtænkt, Harald?

Harald.

Hvad du snart
Erfare skalst. Træd frem, du yske Svend!
Træd frem, og knæl!

Palnir.

Min Fader har mig lært,
At kun jeg knæle skal for Guderne.

Harald.

Knæl kun for Guderne! det kan behøves.
Jeg lægger dette Æble paa dit Hoved;
I Fald din Fader, hist i Krogen der,
Dig skyder det med Pilen bort, og rører
Din guldbelokte Tinding ei, da skal
Han gielde for den bedste Skytte.

Palnatoke.

Konge!

Harald.

Men hvis han vægrer sig, da skal han gielde
Kun for en Praler, for en Løgner, og
Forvises Hof og Land.

Palnir
knæler rask.

Ha, det er billigt!
Men det har ingen Nød, han negter ei
At lyde din Befaling, Herre Konge!
Min Fader praler ei, han lyver ei;
Hans Blik er skarpt, hans Arm er vis, hans Aand
Er stærk, hans Søn er uforfærdet. — Konge!
Du har en Guldring om den venstre Arm,
Jeg vedder strax mit Liv imod din Ring,
I Fald du vover det, at Pilen krummer
Et Haar ei paa mit Hoved.

Harald forundret.

Mener du?

Palnir.

Du tør vel ikke vedde, Herre Konge?

Harald.

I Fald saa er, skal Ringen vorde din.

Palnir.

Der kan man see! Nu komme der mig Nogen
Og paastaae tiere frøk, at Harald Blaatand
Er nidsk og gierrig! Jeg beundrer hans
Høimodighed. Skyd nu, min Fader! skyd!

Palnatoke.

Er det dit Alvor, Harald?

Harald.

Palnatoke!
Jeg spøger sielden, mindst med dig.

Palnatoke.

Velan!

Han lægger en Piil paa sin Bue, sigter paa Palnir, men holder af igien.

Velan! jeg skyder; men ei her i Hallen.
Her falder Lyset skummelt, sparsomt ind
Ad disse smaae, bemalte Vindvesruder.
De brede Piller skygge mig for meget
I den paa Munkeviis opførte Kongsgaard.
Her kan jeg ikke sigte. Reis dig, Palnir!
Her dræbte jeg min Søn, og vilde du,
Kong Harald! see, hvordan uskyldigt Blod
Besudlede din Hal? Det blev en Plet,
Som ingen skarp, med Aske blandet Lud
Udtvætte kunde. Rød den vilde brænde,
Og ryge fælt, naar Hanen gol om Natten,
Op efter Hevn. — I Gaarden staaer en Steen;
Nu er den kun en Bænk for dine Trælle,
Før var den Gudernes og Odins Alter.
Gak ud, min Søn! og knæl for denne Steen,
Lad Odin straale dig i Hiertet Haab,
Imens hans Dag dit Hoved rundt omstraaler;
Saa vil jeg skyde. Hvis du skulde falde,
Da synker du, et Offer paa hans Alter;
Hils ham fra Palnatoke, fra din Fader,
Og læg et Hynde paa den lange Bænk
Til Rette ved din Side, naar jeg kommer! —
Dog haaber jeg, det har vel ingen Nød.

Palnir.

Hvad Nød? Det er en heel uventet Lykke.
Den skaffer mig Kong Haralds gyldne Ring.
Glem ikke Veddemaalet, Konge!

Palnatoke
kysser ham.
Nu
Gaa da, min Gut!

Palnir.
Glem ikke Veddemaalet!
Han gaaer.

Harald spodsk.
Du est jo hiertegreben, stærke Helt!

Palnatoke.
Ei alle Fædre hade deres Sønner,
Jeg elsker min meer end mit eget Liv.
Staaer du endnu bestandig ved dit Bud?

Harald.
Hvad jeg har sagt, det veedst du; dvæler du,
Da skalst du være min og Hvermands Niding.

Palnatoke bister.
Det vilde Palnatoke nødig være,
Ei for sin Søns, for sit, og Kongens Liv.
Han tager endnu en Piil af sit Kogger og stikker i Barmen, derpaa sigter han ud af Vinduet.
Grimslagen har du giort mig. Det er vel;
Jeg skyder aldrig bedre, end naar Blodet
I mine Aarer koger. — Rolig her!
Staa stille med dit Hoved, Dreng! derude.
Nu skyder Palnatoke Mesterskud.
Pilen flyver fra Strængen.

Svend.
Thor være lovet! Truffet!

Harald merk.
Truffet?

Mængden
slaaer paa Skioldene.

Truffet!
Hil Palnatoke, Danmarks bedste Skytte!

Palnir
kommer ind, og iler i Faderens Arme.

Seer du, det havde ingen Nød, min Fader? —
Min Guldring, Konge!

Harald forbittret.

Ha, hvad Guldring?

Svend.

Harald!
Den har du lovet ham, som Hvermand hørte.

Harald
kaster den til ham.

Saa tag den! — Men endnu et Ord om Tingen.
Jeg saae, du stak en anden Piil i Barmen,
Før du den første skiød imod din Søn;
Hvad skulde det betyde, Palnatoke?

Palnatoke.

I Fald min Søn var bleven dræbt af hiin,
Var Danerkongen bleven dræbt af denne.

Mængden
slaaer paa Skioldene.

Et dristigt Svar! en opbragt Fader værdigt!

Harald
med indædt Forbittrelse.

Jeg skaaner den Fortørnede! — Velan,
Du har beviist dig som en dygtig Skytte.
For Een, der skyder sikkert, saa som du,
Var dette Bud ei nogen haard Befaling.

Saa lad da dermed Sagen være glemt!
Til Bords! Min Fiende den, som ikke følger!

Alle følge Kongen. Palnatoke bliver tilbage.

Palnatoke.

Din Fiende den, som ikke følger? Vel!

Palnir,

som seer sin Fader dvæle, vender om igien.

Min Fader!

Palnatoke.

Naar du seer, at Kongens Mænd
Begynder ind at slumre over Hornet,
Da skynd dig hen til Sigvald Jarl, til Thorkil
Hiin Høie, Bue Digre, gaa til Thorvald
Vidførle og til Sigurd Kappe; siig dem:
Jeg venter dem i Aften i mit Huus,
Naar Nadveren er endt.

Palnir.

Heel vel, min Fader!

Palnatoke.

Og følg nu Kongen! Ogsaa jeg skal komme.

Palnir gaaer.

Palnatoke

støtter sig grundende til sin Bue.

Det er besluttet! Der skal sættes Dæmning
For denne lumre Munkepest fra Syden.
List, Nidingsværk og Tvedragt, som en Gift,
Har alt begyndt at bryde ned, o Danmark!
Din Kæmpestyrke. Men endnu er Tid.
Jeg veed en Modgift, ja jeg veed en Modgift.

Flink, raske Styrmand! Bølgen slaaer paa Dækket,
Og Vinden klapprer i det brustne Tougværk.
Nu gielder det, med vældig Haand at styre
Det stærke Ror i Nattens Skum.

Grunder et Øieblik, og siger betænkelig.

Men hvis
Nu Stormen hele Skibet slog i Qvag? —

Begeistret.

Saa redder jeg de danske Ædelstene,
Den bedste Rest, og svømmer bort dermed,
Og planter Siællands Heltekræfter om.
Hvad Siælland var, da vorder Usedom.
Det gamle Leire sank; men vi skal seire,
Og Jomsborg vorde skal det andet Leire.

Anden Act.

Palnatokes Huus.

Palnatoke. Bue hiin Digre. Sigurd Kappe. Thorkil hiin Høie. Sigvald Jarl. Thorvald Vidførle.

Sigvald.

Ja, vi vil slaae for Svend som gode Kæmper,
Og støde Harald fra den Kongestol,
Som han vanærer med sit Nidingsværk.

Palnatoke.

Hellig er Kongen, hellig er hans Magt,
Naar Skiebnen kalder ham ved Fødselsretten,
Naar Folket ham har valgt, naar ved Misgierning
Han ei vanærer sig, hellig er Kongen.
Saaledes er det ei med Harald Blaatand.
Han dræbte Knud Dan=Ast, sin ældre Broder,
Gorms ædle Søn, og bragte hiem fra Bretland,
I Stedet for en Seir, sin Broders Liig —
Saaledes blev han Konge. For at tækkes
Sin Moder, lod han christensindet; først
Da Popo giorde Kunster med sin Handske,

Fandt han sig overtydet, lod sig døbe —
Saaledes blev han Christen. Hvad der driver
Ham til at understøtte Pavens Sag,
Er Iver ei, er Fromhed ei, det er
Uværdig Frygt for Othos Overmagt.
Ha, Godfred skulde reise sig i Graven,
Den stærke Helt, som satte sikker Dæmning
Mod Carl den Store, Carl den Vældige,
Som Obotriter, Friser, Saxer tvang,
Som giorde Fordring paa det tydske Rige,
Som trued selv at gieste Carl i Aachen! —
Dog vi vil ikke klynke her, som Qvinder;
En Mand maa tage Tingen, som den er.

Sigvald.

Ret saa, min Ven! Tal ud! hvad er din Mening?

Palnatoke.

Harald forkaster Rigets gamle Love,
Han vil berøve Svend sin Fødselsret;
Saaledes opstaaer nu indbyrdes Krige.
Det er det Værste, men dog det, hvorpaa
Kan hurtigst raades Bod. Men hurtigt maa
Det ogsaa være; thi fortærer Tvedragt
End længe Landets sidste Marv, saa kommer
Otho fra Tydskland, Erik hist fra Sverrig,
Og Hakon Jarl den Listige fra Norge;
Vi stride da — som Kæmperne for Hrolf,
Og Danmark synker i sit Blod.

Thorkil.

Ha, det
Forbyde Thor!

Palnatoke.

Det vil han, mine Brødre!
Ved os og alle vakkre Danekæmper.
De høie Guder kommer ikke selv,
De virke giennem Mennesket; velan,
Saa lad os vise, hvordan vi besiæles
Af Asathor, af Odin, Tyr og Vidar.
For den, der drives af Retfærdigheden,
Er Baldur ikke død; saaledes styrker
Os alle Valhals Guder.

Thorvald.

Palnatoke!
Hellig Begeistring taler af din Mund.

Palnatoke.

I gode Brødre! Kraft og Fromhed er
De tvende Lys, som bør bestraale Livet.
Kraft skinner som en Sol ved Dagens Tid,
Og kalder med sin stærke Sommerstraale
De skiønne Blomster af det døde Muld.
Fromheden lysner som den blege Maane
Paa Urten, giver den sin Yndighed,
Sit største Takke. Disse Lys maae vexle.
Thi brænder Solen evig med sin Lue,
Da vorder Urtegaarden til en Ørk,
Og Helten til en Blaamand; skinner Maanen
Bestandig med sin fromme, matte Flamme,
Da svinder Livets Kraft, og Mennesket
Er alt et Spøgelse, der pusler om
Blandt Nattens tause Grave før sin Død.

Thorvald.

Der har du skildret os med raske Træk
Det vilde Hedenskab og Pavens Lære.

Palnatoke.

Hil Tiden, naar engang den lumre Dag,
Den kolde Nat sig frugtbar luttrer til
En frisk, livsalig Morgen=Aftenrøde!
Dog den oplever Ingen her. Velän,
Saa lad os i det mindste handle saa,
At Morgen=Aftenrøden, naar den kommer,
Kan smile hen paa vore Bautastene.

Bue.

Ha, Palnatoke taler som en Skiald!

Palnatoke.

Den gamle Tro er artet ud, er vild.
Men hvordan bruge disse skumle Munke
Den Lære, som de nu vil brede ud?
Blot som et Middel til at trænge sig
I Danmarks Egne, til at dræbe Landets
Selvstændighed, at giøre det afhængigt
Af Tydsklands Keiser. Odins gamle Lære
Den gik fra Norden ned til Syd; da lærte
De vilde Saxer, Vender, Obotriter
Og Bretland, hvad de skulde troe og tænke,
Af os; da gik det stærke Sandheds Lys
Fra Upsal, Leire, Trondhiem. Nu til Giengield
Skal Legen spilles omvendt. Gaaer det fort,
Saa taber meer og meer sig Landets Kraft,
Og Norden døer den værste Død af alle.
Ei dræbt ved Sværdets pludselige Slag,
Men langsomt skrantende paa Bænkehalmen,
Døer Danmark Straadød, synker ned til Hel.

Bue.

Ha, Palnatoke!

Palnatoke.

Hvad har giort det muligt,
Hvad giør det muligt for det kiælne Syd,
At trænge sig i Norden ind? Kun Norden.
Vi spilde vore Kræfter. Overalt
Beherfker Danmarks Helt Europas Riger,
Og dog maa Danmark skiælve for sin Tilstand.
Hvad hielper det, at Regnar Lodbrog tvang
Det vilde Bretland? at Biørn Ironside
Til Hasting raabte, da de havde tvunget
Det stolte Frankrig, brændt Paris: Nu lad os
Gaae ned til Rom, og seire der, som her?
At Rolf har stiftet Normandie? at Biørn
Constantinopels Forstad brændte? Hvad,
At Luna blev i Velskland undertvunget,
Og at de største Stæder plyndredes
I Spanieland? Hvad gavner det os selv,
At Drvarodd har grundet Ruslands Vælde
Paa danske Væringer? at hisset fiernt
I Africa den barske, bistre Blaamand
Blev hvid af Skræk, naar vore Sværde klang?
Her synge Sydens Munke længer ei:
„Fri os, o Gud, fra Nordens Helterasen!"
Hvad gavner det?

Bue heftig.

Nu ja, hvad gavner da?
Siig det i Hast, at vi kan vide det;
Thi ret nu taber jeg Taalmodigheden.

Palnatoke

rækker ham og Sigvald Hænder.

Et Forbund gavner mellem Danerhelte.
Et indre Forbund; ei paa Biers Viis

En Flok, der sværmer vildt i fremmed Hauge;
En Muur af Jern, reist paa vor egen Grund,
Paa Oldtids Kraft, Samdrægtighed og Mod;
Og naar den fast, urokket, vældig staaer,
Skal ingen sydlig Argelist den styrte.

Sigvald.

Ha, Frænde! jeg begynder at forstaae dig.

Palnatoke.

I Korthed: den indbyrdes Krig maa endes,
Og Svend maa sidde fast paa Kongestolen.
Men det er ikke nok, at redde Riget
Fra Døden; Legemet maa siden styrkes.
Svend er min Ven, min Fostersøn. Hvad jeg
Har giort for ham, det veed I. Han skal see
I mig en trofast Støtte; men hans Mand —
Det vil jeg ikke være. Alle vi
Nedstamme her fra kongelige Fædre,
Som Svend. Før Gorm den Gamle hele Landet
Sig undertvang, var Toke Underkonning
I Fyen, og Veset paa Bornholm; Strutharald
Er det endnu i Skaane. — Vakkre Thorvald!
Du est en Bondesøn, men dine Dyder,
Din Sindrighed, Bereisthed og Forstand
Har giort dig værdig til at gaae i Lag
Med Keiseren i Aachen. Nu, velan!
I veed, Miseko, Polens Herre, gav
Mig Den Usedom til Lehn med Jomsborg.
Alt har den svenske Styrbiørn lagt en Grundsteen;
Men der maa bygges meer paa denne Steen.
Saa hører mig: Paa Sømagt grunder sig
Vor største Vælde; thi den danske Mand

Er eengang nu en Søfugl, Ægir er
Hans milde Gud, og Havets Døttre sunge
Paa skumbekrandste Bølger lydt hans Roes
Ved alle Strande. Dertil har ham Gud
Nu eengang skabt, og uforgængelig,
Som selv Naturen, er ham Gaven fra
De evige Guder. Brænde kan en Røver
Stundom hans Snekker eller stiæle dem —
Hvad siger det? I Skoven voxer Egen,
I Bierget blinker Malmet. Han har Arm
Og Øxe til at bygge andre nye;
Og vore Øer har den Eviges Haand
I Havet kastet, paa det Kiølen let
Sin stolte Tumleplads igien kan finde.
Den er en Træl, og vel sin Tilstand værd,
Som vilde feig i Nøden nu forsage.
Staae sorte Skyer paa den danske Himmel,
Vel, vi vil ei fortvivle; vi vil handle
Med mandig Styrke. Derfor agter jeg
I Jomsborg hist med eders Hielp at grunde
Et Sømandsforbund, stærkt og stolt og frit,
Som skal beherske Østersøens Bølger,
Og hvor vi yttre vil den Heltekraft
Til Landets Fordeel inden egne Grændser,
Som før de vilde Brødre spildte bort
Paa fremmed Grund. Hvo nu vil være med,
Han lade Skioldet klinge Bifaldsklang!

Alle Kæmperne, undtagen Thorvald, slaae paa Skioldene med deres Sværde.

Palnatoke

gaaer hen i Baggrunden, og aabner en Luge.

See, Solen staaer alt over Kattegat,

Og straaler henad Isefiordens Bølger
Til vore Skiolde. Dette Tegn er godt;
Thi det betyder, at vor Heltedaad
Skal pryde Bølgerne, som Solens Purpur.

Vagn Akisøn kommer hurtig ind, fulgt af Palnir.

Vagn.

Ha, hvad er dette, Farfar? Som jeg hører,
Saa stifter I et Heltesamfund her,
Og jeg er ikke med?

Palnatoke.

Vagn! raser du?
En Dreng paa tolv Aar!

Vagn.

Naar jeg alt paa tolv
Kan kappes mageligt med Een paa atten,
Hvi skal da Palnir foretrækkes mig?

Palnatoke
til Bue afsides.

Stil ham til Rette, Svoger! thi du est jo
Den Eneste, som er i Stand at tæmme
Den unge Biørn.

Bue.

Lad mig kun raade, Toke!
Jeg veed det rette Greb at tae ham paa.

Høit.

Hør, Vagn! saafremt du ikke søger Døren,
Saa kommer ud du giennem Vindveslaagen.

Vagn.

Mig vilst du kaste ud af Vindveslaagen?

Bue opbragt.

Ja, det vil jeg, du Ulveunge!

Vagn.

Du?

Bue.

Saa at Du aldrig meer skal kræve Kage
Fra denne Dag.

Vagn.

Det vil vi see.

Bue.

Det skalst du.

Han griber Vagn om Livet; denne sætter sig kiæk til Modværge, men trænges dog alt meer og meer hen i Baggrunden til Laagen af Bue, som kaster ham ud.

Saaest du, det lod sig giøre, Mimringtand?

Palnatoke.

Ha, Bue! raser du? Det var dit Alvor!
Fra andet Stokværk!

Bue fatter sig.

Den fordømte Dreng!
Han giør mig altid hidsig.

Palnatoke.

Du har dræbt ham.

Bue.

Saa kiender du ham ikke ret. Han døer
Ei af saa lidt. Han falder som en Kat
Bestandig ned paa Benene. Den Idræt
Har vi alt prøvet meer end eengang sammen.

Palnatoke.

Men aldrig fra saa høit et Sted. Ha, Bue!
Jeg frygter for din Uregierlighed.

Bue.

Det er nu eengang min Natur; den bruser.
Min Ven behøver ei at frygte for den.

Palnatoke.

Er Vagn din Fiende da?

Bue.

Den Ulveunge
Veed alt for vel, han er min Kiæledægge.

Thorvald.

Du kiæler for ham paa en egen Maade.

Bue.

Han kommer nok, som sagt; thi brak han Halsen
Blot ved at falde ud af Vinduet
I Fredens Tid, saa var han ikke værd
At stamme ned fra Veset paa Bornholm.

Thorvald urolig.

Jeg vil gaae ned og see —

Han gaaer.

Bue.

Lidt hidsig er jeg;
Dog kan jeg tæmme mig, naar jeg faaer Tid.
Kun at jeg ikke faaer Berserkegang,
Da kiender jeg ei længer Ven fra Fiende.

Palnatoke.

Du est et Hekla, Bue! vild og rædsom.
Dog var det ikke godt for Nordens Ære,
Hvis Ilden ulmed under Isen ei.
Vi skal vel tæmme dig.

Sigurd.

Vi har den Maade,
At klemme ham blandt Skiolde, naar han fuyser.

Palnatoke.

I Fald kun Vagn —

Bue.

Han kommer nok; med mindre
Han mod Formodning skulde brukket Halsen.
Men hvis saa er, da skal han aldrig gielde
Fra nu af længer for min Søstersøn.

Thorvald kommer med Vagn.

Alle.

Der er han atter!

Bue.

Naa, det var din Lykke.
Hvi komst du ikke strax?

Vagn.

Det spørger du,
Som styrted mig af Laagen ud, fordi
Jeg kom den første Gang?

Thorvald.

Jeg bringer ham. —
I saae mig nylig ikke slaae paa Skioldet
Ved Palnatokes Forslag, Venner! Troer
For Alting ei, at det var Utilfredshed.
Mit Hierte slog, som det bestandig giør,
Naar denne vise Helt begeistret taler.
Men kiære Brødre, vakkre Danerhelte!
Tillader mig nu frit, at ogsaa jeg
Maa handle selv og egen Villie følge.
Jeg kan ei tage Deel i eders Forbund.
Til dette Forbund hører sielden Styrke,
Og Lyst til Krig. Det har mig Nornen negtet.
Forskielligt deelte Himlen sine Gaver:

Nogle blev givet vældig Handlekraft,
Andre fik ei den rige, bedre Deel;
Til Giengield skienkte Himlen dem et aabent
Og trofast Hierte, Evne til at skatte
De Andres Virksomhed. Blandt dem er jeg.
Fra Barnsbeen var min Lyst at læse Sagn,
At høre Eventyr i Borgestuen.
Da jeg blev større, drev min Videlyst mig
Fra Island rundt omkring i alle Lande.
Saadan henrinder frydeligst mit Liv.
Jeg kan ei binde mig til enkelt Sted.
Svend har mig fængslet med sin Venlighed,
Han er min Ven; saalænge Lysten lader
Mig blive her, forbliver jeg hos ham,
Og haaber, I mistyder ei mit Afslag.

Palnatoke.

Nei, Thorvald, nei!

Thorvald.

At du har holdt mig værdig
At tage Deel i dette Stifterlaug,
Det hædrer, rører mig. Din Oversigt
Af Landets Tilstand har husvalet mig.
Jeg takker dig. Men du vil ei fortørnes,
At frit, som det en nordisk Mand sig sømmer,
Jeg siger dig mit Hiertes Mening her.

Palnatoke.

Det smerter mig at miste dig, min Thorvald!
Men du har Ret. Gak du med Baldur, brave,
Retskafne Ven!

Thorvald smilende.

Naar nu jeg træder ud

Af Lauget, er en ledig Plads. Jeg tænker,
Vagn Akisøn har viist sig dygtig til den.
Den unge, vilde Løve kan I bruge,
Og han vil nytte eder meer, end slig
En fredelig og stille Mand, som jeg.
Thor styrke eders Daad, og signe den!

Han gaaer.

Sigvald.

Naar han har Alting hørt, saa gaaer han bort.

Thorkil.

Et braadent Sværd, ved Thor!

Bue.

Vil undgaae Legen,
Hvor ei det gielder Fingrene, men Liv
Og Hals.

Vagn.

Et Qvindehierte!

Palnatoke vred.

Stille, Dreng!
Om og din Krop er alt fuldvoxen, stærk,
Skalst du dog nyde mange Skiepper Salt,
Før du forstaaer at dømme om en Mand,
Mindst om en Thorvald. Sigvald! overiil
Dig ei; udstødte Ord er vendingsløse.
Jeg kiender ham, har ofte seet ham stride,
Hvor han sin Fiende Stykke gav for Stykke,
Raat for Usødet. Men det er vel sandt,
Langt meer han glimrer fra en anden Side.
Ingen i Nord er saa berømt, som Thorvald,
For Godhed, Trofasthed og Hielpsomhed.
Alt, hvad i Strid han faaer til Bytte, deler

Han blandt de Fattige, løskiøber Fanger,
Og klæder dem. Man vise mig en Christen,
Der staaer i milde Dyder over ham.
Hvo derfor være vil min Ven, han troe mig:
Det er en Hædersmand!

Bue.

Velan, vi troe dig.

Palnatoke.

Tidt rækker did den milde Dyd, min Frænde!
Hvor Spydet er for kort. Læg det paa Hierte!
Men det er Tid, at ende denne Sag.

Han henter et Skiold.

Her har jeg kortelig optegnet for
Vort Laug de første Love. Deres Indhold
Er, at vi stifte vil et Manddomsforbund,
Der vorde skal den faste danske Stok,
En Sømagt mellem Danemænd i Jomsborg;
Hvor Løgn og Svig, Bagtale, Tvedragt skal
Forbandet være, og hvor ingen Qvinder
Maae bringes inden Byens Mure.

Vagn.

Hvad?
Slet ingen Qvinder?

Bue.

Est du qvindesyg,
Saa gaa igien, hvorfra du kom!

Vagn.

Men ude
Skal vi dog ikke holde os, som Munke,
Fra Qvindesamfund?

Palnatoke.

Der er hver Mand fri.
Jeg eier selv en trofast Viv i Bretland.
Men ind i Jomsborg maae de bringes ei.
Vort Samfund grunder sig paa enig Styrke,
Og Blødhed kommer kun fra Qvinderne.

Bue.

Det var et Sandheds Ord, et Viisdomsord.

Palnatoke.

Alt, hvad i Krigen vindes, deles lige.
En Formand kun maa føre an i Krigen,
Maa pleie Retten. Det var listig Hyklen,
En smaalig Omvei, hvis jeg satte Valget
Til eder, thi jeg veed, I vælge mig.
Jeg er den Ældste og den Mægtigste,
Og jeg er Stifteren.

Alle.

Du est vor Formand!

Palnatoke.

Saa sværger da, i det I vende Sværdet
Mod Runerne paa Skioldets Love her,
At I vil holde dem, som vakkre Helte!

Alle Kæmperne

drage deres Sværde, og vende Oddene mod Skioldet.

Vi sværge!

Palnatoke.

Sværger her med mig, at vi
Vil hielpe Svend paa Danmarks Kongethrone!

Alle.

Vi sværge!

Palnatoke.

Sværger endelig tilsidst,
At vi vil grunde en selvstændig Stat,
Et Bulværk imod Sydens Argelist!

Alle.

Vi sværge!

Palnatoke.

Vel! Det var den tredie Ed.
Odin har hørt den, thi hans Straaler smile.
Nu følger mig i Borgestuen, Venner!
Der vil vi tømme froe det store Miødhorn
Til Edens Hæder og Bekræftelse,
Mens Sigurd synger os en Kæmpevise.

Sigvald.

Ja, Sigurd være skal vort Jomsborgs Skiald.

Bue.

Jeg skulde ikke rose ham, han er
Min Broder, men han har en Stemme, som
En Biørn i Skoven; mens han synger, maa jeg
Bestandig drikke.

Palnatoke.

Ret saa, vakkre Bue!
Den, som ei svigter ved det fulde Bæger,
Han svigter heller ei, hvor Hildur leger.

De gaae.

En Plads i Skoven.

Morgen. Kong **Harald** i Forgrunden med **Skofte**, sin Gangerpilt. I Baggrunden seer man en talrig Skare Mennesker, spændte for en stor Kampesteen, hvilken de langsomt drage over Skuepladsen.

Harald.

En herlig Morgen!

Skofte
gnider sine Øine.

Hvis den kun ei faldt
Saa tidlig ind paa Dagen.

Harald.

Est du søvnig,
Hvad vilde du da med?

Skofte.

Du har fortalt
Saa meget om det Minde, du vil sætte
I Leireskoven for din Fader Gorm
Og for din Moder Thyra, saa jeg tænkte
At see et Underværk.

Harald.

Og er da ikke
Hiin store Steen, som blot mit Bud bevæger,
Heel kongelig?

Skofte gaber.

Heel kongelig? Maaskee.
Jeg veed ei ret, hvad der er kongeligt.
Du spænder dine Undersaatter for,
Som Stude, til at slæbe dine Byrder;
Hvis det er kongeligt —

Harald.

Du est en Giek.
Der kommer Fiølnir; han forstaaer det bedre.

Fiølnir kommer.

Hil Danerkongen!

Harald.

Tak! Velkommen, Fiølnir!
Du seer mig ved mit Arbeid. Dette Minde
Skal giøre Gorm udødelig, og vise
Hans Søns Taknemlighed for Efterverden.
See, denne Steen stod flere hundred Aar
Ved Isefiordens Indløb; mangt et Skib
Er brustet mod dens haarde Barm i Stormen.
Jeg har ved Bønder og ved Trælle ladet
Den bringe hid paa Land, og drage fort.
Ei noget Dyr, blot Mennesker har ført den
I Leireskoven ind, til Kongens Minde.
Siig, saaest du nogentid en større Byrde
At drages bort ved menneskelig Kraft?

Fiølnir.

Ja, Herre! jeg har seet den, som var større.

Harald.

En større Klump ved blotte Manddomskræfter?

Fiølnir.

Nys saae jeg Svend, din Søn, paa Leirething
Fra dig til sig at drage Danmarks Rige;
Døm selv nu, hvilken Klump der var den største!

Harald.

Hvad siger du?

Fiølnir.

Du meente, Svend var kommen
Med fire Skibe blot?

Harald.

Er det ei saa?

Fiølnir.

Nys meldte Eivind Skeira: Palnatoke
Har efterladt med Svend en talrig Flaade
Ved Samsø. Han har talt, foruden Holke,
Foruden Espinger og mindre Snekker,
Tyve Dromunder, fyrgetyve Knurrer.
Et andet Budskab melder os fremdeles:
Ved Ringsted samler sig en Hær for Svend.
I Nat har Palnatoke havt et Møde
Af Kæmper i sit Huus; Svend Otho nu
Gik nys ombord til Samsø, og paa Thinget
Ved Stranden svor ham Hedningerne Troskab.

Harald.

Hvad bringer du mig for et Rædselsbudskab!

Fiølnir.

Hvert Ord er Sandhed, Herre! Væbne dig!

Harald raaber.

Lad Stenen staae! Til Vaaben alle Mand!
Nu gielder det, at vise Mod og Troskab.
Lad Stenen staae! Jeg har fra Danmarks Hav
Maaskee hidslæbt den til min egen Grav.

Han iler bort med sit Følge.

Tredie Act.

Palnatokes Huus.

Palnatoke. Palnir.

Palnir.

Ha, Stilstand! og min Fader her som Gidsel!

Palnatoke.

Det var det værste Puds, den Listige
Os kunde spille. Vi var ham for stærke,
Thi køler han vort Mod med Langsomhed.
Nu røres inderligt hans Faderhierte
Ved slig en Krig imod hans egen Søn;
Nu vil han see, hvordan til Begges Fordeel
Al Tvedragt endes kan foruden Blod.

Palnir.

Ha, skal da Argelisten med sin Omvei
Bestandig qvæle Helten, som en Slange!

Palnatoke.

Forsigtighed vanærer ingen Mand.
Svend er med sine Gidsler reist til Samsø.
Jeg har jo mine Heltebrødre hos mig.
Hvi frygte? Med en lille Flok, som den,

Slaaer jeg mig giennem Haralds Leiesvende,
Hvis det skal gielde, Palnir!

En Svend
kommer, og melder:

Biskop Popo!

Palnatoke.

Du seer, jeg har alt fornemt Munkeselskab.
Ham vil jeg have dog min lille Spøg med,
Den sledske Præst! Jeg gietter, hvad han vil.
Han har alt meldt sig for en Time siden.
Gak ud med Svenden, Søn! og naar jeg slaaer
Paa Skioldet, kom igien, og bring med ham,
Hvad du vil see jeg har tillavet Bispen
Paa Arnestedet.

Palnir.

Det skal skee, min Fader!

Han gaaer med Svenden.

Biskop Popo træder ind.

Popo.

Det undrer eder vist, min tappre Herre!
At over denne Tærskel Biskop Popo
Tør vove sig.

Palnatoke.

Hvi saa, min fromme Herre?
Troer I, jeg holder selv mig for en Ulv,
Jer for et Faar, og denne Stue for
En Morderkule?

Popo.

Nei, jeg veed, I er
En ædelmodig Helt, og kommer freidig.

Palnatoke.

I taler jo, som om I havde giort
Et farligt Tog, Herr Bisp! til Biarmeland.

Popo.

Jeg kiender eders Hierte, Jarl! I kan
Ei være Christendommen fiendtlig sindet.

Palnatoke.

Dertil behøves ikke meget Kiendskab.

Popo.

I strider ei af Had mod Christendommen,
Men for at ende Landets indre Krig,
Og for at hielpe Svend til det, som Ret er.

Palnatoke.

I siger Sagen, som den er, Herr Bisp!

Popo.

Hvo ønsker ei den Tvedragt endt? Deri
Maa Christen og maa Hedning være enig.
Alt blinkte Sværdet, draget af sin Balg,
Da greb jeg dristig omkring Haralds Arm,
Og hindred Sønnemordet.

Palnatoke.

I er Aarsag
I denne Stilstand?

Popo.

Jeg, og ingen Anden.

Palnatoke.

Det kan jeg ikke takke eder for.
Det korte Onde er det bedste Onde,
Og dette gamle Saar vil aldrig læges,
Før en frimodig og veldædig Kniv
Har skaaret Edderbylden bort, som buldner.

Popo.

I mener: under denne løse Vaklen
Kan Intet trives?

Palnatoke.

Ja, det er min Mening.

Popo.

Min med, Herr Jarl! I troer: om ogsaa Harald
Nu slutted et Forliig med Svend, sin Søn,
Saa havde det dog ingen Varighed
Med dette Venskab?

Palnatoke.

Jeg formoder det.

Popo.

Jeg med, Herr Jarl! Thi hvad der bygges kun
Paa Sand, det blæser om ved første Vind.
I mener: Danmark have maa en Herre
Med Manddomskraft, med Heltemod og Viisdom,
Hvis Landet blomstre skal, som hidindtil?

Palnatoke.

Jeg har den Tro.

Popo.

Jeg har den samme Tro.
Fra denne Synspunkt er vi Troesforvandte.
Det er jo underligt, hvordan vi To
I mange Punkter stemmer overeens!

Palnatoke.

Jeg finder selv det ubegribeligt;
Dog det maa være vel en Misforstand.

Popo.

Nei, nei, Herr Jarl! vi stemme mere sammen,
End I vil troe; hver paa sin egen Maade.

Vi drives begge dog af Eet, det er:
Af Iver for den gode Sag, af Retfærd.
I er den første Helt blandt danske Kæmper,
Jeg er den første Præst blandt danske Christne.
I strider ei af Had mod Christendommen,
Men for at bringe Ro og Kraft i Riget;
Jeg holder mig til Harald, ei fordi
Jeg hader Svend, men kun fordi jeg nødes
At gribe til den første, bedste Støtte,
At dog den spæde Blomst kan finde Noget
At vinde Stilken til. Hvis ei Svend Tveskiæg
Foragted Christendommen, maatte jeg,
Saavel som nogen brav, forstandig Mand,
Langt heller ønske Danemark en Konge
Med Ungdomskraft, end en, som gaaer i Barndom,
Og som har intet Andet af en Christen
End netop Navnet.

Palnatoke opmærksom.

Fuldfør eders Tale!

Popo.

Det, som jeg mig opoffrer ene for,
Er Christendommen, ei Kong Harald; Harald
Er et Vehiculum, det er at sige:
Et Middel for min Hovedsag. Saa gaaer
Det eder. Danmarks Kræfter vil I styrke;
Det, som I kun opoffrer eder for,
Er Landets Hæder, ei Kong Svend; Kong Svend
Er et Vehiculum for eders Plan.
Forstaaer I mig?

Palnatoke.

Saa temmelig, Herr Bisp!

Popo.

Hvis altsaa Fædrelandets Redning fordred,
At I forlod Kong Svend, var det en Synd,
At foretrække Landets Frelse ham?

Palnatoke.

Nei, sikkerlig!

Popo.

Ei sandt, det var en Pligt,
At lade Svend i Stikken for det Hele?

Palnatoke.

I Stikken?

Popo.

Nu, det er et Udtryk kun.
Vor Pligt var, deri er vi enige,
For jer, at offre Danmarks Rige Svend,
For mig, at offre Christendommen Harald.

Palnatoke.

Hvad følger nu af hvad I her har sagt?

Popo.

Hver Mand maa stride med sit eget Vaaben.
En Helt gaaer frem, saa dristig som Naturen
I sine Virkninger, med ydre Styrke;
Mig gaaer det anderledes, med det Indre
Kan jeg kun virke, kun ved Aandens Kraft
Jeg veed at vende Sagen til min Fordeel.
At ville vandre frem med Tvang, som I,
Var Raseri af mig, saavist min Fremgang
Af eder maatte kaldes snedig List.
Hvad Een sig sømmer, sømmer ei den Anden.

Palnatoke.

Det laer sig høre.

Popo.

Nu, som vakkre Mænd
Kan vi jo sige her vor Hiertens Mening;
Thi ikkun Lumskhed gaaer den lange Omvei.
Jeg kommer ikke blot som Betler, for
At bede, ogsaa for at byde. Lige
For Lige, hedder det, skal Venskab holdes.
Er det ei saa?

Palnatoke.

Det Ordsprog er ei gammelt;
Det findes ei i Odins Havamaal.
Fra Syden er det kommet seent; men da I
Er kommen samme Vei, Herr Bisp! saa er
Det billigt, at I hædrer Landsmandskabet.

Popo.

Et Middel, hvorved Brodermord forhindres,
Og hvorved sikkert dog det Gode fremmes,
Bør foretrækkes et, hvorved tilvisse
Det Første skeer, men hvorved Følgens Godhed
Er uvis. Er I ei af samme Tanker?

Palnatoke.

Jeg frygter for, vi blier uenige
Af lutter Enighed tilsidst.

Popo.

Hvis saa var,
Er Skylden ikke min, jeg varer kun
Om hvad Fornuft og Billighed kan fordre,
For at forhindre Misforstand og Vrede.
Nu da til Sagen med et freidigt Mod!
I truer Harald med en talrig Flaade
Og med en Hær; men han er Danerkonge,

Og staaer i Magt for eder ei tilbage.
Uvis er Sagen; thi naar Sværdet drages,
Er Seiren, som I veed, endnu hos Gud.

Palnatoke.

Heel vel!

Popo.

Kong Harald vil berøve Svend
Sin Fødselsret; han tvinger Sønnen selv
At gribe Sværdet mod sin Fader.

Palnatoke.

Rigtig!

Popo.

Det seer den christne Præst, som Kampens Mand.
Men, kiære Herre! kan vi ønske Svend
En Seir, som foraarsager Christendommen
Nedstyrtelse og Fiendskab, og som giør
Ansgars og Rimberts fromme Værk til Intet?

Palnatoke.

Kong Svend vil handle, som det sømmer sig
En ærlig Drot.

Popo.

Ja — naar man vidste det!

Palnatoke.

Hvad har I her paa Hiertet, fromme Fader?
Siig mig det uden Frygt, tal ud af Skiægget!

Popo.

Jer Godhed og bekiendte Bravhed giver
Mig Mod til at fortroe mig eder.

Palnatoke.

Tal!

Popo.

Saafremt Kong Svend høitidelig vil love,
Saafremt I selv høitidelig vil love,
At lade Christendommen uforkrænket,
Saa lover jeg Kong Svend og eder, Herre!
En Seir, en sikker Seir, og uden Blod.

Palnatoke.

Hvorledes skulde det da vel gaae til?

Popo.

Danmark er deelt i tvende Parter: Christne
Og Hedninger. Hvad Hedningerne angaaer,
De hører eder til; men, strenge Herre!

Smilende.

Jeg styrer Christendommen.

Palnatoke.

Fromme Fader!
Forklar jer tydeligt.

Popo.

Af hellig Iver
Staaer kun det halve Danmark imod Svend;
Ei for at tækkes Harald, thi han hades.

Palnatoke.

Troer I?

Popo.

Tilvisse. Lover I mig helligt
(Og eders Ord er mig tilfulde nok)
Mit Embed og den arme Christendom
Uskadt og uforkrænket, lover I
Mig Klostrets Herlighed urørt, saa bringer
Jeg eder Danmarks Krone i min Haand.

Palnatoke.

Hvorledes?

Popo græder.

Christendommen uforkrænket!
Ved Gud! hvad jeg forlanger, er beskedent;
Et billigt, et retfærdigt Krav.

Palnatoke.

Hvorledes?
Hvorledes vil I virke det?

Popo.

Jeg træder
For Haralds Hær — det sidste Baand, som holder
Hans Magt, det kan jeg med et enkelt Ord
Brat sønderrive — træder for hans Hær:
Jeg byder dem at lægge Sværdet; vidner,
At Harald er en Synder, at Kong Svend
Bør efter Himlens høie Villie kaares;
Stadfæster det ved et Mirakel; Svend
Bestiger Thronen; Landets Krig er endt.
Harald aflægger stakket før sin Død
En Krone, som han ei kan længer bære —
Og alt det ædle danske Blod er spart.

Palnatoke.

I vil stadfæste det ved et Mirakel?
Har Rygtet Ret, og kan I virkelig
Uden at brænde Huden, bære Handsker
Af giennemglødet Staal?

Popo.

Sligt Jertegn skienkte
Mig Himlen, for at overtyde Mængden.

Palnatoke.

Det havde selv jeg megen Lyst at see.
Hvo veed? maaskee jeg med blev overtydet.

Popo.

Kom til mig i min Celle, naar det mørknes;
Der skal I skue det med egne Dine.

Palnatoke.

I vil mig vise Kunsten?

Popo.

Hiertens gierne.

Palnatoke.

Fortræfligt! Det kan skee paa Dieblikket,
Strax. Vi behøver ei at vente Mørket.
Hvad jeg skal see, det seer jeg bedst ved Dagen.

Han slaaer paa sit Skiold. Palnir og Svenden bringe en gloende Jernhandske ind paa et Fyrfad, som de sætte tause for Bispen.

Popo bestyrtet.

Ha, hvad er det?

Palnatoke.

En Vante, god for Kulden.
Træk den kun paa! Jeg siger eder god for,
I vil ei fryse paa den høire Haand.

Popo.

Et forud overlagt iværksat Spil,
For at forhaane mig?

Palnatoke.

Vi Hedninger
Kan spaae; jeg forudsaae, hvad der omtrent
Her vilde skee, og har forsynet mig
Med det Nødvendige i Tide.

Popo.

Jarl!
Er det min Tak for min Oprigtighed?

Palnatoke.

Nu ingen lang Indledning! Længe nok
Har taus jeg hørt paa eders Tale; nu
Vil jeg en Handling, som kan krone Værket.

Popo.

Jeg giør det ei.

Palnatoke.

Det er Halsstarrighed,
Fornærmelse, som jeg har ei fortient,
At I ei troer mig værd et Jertegn, som
I spilder paa den mindste Almuesmand.

Popo.

I Klostret vil jeg vise det, ei her.

Palnatoke mørk.

Altsaa — det er ei alle varme Vanter,
Der passer eders Haand?

Popo.

Jeg gaaer herfra.

Palnatoke
griber hans Arm.

I bliver. — Dersom jeg betragter Tingen
Blot som en Kunst, saa har I Ret til Afslag;
Til Kunster kan man Ingen tvinge. Men
I har afskaffet Tvekamp, grundet paa
Vor Olds Natur og den almene Villie,
Og indført Jernbyrd; saadan skal man nu
Bevise sin Uskyldighed, sin Ret.

Streng.

Saa følg jer egen Lov paa Dieblikket!
Drag Handsken paa, som en uskyldig Mand,
Hvis ei, da gaa herfra som en Bedrager!

Popo spændt.

Den mindste Deel af Hoben findes skikket
Til retlig Indsigt; til at dæmpe Tvedragt
Blandt Mængden, er det korte Middel bedst.
Faa fatte det Guddommelige; naar
Den Vise bruger sandselige Midler,
For at opnaae et himmelsk Diemed,
Da er Bedraget, om det saa kan kaldes,
Uskyldigt og tilgiveligt Bedrag.

Palnatoke.

Ha, hvad en Munk dog ei udsmykke kan!
Henrevet af Forundring har jeg seet
Jer skiule bag en smidig Silketunge
Et Blaargarnshierte; har jeg seet jer listig
Med rene hvide Klæder at udpynte
De sorteste Forbrydelser. Kong Harald,
Som — være han for Resten, hvad han vil —
Er eders Ven, Velgiører, vil I svige,
Vil I forraade! Af en Nidingsfrygt,
Da alt I seer, til hvad Kant Vognen helder,
Hidkommer I til mig, den Mand, som I
Af Alle hader meest, og spiller Ven.
Og Christendommen, en uskyldig Lære
Om stille Dyd, maa selv beqvemme sig
Til Skalkeskiul for eders Synder. — Popo!
Du vilst dig sammenligne med Ansgar?
Med Rimbert? med de dydefulde Mænd,
Hver uden Egennytte, ærlig hver,

Og agtet hver af Hedning, som af Christen?
Du vilst dig sammenligne her med mig?
Og troer, en tapper Fyrste, at en Hær
Af Danekæmper skulde takke Seiren
Din Munkelist? Ha! gaa, du falske Judas!
Svøb skamrød ind dit blege Ansigt i
Den sorte Kutte! Gaa! bliv atter Skaffer
For Brunos Klosterkiøkken hist i Køln!
Mæsk dig i Dovenskab af Bondens Sved;
Men vov dig aldrig meer for mine Øine!

Popo forbittret.

Du triumpherer alt, du stærke Helt!
Jeg saae forud, til hvad Kant Vognen heldte?
Den helder hen, hvor du det venter mindst.
Snart sprætter Jetten hovedløs! Svend Tveskiæg —
Ha, jeg maa lee! Velan, I vil det saa!
Men I vil græde Blod, at I foragted
Min Nødhielp taabelig! vil græde Blod!

Han gaaer.

Palnatoke.

Ha, hvad var det? Han trued? Høie Guder!
Han nævnte Svend. Gaaer! henter ham tilbage!

Palnir og Svenden skynde sig bort, og bringe Bispen tilbage for Palnatoke.

Palnatoke

drager sit Sværd, og sætter ham det for Brystet.

Hvor har I Svend? Hvad vilst du sige med
Den hovedløse Jette? Har I alt
Brudt Freden? Er ei Svend med sine Gidsler
Paa Samsø?

Popo ængstelig.

Ak, Herr Jarl! tag jer i Agt!
I trykker mig jo Sværdet giennem Kappen.

Palnatoke.

Jeg trykker dig det giennem Brystet, Munk!
Hvis ei du skrifter strax Forræderiet.

Popo.

Slip mig kun først!

Palnatoke.

Tal saadan, som du staaer!
Sværdsodden maa du føle under Hiertet,
Hvis det skal røres til Oprigtighed.
Hvor har I Svend?

Popo.

I Ormetaarnet, uden
For Byen midt i Skoven. Harald Gormsøn
Lod Skibet standse, hvorpaa Svend med Gidsler
Til Samsø foer; har ladt hans Følge dræbe,
At Sagen ikke skulde vorde kundgiort.
Kun Thorvald fængslet blev med Svend.

Palnatoke.

I Taarnet?
I Ormetaarnet?

Popo.

Men ei kastet end
For Ormene; kun i et Kammer over
Den dybe Kule. Hvad der meer skal skee,
Beroer paa Kongens Bud. Mig maa I takke
For den Opdagelse.

Palnatoke.

Ha, Niffelheim!
Fort, tager denne Munk og baster ham!
I Kieldren skal han kastes; Speiderne,
Som holde Vagt ved Døren, ligesaa.
Jeg iler hurtig med min lille Flok,
At redde Svend. En Baad skal sætte os
I Skumringen paa Dybet ud til Samsø.
Baghuset vender lige ind mod Skoven;
Vi snige did os, uden at bemærkes.
Nu gielder Hurtighed og Uforsagthed.
Afsted med Munken! Fort at redde Svend!

Popo.

I fængsle mig til eders største Skade;
Endnu i Lænker kan jeg hevne mig.

Alle bort.

Fængsel.

Fangefogden,
en Gubbe med et langt graat Skiæg.

Fordømt! Det er dog bedre, meget bedre,
At være Røver paa den vilde Sø,
End Fangefoged i det skumle Fængsel.
Thi hugger jeg paa Borderanden der
Min Karl i Panden med den brede Øxe,
Saa kan han giøre mig den samme Skiel;
Det er et ærligt Haandværk, frit og lystigt.
Hvad har jeg derimod vel af at lade
De arme Diævle styrte ned i Hullet
Til Ormene? — I Fald det ikke var

For Aldrens Skyld, hvis ikke Biskop Popo
Mig havde tordnet det i Ørerne,
Og truet mig med Svovelpølen — hu!
Hvis der var koldt, brød jeg mig feil derom.
Jeg er en gammel Normand, vant til Frost,
Har al min Levetid holdt mig fra Ovnen;
Og skulde nu tilsidst — det var for stærkt!
Han sagde mig: saafremt han ikke kom,
Før Sol gik ned, da skulde jeg i Guds Navn
Kun lade Lemmen falde; thi da havde
Kong Svend (hvad nu han vilde undersøge)
Fortient sin Død. — Det mørknes jo alt stærkt.
I Fald han kom, og fandt det ikke fuldført,
Blev jeg vel bandsat paa min gammel Alder.

Han gaaer hen, og tager i en Kiæde ved Væggen.

Velan! — Hvor snart er dog et Menneske
Sat ud af Verden! Hurtig er han indsat,
Og hurtig udsat. Jeg behøver kun
At drage stærkt i denne Kobberlænke,
Saa styrter Gulvet med de To derinde.
De veed det ei, de gaae med Tillid paa
Den falske Grund. Det giør vi Alle jo:
Jorden er huul; hvorhelst vi træde, lurer
En Grav. Vi gaae et lille Stykke Vei,
Saa brister Isen, og saa plumpe vi.

Han betænker sig et Øieblik, og siger derpaa bevæget:

Men derfor rører det mig og desmeer,
At korte disse raske Ungersvende
Den korte Vei. — Ja ja, Een kan jeg redde!
Kong Svend, var Bispens Ord; den Anden ei.
Den Fremmede, ham kan jeg redde. — Hvilken

Er Svend, og hvilken er den Fremmede?
De kom i Mørket, og jeg kiender Ingen.
Nu, jeg vil raabe den herud, som ei
Er Svend.

Han gaaer ind, og kommer tilbage med Thorvald Vidførle.

Fangefogden
med den hoieste Forundring.

Herr Thorvald! Himmel! er det eder?

Thorvald.

Jeg hedder Thorvald. Hvo est du, min Gubbe?

Fangefogden.

Mit Navn er Søbiørn Steinakløfver; men
Gud bedre mig, nu er jeg fra en Søbiørn
Forvandlet til en Fængselsrotte.

Thorvald.

Søbiørn!
I forekommer mig bekiendt.

Fangefogden.

Ak, Himmel!
Det er vel intet Under: I har reddet
Mig Livet paa et Vikingstog, løskiøbt
Min Søn; og denne Skramme, som I seer
Her paa min venstre Kind, har selv I syet
Mig sammen. — Og nu er I fængslet her?
Saa har vor Herre hørt min Bøn, saa kan jeg
Dog lønne Godt med Godt, og Liv med Liv?
Gaa, Herre! skynd jer! der er Nøglen; luk
Jert Fængsel op, skiul jer i Skoven, fly!
Vogt jer at møde Bispen!

Thorvald.

Og Kong Svend?

Fangefogden.

Maa blive. Han er en Forbryder, siger
Den fromme Bisp, og ham maa jeg vel troe.
Men om han sagde tusind Gange, Thorvald!
At I var en Forbryder, skyldig Døden,
Saa troede jeg ham ei, om saa han bar
Ti tusind hede Handsker til Beviis.

Thorvald.

Hvad Skiebne har man her bestemt Kong Svend?

Fangefogden.

At styrtes ned til Ormene. Saasnart
Jeg drager denne Snor, saa synker Gulvet
I Kamret der; saa er det giort.

Thorvald.

Velan:
I redder Svend og mig, hvis ei, da dræber
I Svend og mig. Jeg skilles ikke fra
Min Ven, forlader ham i Døden ei.

Fangefogden.

Jeg dræbe eder? Før skal Ravnen hugge
Mig mine Øine ud paa Retterstedet.

Thorvald.

Giør, hvad I vil, handl efter eders Pligt!
Svend er min Ven, en brav, uskyldig Helt;
Bispen har vidst at daare eders Eenfold,
Hans Kunst med Handsken er et plumpt Bedrag.

Fangefogden.

Forsynd jer ei! jeg veed, I er en Hedning;
Men jeg er døbt, maa ære Christendommen.

Thorvald.

Jeg ærer Christendommen, skiøndt en Hedning;

Popo er Christen ei, skiøndt han er døbt.
Giør, hvad I vil! Betænkt jer, hvem af os To
I meest bør stole paa, hvad enten den,
Der gav jer Sundhed, Liv og Søn tilbage,
Hvad heller den, der drog en gloheed Handske
Paa Haanden, uden at forbrænde Huden.
Min Skiebne er uskillelig fra Svends.

Han gaaer ind.

Fangefogden
grublende.

Hvad enten den, der drog en Handske paa,
Hvad heller den, der drog sin Glavind ud
Og redded mig med egen Fare? Himmel!
Tilgiv den gamle Søbiørn, hvis han feiler:
Jeg holder med den Handskeløse.

Gaaer ind.

En Plads i Skoven.

Fangetaarnet vender ud til Veien paa den ene Side med en stor Jerndør.

Palnatoke, Sigvald Jarl, Bue hiin Digre, Sigurd Kappe, Palnir, Vagn og flere Kæmper, alle bevæbnede.

Palnatoke
stærkt bevæget.

Ha,
Forgieves! Argelist har vundet Seir.
Den tykke Muur ugiennemtrængelig,
Støbt Jern er Døren. Uden Tvivl har Fogden
Adlydt den grumme Munks Befaling alt.

Hvad gavner det, at vi med Angstens Sved
Tilstaaelsen fik presset af hans Bryst?
Her standser Heltens Mod; en skummel Gift
Fortæret har vort Hierte. Krig og Tvedragt
Vil ødelægge Landet. Falder Harald,
Hvo skal bestige Thronen? Tvistighed,
Ærgierrig Stræben hæver alt sin Tinding
Af Nattens Dynd, til Held for Danmarks Fiender.
O Danmark, o mit arme Fædreland!

Bue.

Du græder, Toke? Nu, ved Nastronds Flammer!
Her har jeg i min Haand en vældig Stang
Af syvfold hærdet Staal; min Oldefader
Fik den af Veland, den berømte Smed.
Jeg render Døren ind, jeg sprænger Bolten.
Meer end af Løvens, end af Biørnens Blod,
Har tolv Mænds Styrke Bue Digre drukket
Af dine Heltetaarer.

Han render med saadan Fart mod Døren, at Spydet springer i Stykker, og han styrter til Jorden. Alle Kæmperne støtte sig raadvilde til deres Spyd, og stirre til Døren; i det samme aabnes den, og **Thorvald Vidførle** træder ud med **Svend** ved sin Haand, fulgt af **den Gamle.**

Alle.

Ha, Kong Svend!

Palnatoke.

Svend!

Svend.

Palnatoke! elskte Fosterfader!

Han kaster sig i hans Arme.

Palnatoke.

Er det et Blændværk? Har Du Muren sprængt?
Svend! har du skræmmet Døden bort?

Svend

peger paa Thorvald.

Der staaer
Min Redningsmand.

Alle Kæmperne

forundrede.

Hvad? Thorvald?

Svend.

Denne Gubbe
Er Fangefogden. Ham har Thorvald eengang
Fra Døden reddet med hans Søn; nu vilde
Den Gamle redde ham, men Thorvald svor
En Ed, han gik ei ene uden mig.
Da rørte sig den gode Oldings Hierte,
Og vi gik begge frie.

Palnatoke.

Ha, ædle Thorvald!
Tillad mig at omfavne dig.

Thorvald.

Min Herre!
I giør for meget af en ringe Gierning.

Palnatoke.

Jeg favner dig ei blot for denne Gierning,
Endskiøndt den er vort Lands Lyksalighed;
Jeg favner dig for dette Hiertelag,
Der bringer dig til overalt at finde,
I Fængslet selv, taknemlig Gield. O, Svend!

Tak Guderne for denne Ven, behold ham;
Han er den bedste Glavind ved din Side.

Svend.

Det er han.

Palnatoke
vender sig til Stridsmændene.

Nu, I stolte Jomsborgs Kæmper!
Nu, Bue! var det sandt om Aandens Magt?
Der ligger hist dit sønderspringne Spær,
Og her staaer Svend ved Thorvalds Haand.

Bue.

Ti! ti!

Svend.

Nu maae vi skynde os i Skoven, klæde
Os om som Fiskere, og seile bort
Til Samsø med en Baad, som Gubben skaffer.

Palnatoke.

Ret saa! Vi andre blive her tilbage.
Alt Popo fængslet er med Speiderne;
Før Morgen faaer ei Harald Nys om Tingen.
For Overfald kan man jo sikkre sig,
Og aabenlyst vil ingen Danekæmpe
Som Niding bryde Freden. Vore Venner —
Men kom! her kunde vi opdages let;
I Skovens Dyb vil vi aftale Resten.

De gaae. Bue holder Thorvald tilbage.

Bue.

Islænder! bliv et lille Korn, og hør paa
Hvad en Bornholmer har at sige dig.

Thorvald.

Heel gierne, Ven!

Bue.

Vi har et gammelt Ordsprog,
At man skal ikke skue Hund paa Haaret;
Det passer prægtigt paa os begge To.

Thorvald.

Du redelige Kæmpe!

Bue.

Island ligger
Vel fuld af Jis og Snee, men Ilden brænder
I Grunden der; og hvad der gielder Lærdom
Og Runer og Historier, af dem
Har I da fuldt op. Det er intet Under,
At du forstaaer at skikke dig saa vel.

Thorvald.

Den vakkre Bue er saa brav, som stærk.

Bue

ryster hans Haand.

Bornholm er stenet, fuld af Klipper, men
Det er ei sieldent, at man finder der
Karfunkler dybt i Flintestenen.

Thorvald rørt.

Ven!

Bue

drager hurtig sit Sværd, og vender Spidsen deraf imod Jorden.

Kom, vi vil blande Blod i Jorden sammen,
Og sværge strax Fostbroderskab!

Thorvald venlig.

Nei, Bue!
Dertil staaer ei min Hu.

Bue

rækker ham Sværdet.

Der! vilst du have
Mit Sværd, det allerbedste, som jeg eier?

Thorvald.

Behold dit Sværd! det kanst du bedre føre,
End jeg.

Bue

utaalmodig.

Hvad vilst du have da?

Thorvald.

Giv mig
Dit Venskab!

Bue

omfavner ham.

Hvis du nøies vil med det,
Da skalst du have det saa friskt og varmt, som
Det kommer ud af dette danske Hierte.

Thorvald.

Ærlige, diærve Kæmpe!

Bue.

Vise Thorvald!
Du est en Blomst i Freden, jeg en Ulv
I Krigen.

Thorvald.

Begge for vort Fædreland!

Bue.

Og begge Fienden farlig. Fred og Krig
Gaae Haand i Haand, er Venner! Lad saa Nogen
Herefter vove paa at true Danmark!

De gaae bort Arm i Arm.

Fierde Act.

Kongens Hal.

Nat. En Lampe hænger under Loftet, og oplyser Dronning Thyre Danebods Billed i Baggrunden.

Harald. Fiølnir.

Fiølnir.

Som jeg har sagt, min Herre! Taarnet ledigt,
Og Svend og Thorvald rømt med Fangefogden.

Harald.

Den sølvgraa Gubbe, hvis Samvittighed
Bestod i, blindt at lyde Bispens Bud!

Fiølnir.

Fuglen har skiftet Fiær, og tomt staaer Buret.

Harald.

Og Toke flygtet bort med alle Gidsler?

Fiølnir.

De kan ei have faaet Nys om Tingen;
Thi nylig gik jeg Palnatokes Huus
Forbi, de sad og drak for aabne Døre
I Borgestuen, sang, som intet Fiendskab
Var tænkeligt.

Harald.

Det er endda en Trøst.
Hvad Kundskab er os bragt af Speiderne?

Fiølnir.

Jeg kan ei finde dem.

Harald.

Hvad? Speiderne?

Fiølnir.

Maaskee de sad hos Palnatokes Kæmper,
Det kunde jeg saa grant ei see. Du kiender
Mit Forhold til den stolte Palnatoke.
Jeg hader ham, som jeg har altid hadet
Hans Fader, der foragted mig, sin Broder,
Fordi jeg var et Slegfredbarn; som var det
En Skam, at takke fyrig Elskov for
Sin Fødsel — sad ei Hrolf paa Leirethronen?
At jeg har hiulpet dig at straffe Aki,
Farbroderen, veed Palnatoke; Straffen,
Den velfortiente, kalder han et Mord.
Hans Kæmper er en Efterklang af ham.
Jeg gik forbi, den tykke Bue saae mig,
Da greb han Hornet, raabte: Fader Fiølnir!
Hvi sniger du dig som en Snog forbi os?
Kom ind, og tøm et Horn! saa vil vi glemme,
At du est Akis Bane; thi nu hevner
Straadøden jo dog snart dit Nidingsværk.
Da blev jeg rød af Harm. Jeg maatte døie
Forsmædelsen, de havde Overmagten;
Men snarlig hevne vi os, Herre Konge!

Harald.

Med Himlens Hielp. Det er endda en Trøst,
At de er overmodige, høirøstet;
Det viser, at de ruge Intet ud.
Og som du siger, sad de ubevæbnet
Og drak.

Fiølnir.

Ei ubevæbnet; klædt i Jern
Med store Slagsværd ved de venstre Sider.
Paa Væggen rundt omkring hang blanke Øxer,
Og lange Spiud i alle Kroge.

Harald.

Ha!
Det Tegn er ikke godt.

Fiølnir.

Saaledes pleie
Bestandig Palnatokes Mænd at drikke.
De er saa vant til Harnisk og til Sværd,
At Intet tykkes dem saa mageligt,
Som naar de sidde diupt i Pandserplader.

Harald.

Det er endda en Trøst.

Fiølnir.

Er det en Trøst?

Harald.

Gaa, hent mig Bispen! Denne hele Sag
Er sær forblommet.

Fiølnir.

Hente Bispen? Ja,
Saafremt jeg vidste, hvor han var; han er
Ei heller nogensteds at finde.

Harald.

Hvad?

I Klostret ei?

Fiølnir.

Slet ingensteds, min Herre!
I Morges gik han ud; hvorhen, veed Ingen.
Jeg frygter, han er gaaet ud til Taarnet,
At Svend har kastet ham, ved Fogdens Hielp,
I Hullet ned til Ormene.

Harald.

Som Natten,
Er sort og skummel denne Sag. — Hvordan
Er Veiret ude?

Fiølnir.

Mørkt, og Vinden hyler
I Træerne.

Harald.

En gunstig Nat for Stimænd.
Jeg seer dem brænde Huset!

Fiølnir.

Vi er sikkre.

Harald.

Gaa, Fiølnir! Viis dig værdig til at være
Min Staller, Mærkismand! Kald Hæren sammen!
Lad Eivind Skeira holde Flaaden klar!
Jeg kan ei færdes selv i Natten; men
I Morgen vil jeg vise mig som Kæmpe.

Fiølnir.

Gak du til Sengs, og frygt ei, gode Herre!
Vi skal vel vaage over dig.

Harald.

Nei, nei!
Selv vil jeg vaage over mig; man vaager
Selv bedst. Gaa, hent mig Skofte, Gangerpilten!
Han skal mig korte denne lange Nat med
Historier og Eventyr.

Fiølnir.

Kong Harald!
Nu vilst du høre Eventyr? Maaskee vi
Opleve selv et Eventyr i Nat,
Som vil fortælles mange Aar herefter.

Harald.

Spild Tiden ei, skynd dig og lyd mit Bud!

Fiølnir gaaer.

Harald.

Man bruger ei Fortrolige til Alting. —
Ha, denne Nat er svanger paa Misgierning!
Jeg seer i Mørket dem med Dolk og Blus.
Ha, Nidinger! jeg forekommer eder.
Giv Lykke mig til Daaden, St. Sebaldus!
Saa skal dit Altar faae et Overtræk
Af Purpurpel, ti store Voxlys; ja
Jeg bygger dig en Kirke, hvis du hielper
Mig ud af denne ængstelige Nat.

Skofte kommer.

See, her er Skofte! Er ei Danerkongen
Endnu i Seng?

Harald.

Man sover alt for meget
I dette korte Liv. Tidsnok at sove

Paa Bolstret af de haarde Kampestene
I Høien!

Skofte.

Nei, det Leie er for haardt.
Jeg sover helst ved Arnestedet, i
Den hede Askehob.

Harald.

Jeg vil ei heller
Henkastes i det kolde Muld; jeg vil ei,
At Stormen mig omtude skal, en Synder
Paa Steilen liig. I Roskilds Kirke vil
Jeg jordes; høit i Choret skal de mure
Mit kongelige Legem i en Støtte
Opreist, og male mig med stærke Farver
Paa Pillens Væg, for Efterslægtens Dine.
Saaledes vil jeg leve efter Døden.

Skofte.

Men naar nu Kalken falder af paa Væggen?
Og naar i Muren dine Been blier Kalk?

Harald.

Saa skal jeg leve frisk i Skialdens Digt;
Og længer har ei nogen Helt det drevet.

Skofte.

Det er kun Galgenfrist.

Harald.

Fordriv mig Tiden!

Skofte.

Du vilst fordrive Tiden, Konning Harald!
Og Tiden vil igien fordrive dig;
Det gaaer jo op!

Harald.

Fortæl et Eventyr!

Skofte.

Skal jeg fortælle dig om Heidreks Sværd,
Som vilde lædske sig i Mandeblod,
Naar det blev draget?

Harald.

Nei; det har Ansgar
Fordærvet, ved at underlægge det
En from Betydning. Denne Viis er slet.
Tyrfing var virkelig et Trolddomssværd;
Saaledes har de gamle Skialde meent det.
Nu taler han om Myrdelyst og Grumhed!
Paa denne Maade dræbes Tyrfing selv.

Skofte.

Saa vil jeg synge dig en Vise da,
Som jeg har lært i Hiemmet.

Han synger:

Maanen skine!
Dømand grine!
Verde du ikke ræd?

Harald.

Hvilke Fagter!
Fy, ti! Det er kun Overtro; den Dræbte
Kan ikke lee i Maanskin.

Skofte.

Herre Konge!
Da leer man først, naar Kiødet faldet er
Fra Kiæven; men det er en tvungen Latter.

Harald.

Kom, sæt dig ligeover for mig, Skofte!
Og da jeg veed, at du har Mioden kiær,
Saa drik af dette guldbeslagne Kruus,
Mens jeg fortæller dig et Eventyr.

Skofte.

Du vilst fortælle? Det er kosteligt.

Han sætter sig hurtig ved det lille Bord, ligeover for Kongen, skienker og drikker.

Harald.

Der var engang en sølverhaaret Konning;
Ham stod de lumske Fiender efter Livet,
De trued ham, opegget af en Niding,
Og Gubben sad forladt i Alderdommen.

Skofte drikker.

Den arme Diævel!

Harald.

Det var bælmørk Midnat.
Naar Dagen kom, da skulde Striden stande.
Han sad i Natten, søvnløs og forfærdet.
Oprørerne var i et andet Huus,
Og svired, sikkre paa den snare Seir;
Der var og Kongens værste Avindsmand.
Ak! tænkte Oldingen, i Fald jeg havde
En Tiener nu, behiertet, uforsagt,
Saa sendte jeg ham i min Fiendes Huus;
Han stødte Dolken i Forræderen,
Og naar da Dagen kom, var Seiren vundet.

Skofte.

Og fandt da Gubben ei en Slig?

Harald.

Min Søn!
Behiertet Troskab er ei let at finde.

Skofte.

Det skulde været mig, jeg havde ei
Betænkt mig længe.

Harald.

Du est rask og snild
Og uforsagt, men du est ikke vant til
At bruge Sværd, at skue Blod.

Skofte.

Ei Sværdet;
Men Kniven kan jeg bruge desto bedre.
Ei vant at skue Blod! Hvor vilst du hen?
Hos os derhiemme bringe Qvinderne
Bestandig Svededugen og Liigskiorten
Til Gildet med, for deres Mænd og Brødre.
Der løber sielden af det uden Blod.

Harald.

Tillader Kulden saadan Heftighed?
Tilsteder Sneen Drab?

Skofte.

O, Herre Konge!
Den lokker just dertil; thi aldrig rødme
Blodsdraaberne saa smukt, saa purpurfriske,
Som naar de drypper i den hvide Snee.

Harald.

Du havde virkelig da Mod, min Skofte!
Til denne Daad, hvis jeg var Oldingen?

Skofte.

Hvad Mod? Jeg har alt dræbt med egen Haand
Tre stærke Mænd, min Faders Fiender.

Harald.

Du?

Skofte.

Just jeg.

Han drager sin Kniv.

Og seer du disse Pletter Rust
Paa Kniven? Det er Blodrust; det er Blod af
Min Faders Fiender.

Harald.

I en Tvekamp?

Skofte

stikker Kniven til sig.

Nei,
Det var en Enekamp.

Harald.

Stod de da stille,
Og lod dig støde til?

Skofte skienker.

Nei; men de laae.

Harald.

De laae?

Skofte drikker.

Og sov.

Harald.

Ja saa! — Du est saa munter.
Ha, jeg misunder dig din Munterhed!
Siig, est du aldrig plaget af en Svartalf,
Som man har kaldt Samvittigheden?

Skofte.

Nei.

Jeg kiender lidt til Vittigheden, mindre
Samvittigheden.

Harald.

Lykkelig est du!

Skofte.

Jeg giør, hvad man befaler mig, og lader
De Andre tænke efter, om min Daad
Er vel giort, eller ikke.

Harald.

Lykkelig
Est du!

Skofte.

Hvad er det da saa stort at døe?
Saa stort at dræbe? Er det her forbi,
Saa lever man jo op et andet Sted,
Hvor der skal være bedre, som man siger.

Harald.

Egen er din Natur. Siig, har du Brødre?

Skofte.

En Broder, hedder Karker, hos Jarl Hakon
I Norge. Han er dum; jeg pryglte ham,
Derfor har Jarlen skilt os ad, og sendt
Mig hid til dig i Skat med Falkene.

Harald.

Jeg takker ham for denne sieldne Gave.
Er Nøden størst, er ogsaa Hielpen nærmest.
Et Væsen har jeg netop nødig, Skofte!
Som dig; thi jeg er Gubben selv, min Søn!
Og Palnatoke — det er Nidingen.

Skofte.

Han, som skiød Æblet bort af Sønnens Hoved?

Harald.

Just ham.

Skofte.

Det var et dygtigt Skud.

Harald.

Jeg frygter
Et værre. Hvis han ikke forekommes,
Da skyder snart han Kronen af mit eget.

Skofte.

Skyd Hovedet af ham, saa er din Frygt
Et Hoved kortere.

Harald.

Du taler, som
Den vise Mimer. Skofte! vilst du snige
Dig did, og støde Dolken i hans Bryst?

Skofte.

I Fald det laer sig giøre, ja!

Harald.

Det lader
Sig giøre. Huset er mig vel bekiendt;
Jeg eied det som Kongesøn i Gorms Tid.
I tvende Stokværk er det bygget. Underst
Er Borgestuen; den er fuld af Kæmper.
Foroven er en Svale med et Kammer;
Der sover vist han nogle Timer ene. —
Du kanst dog klattre, Skofte?

Skofte.

Som et Egern.

Harald.

Saa stiger du ad Træet op til Taget.

Den største Skorsteen fører dig til Svalen;
Der kanst i Mag du vente Leilighedeu.

Skofte.

Det laer sig høre.

Harald.

Hvis det lykkes dig,
Da skalst du faae en søgrøn Silkekofte,
Skarlagens Hue, høi og spids, og Støvler
Med Kløverblad.

Skofte.

Og maa jeg tidlig gaae
Til Sengs? Og maa din Kiøgemester give
Mig mere Smør paa Brødet, end sædvanlig,
Og ikke skrabe det saa karrig tyndt?

Harald.

Det loves dig. Hvis Palnatoke falder,
Da skalst du aldrig mangle Suul til Brødet.

Skofte.

Jeg iler. — Men endnu dog Eet, Kong Harald!
Du har saa ofte lovet mig at vise
Dig for mig i din skiønne Kroningsdragt;
Den har jeg aldrig seet. Hvis jeg skal gaae,
Saa maa du først fornøie mig med dette.

Harald.

En anden Gang!

Skofte.

Nei, denne Gang, nu strax!
Der kunde skee Forhindringer; maaskee jeg
Da fik det ei saa let at see igien.

Harald.

Selv deri vil jeg føie dig.

Skofte.

Det ligger
I Skabet i dit Sengekammer. Skal
Jeg lyse?

Harald.

Nei, bliv her! jeg veed Besked.
Til høire Side ligger Kroningsdragten,
Til venstre Kant Liigklæderne. Bliv her!
Jeg veed at finde, hvad jeg vil, i Mørke.

Skofte

alene, drager sin Daggert.

I Fald den kun er skarp nok, denne Daggert!
Nu, jeg vil slibe den, før jeg gaaer bort,
Derude paa vor Bænk, det gamle Alter.
Der hvæsser jeg bestandig Kongens Knive.
Der staaer den gamle Odin med sit Sværd
Smukt gravet ud i Stenens Overflade.
Vi har alt slebet bort lidt efter lidt
Det halve Sværd med samt hans Tommelfinger.
Thi til et velbesat og lækkert Taffel,
Udfordres fremfor Alting Kniv og Gaffel.
Da maa der slibes. Mens nu Kniven vinder,
Derude Sværdet meer og meer forsvinder;
Og gaaer det længe rask saaledes fort,
Saa er snart hele Kæmpen slebet bort.

Kong Harald kommer ind i sine Liigklæder.

Skofte.

Der er han alt. Ja, tænkte jeg det ikke!
Nu har han grebet feil; der kommer han i
Liigklæderne. Hu! han seer rædsom ud.

Harald
med en stolt Høitidelighed.

Her er jeg i min egentlige Dragt,
Den Dragt, der tyder paa min Slægt, mit Udspring,
Der viser med sin sieldne Herlighed,
Af hvilken vældig Spire jeg er rundet.
Den anden bæres kun af Ydmyghed;
Men denne pryder mig for alle Andre
Den høitidsfulde Dag, naar jeg bestiger
Min Throne.

Skofte.

Stolte Konge! du har Ret!
Unegtelig est du den største Mand
I det firkantet-lille Fyrrerige;
De Andre er kun Madiker mod dig.

Harald
betragter sig

O, Himmel! hvad er dette?

Skofte.

Du har vidst
At finde, hvad du vilde, vel i Mørke.

Harald forfærdet.

Jeg tog den Bylt, som laae til høire Side.
Jeg veed det vist, den laae til høire Side!
Min Kroningsdragt! Selv har jeg lagt den hen,
Selv har jeg Nøglen. — Ja, jeg veed det vist!

Skofte.

Det er vel ikke første Gang, Kong Harald!
At du har taget venstre Haand for høire?

Harald.

Gaa! Surtur kogler fælt i denne Nat.
Gaa! dyp din Daggert i min Fiendes Blod,

Saa skalst du see mig i min Kongedragt
End mange Aar. Men skynd dig ufortøvet,
Thi jeg er syg om Hiertet.

Skofte.

Vel, jeg gaaer.

Harald.

Her er en Dør, forborgen i Tapetet;
Den bringer under Jorden i en Løngang
Dig op i Gaarden paa den anden Side,
At ei Drabanterne skal mærke dig.
Saaledes kommer du igien tilbage,
Og alle Spor, som kunde røbe Daaden,
Er slettet ud. Men skynd dig, Skofte! skynd dig!
Thi jeg er syg. Det hvide Liigtøi har
En hæslig Stank. Jeg veed det vel, det kommer
Af Fyrreskabet, af beklumret Luft.
Jeg kan ei taale Lugt af Høvlespaaner,
Med Høvlespaaner stoppes Dødens Pude.
Gaa, skynd dig!

Skofte.

Jeg er hurtig, som en Falk.

Harald.

Styrt hurtig, som en Falk, dig paa dit Bytte!

De gaae.

Palnatokes Huus.

En Lygte staaer paa Bordet, og brænder.

Palnatoke. Bue.

Palnatoke.

Det er alt Midnat, Bue! jeg vil sove.
Bed dem i Borgestuen spare Mioden;

Naar Svend har seiret, vil vi drikke meer.
Den aarle Morgen maa i Kraft os see,
Ei halv beruste. Vi maae skiftes til
At sove, medens Nogle holde Vagt.

Bue.

Der har du Ret, min Svoger! Jeg vil ile;
Og hvis de døver Øret mod Forstanden,
Saa vil jeg tordne dem den Sang i Øret:
Op! ei til lystigt Gilde,
Ei Jomfrusnak hiin milde,
Men Hildurs Leg hiin haarde.
Hver skal mod Fienden baarde.

Palnatoke.

Det gamle Biarkemaal! Ret saa, min Frænde!
Thor styrke dig! god Nat! I Morgen sees vi.
Men om i Morgen-Nat vi vandre til
Saa kort en Hvile; om os Hanen vækker
At skue Overmorgens Morgenrøde —
Veed Himlen, Bue! Men vi sees igien;
Thi Dødens Magt adskiller ei de Gode.

Bue.

O, vi skal leve sammen, nyde Seiren
Som Venner! Disse Nidinger kan ei
Forkorte vore Dage; og min Arm skal
Jeg bruge tro for dig og for dit Liv,
Thi det er mere værd, end mit og Manges.

Palnatoke

griber hans Haand.

Og skal jeg falde, Thor! saa lad mig falde
For slig en ærlig Kæmpes Heltearm.
Saa gaaer jeg glad i Døden, naar du vinker.

Bue.

Thor har dig hørt; seer du, hans Stierne blinker?

De omfavne hinanden; Bue gaaer.

Palnatoke alene.

Jeg kunde lægge mig paa Sengen der
I Kamret; men saa sover jeg for hardt,
Og vaagner dosig i den aarle Morgen.
Paa Stolen vil jeg sidde her ved Bordet;
En liden Slummer, ingen Qvindesøvn.

Han sætter sig.

Ha, jeg er træt! — Hvor herligt smager Hvilen
Den Mødige! Og Haralds List, og Bispens
Og min Forstillelse, den tvungne Glæde
Har mattet mere mig, end selv en Kamp.
Jeg er ei vant til saadant Mummespil. —
I Lygten der kan Lyset gierne brænde.
Saa kom da, hulde Siofna, Nattens Mø!
Giv mig dit Kys, og styrk mig med din Slummer.

Han sover ind. Kort efter bliver Skiermen taget bort fra Kaminen, og Skofte træder ud med sin Daggert i den venstre Haand og med et Klæde om den høire.

Skofte.

Han sover. Rigtig! Nu behændig, Skofte! —
Fordømt, at jeg har skaaret mig saa dybt
I Haanden, da jeg vilde slibe hurtig
Min Kniv i Mørket hist paa Offersten en.
Man skulde ikke troe det; men det kom mig
Saa for, som om den gamle Odin reiste
Sig op fra Stenens Overflade, stødte
Mig Kniven dybt i Haanden ind. Da løb jeg
Af alle Kræfter. Jeg begriber ei,

Hvorledes jeg er kommen hid saa hurtig;
Men han var efter mig i Hælene.

Seer paa Palnatoke, og farer forskrækket tilbage.

Der sidder han! — Nei, det er Palnatoke.
Han ligner Odin. Hvilken dygtig Kæmpe!
Bredskuldret! Hvilken Pande! Brystet hvalt.
Han er bedækt med Staal. Jeg kan ei støde
Ham Daggerten i Brystet. Stille! Halsen
Er bar — Et Snit kun! Frisk nu!

Han nærmer sig skiælvende, men standser pludselig.

Det er dumt! —
At løbe hurtig til, og støde hurtig,
Og hurtig løbe bort, den Sag er let.
Men nærme sig hans Aasyn, Skridt for Skridt —
Hvad det er for et Ansigt! Hvis han vaagned,
Han knuste mig til Ravnemad.

Nærmer sig atter, og standser igien.

Hvi har jeg
Mig ogsaa skaaret i den høire Haand?
Den venstre kan jeg ikke bruge. Hvo der
Gaaer ud paa Mord, den burde altid være
Keithaandet.

Han gaaer lige ind paa Jarlen, og sætter ham Kniven for Struben.

Nu? hvad holder mig tilbage?
Nu kun et Snit —

I det han rører ved Palnatoke, taber han Dolken af Forskrækkelse; og i det den klingende falder paa Gulvet, raaber han af alle Kræfter:

Red jer, Herr Jarl! ha, red jer!
Man staaer jer efter Livet.

Palnatoke springer op.

Hvo er her?
Hvo vared mig for Mordere?

Skofte forstyrret.

Jeg, Herre!

Palnatoke.

Hvo vilde dræbe mig?

Skofte.

Jeg, Herre!

Palnatoke.

Du?

Skofte.

Ja, Herre!

Palnatoke.

Hvi fuldførte du da ikke
Din Heltedaad?

Skofte.

Jeg havde gierne giort det,
Hvis Evnen havde været der, som Villien.

Palnatoke.

Hvordan?

Skofte.

Naar I en anden Gang vil dræbes
I Søvne, maa I ei forskrække Folk.

Palnatoke
griber ham i Brystet.

Ha, feige Morder! hvo har sendt dig hid?

Skofte.

Det tør jeg ikke sige, det har Kongen
Forbudet mig; det er en Sag, som kun
Vedkommer ham og mig.

Palnatoke.

Mig skulde den
Dog ogsaa komme ved, saavidt jeg mærker.

Skofte.

Ja, det er sandt. Jeg taler lidt forvirret;
I har forbluffet mig.

Palnatoke
drager sit Sværd.

Hvorledes est
Du kommen hid igiennem Vagten? Har
Alt Haralds Stimænd overvældet lumsk
Min lille Helteflok?

Skofte.

Jeg har jo sagt jer,
Det er en Sag imellem os, os Tre;
Og hverken eders eller Kongens Kæmper
Har mindste Nys om denne Nattereise.

Palnatoke.

Hvorledes est du kommen i mit Huus!

Skofte
peger til Kaminen.

Har I ei før seet Ugler falde ned
Igiennem eders Skorsteen?

Palnatoke.

Hvordan komst du
Af Kongens Gaard igiennem Nattevagten?

Skofte.

Harald har tvende Huller paa sin Hule,
Som Ræven: een bekiendt og een forborgen;
Mig har han udsendt af den bageste.

Palnatoke.

For skammeligt at myrde mig i Søvne!

Skofte.

Det siger I, og ikke jeg, min Herre!

Palnatoke.

Den tredie Gang! Nu, ved Retfærdigheden! —
Min Bue! — Her. Mit Pilekogger! — Ha,
Hvor er mit Pilekogger? — Jeg har glemt det
I Borgestuen mellem Kæmperne. —
Forsigtighed! — Hvad, Norne? negter du
Retfærdigheden Hevn, og Hevneren
Sit Vaaben? Skulde! vilst du standse mig?

Han grunder et Øieblik, og lægger Haanden paa sit Bryst.

Hvad har jeg her? O, mægtige Gudinde!
En Piil! den samme Piil, jeg stak i Barmen,
Da Harald — Nu, retfærdige Forsete!
Forstaaer jeg dig; du taler tydeligt.
Jeg er i Haralds Gield, jeg skylder ham
Et Skud — han minder strengt — det skal betales.

Til Skofte.

Du følger mig, saa hurtig som en Raa,
Stum som en Fisk, og lydig som en Hund!
Jeg binder dig ved Døren, at du ei
Skalst løbe bort, mens jeg besøger Kongen.
Den mindste Lyd vil koste dig dit Liv.

Skofte.

Jeg har ei Raad, at kiøbe den saa dyrt.

Begge bort.

Kongens Hal.

Harald

sidder ved Bordet i en Purpurkaabe med en Guldkrone paa sit Hoved; hans Scepter ligger paa Bordet. Han helder Mied af Guldkruset i et Horn.

Han tøver længe. Det er Midnat alt.
Høit galer Hanen. Mørkets Vægter, Heimdal
For Jordens Ragnarokur! hæsligt støder
Du i dit Giallerhorn. Tusmørket truer
Jo Guderne, saa maa Bælmørkets Mulm
Vel true Kongerne. — Ei! Harald Gormsøn!
Hvad er dog det for Drømme? Altid falder
Du til det gamle Hedenskab. Du est jo
En Christen! Hine dunkle Fabler due
Kun til at skræmme Børn med.

Grunder.

Børn har godt!
Som Barn har man et let og muntert Hierte;
Man voxer til, og alt imens man voxer,
Saa svulmer Hiertet mere haardt og tungt,
Og trykker En tilsidst som Steen i Brystet.

Han stirrer hen paa sin Moders Billed i Baggrunden.

Der hænger hun! Hun græder, tykkes mig.
Ha, Thyra Danebod! hvi græder du?
Men det er Glædestaarer; hendes Søn
Har bragt det vidt, han sidder med en Krone
Paa Issen, med et Scepter i sin Haand,
Med gyldenbræmmet Purpurpel om Skuldren.
Maa hun da ikke fryde sig? Thi hvad
Er større Glæde for en Moder, end
At see sit Barn vel artet? — Gamle Taabe!

Hvad er dog det for Sværmeri, du drømmer? —
Den Hane skal i Morgen slagtes; thi
Den skriger mig for stærkt i Ørerne,
Og Hunden tuder Grovt til Hanens Fiint,
Mens Uglen kroer sig af sin Fisteltrille.
Et herligt Taffelspil, heel kongeligt!
Hvo ei ved slig Musik fik Lyst til Drik,
Var ikke Mioden værd. God Taar derude!

Han drikker, og lægger Hornet fra sig.

Besynderligt med de Umælende!
Om Dagen tie de, og laer os tale;
Om Natten sladdre de, naar vi er tause,
Og kræver os med deres Hyl til Regnskab.
Alt præker, disse Mure, Thyras Billed.
See, hvor hun stirrer straffende herned!
Som om jeg ikke vidste, dine Øine
Var brustne længst. — Det er en hæslig Vane,
At Skilderierne ved Nattetide
Bestandig stirre Folk i Øinene.
Hvorhen jeg gaaer, forfølger hendes Blik mig.
Utaaleligt! Det er en Hexekunst.
Jeg vil forbyde alle Malere
At nærme sig mit Rige.

Gaaer hen for Billedet.

Nu? hvad vilst du?
Har du paa Bugen vendt dig i din Grav,
Fordi din Godhed, din Formaning ei
Har frugtet paa mig? Vilst du end bestandig
Mig revse med din Tale, som en Pebling?
Ha, jeg er voxet længst fra Riset, jeg!
Jeg er en Mand paa fiirsindstyve Aar;

Kan selv mig raade.

Han sætter sig.

Hvor dog Skofte bliver!
Det maa dog være giort nu alt. Saa kom!
Da skalst du see mig i min Kroningsdragt.
Ei blot for Drengens, for min egen Skyld
Har jeg iført mig denne Dragt; den giør
Mig tryg i Natten. Nattens Rædsler tør
Ei nærme sig den Salvede.

Seer stivt paa Billedet.

Den Stirren
Skal jeg dog vænne snart dig af med.

Han gaaer hen, og vender Billedet om paa Væggen.

Saa!
Nu kanst du see i Væggen, ei paa mig. —
Den Salvede! Ha, trued hendes Blik ei
Ved dette Ord, som om hun vilde sagt . . .
Nok — død er død — og Knud Dan=Ast er længst
Begravet. Var han god, saa er han salig.
Hvad der gik for imellem ham og mig,
Det kommer Ingen ved. Nu sover han i
Tinkisten. Harald er den Salvede.
At Salven brændte ham som Ild paa Issen,
At Haarene faldt af derved, det er
En Hemmelighed, som kun Harald veed,
Og som han tager med sig i sin Grav.
Hvis han er Drot, har han betalt sin Krone,
Ei faaet den for Intet; han har kiøbt den
Med sin Samvittighed, og det er meer,
End dette gule Stykke Malm er værd. —
Dit blege Gienfærd skrækker mig ei, Knud!

Det er Indbildning kun, at hist jeg seer det
I Hallen rynke sine hvide Bryn,
Og pege med sin Finger paa sit Saar;
Kun Overtro! der gives ingen Gienfærd! —
Natten er raa, den tærer kold, som Søen;
Da maa man drikke muntert og forjage
Sin Hovedsvimmel. — Ha, der kommer han!
Der kommer Skofte med sin røde Daggert.
Den svæver op, den skiulte Dør. Saa ryst
Dog ikke saa! nu er det jo forbi.

Døren aabner sig, og Palnatoke staaer i fuld Rustning med opspændt Bue, og sigter paa Harald.

Harald.

Hielp, Himmel! det er Palnatokes Aand!

Han styrter til Jorden.

Palnatoke.

Nu er din Time, Harald Gormsøn! kommen; dø!

Harald.

O, lad mig ei som Synder døe! O, Skygge! spar!

Palnatoke.

At synde meer forhindre dig vil Skuldas Bud.

Harald.

Jeg synger Siælemesser dig ved Graven; spar!

Palnatoke.

Opdaget blev dit Nidingsværk; mit Liv er frelst.

Harald.

Spar, spar! Jeg deler villig Riget strax med Svend.

Palnatoke.

For sildig! Eden binder mig, du maa herfra.

Harald.

O, vær ei grusom! Fryder dig en Oldings Drab?

Palnatoke.

Ved Thor! jeg sender Dødsens Piil med Taarer dig.

Harald.

Bi til i Morgen, lad os stride da som Mænd!

Palnatoke.

Du est en Niding, tør i ærlig Kamp ei gaae.

Harald

drager sit Sværd.

Saa dræb med Sværdet! negt mig ei mit Livs Forsvar!

Palnatoke.

Spilfægten var kun mellem dig og mig en Kamp.

Harald.

Her knæler jeg i Støvet for dig; skaan mit Liv!

Palnatoke.

Vee den, som Livet foretrækker Ærens Lov!

Harald

reiser sig fortvivlet, og griber sit Scepter.

Jeg er din Konning: lyd mit Scepter, fly min Hal!

Palnatoke.

Tilranet har du Sceptret dig ved Brodermord.

Harald.

Ha, Morderengel! ær min Krone, mig i den!

Palnatoke.

Vanæret har du Danmarks Krone; tag din Straf!

Han skyder ham Pilen i Brystet, og gaaer.

Harald styrter.

O, han har dræbt mig! Milde Himmel, Miskundhed!
Hielp, hielp! I Danske, kommer, stiller Kongens Blod!
Dybt brænder Pilens Odd mit Bryst. Jeg brænder alt.

Han vælter sig mod sin Moders Billed.

O, bed til Himlen, Moder! for din Søn; du varst
Jo god og dydig. Styrk mig, hulde Moderblik!

Fortvivlet.

O, Himmel! Ryggen har hun vendt sin Søn! — Nei! nei!
Selv har jeg vendt min Moder fra mig. Ingen Trøst
I Døden! ingen Trøst i Døden! intet Haab!
Hevn! Hevn! I sorte Magter! Hevn paa den, som lod
I Synden døe den sølvgraa Gubbe; blodig Hevn!

Han døer.

Femte Act.

Kongens Hal.

Kong Svend. Thorvald. Fiølnir. Følge.

Svend.

Her blev min Fader myrdet, Gubbe? her?

Fiølnir.

Her. Hist i Sovekamret — slumrer han.

Han aabner Døren. Svend gior en Bevægelse til at gaae hurtig ind, men standser, og følger derpaa langsomt med Fiolnir.

Thorvald.

Kongen er heftig rørt.

En Kæmpe.

Den gamle Fiølnir
Har taget Svededugen af den Døde.
Svend kysser knælende sin Faders Haand.

Svend

kommer tilbage med Hænderne for Øinene; han staaer længe taus i den inderligste Bedrovelse, endelig bryder han ud:

Han var min Fader! Ak, hvad er min Seir?
Her staaer jeg nu! en kronet Betler! Hvad

En pialtet Træl, der skraber Gryden hist
I Stegerset, besidder, blev mig negtet;
Thi jeg har ingen Fader. Han er dræbt,
Og da han leved, var han død for mig.
O, hvad er skiønt, som det at ei' en Fader?
Vedbenden slynger sig ei mere trygt
Til Egen og den brede Bøg, end Sønnen
Til Faderhiertet.

Han stirrer ind paa Liget.

Hvorfor vilde du,
Som varst saa herskesyg, ei herske over
Et sønligt Hierte? Hvorfor skulde Døden
Først aabne dig et Bryst, hvis Kiærlighed
I Livet du forskiødst? Hvi skulde Mordet
Mit Hierte lære først: du varst min Fader?
Men det har lært mig det; med røde Runer
Har Morderpilen gravet i mit Hierte:
Du varst min Fader! og saa vist jeg haaber
At nyde hisset Odins stolte Glæder,
Saa vist jeg hevne skal din Død, hvis Surtur
Ei skiuler Ophavsmanden med sit Mulm.
Det sværger jeg dig høit! Ja, du skalst hevnes.

Fiølnir.

O, at min gamle Herre havde hørt
Sligt Udbrud af sin Søns Hengivenhed!
Ha, skal da Misforstaaelser og Undskab
Bestandig fierne selv de bedste Hierter?
Ja, jeg er vis derpaa, I havde fundet
En Fader i ham, hvis han havde kiendt jer.
Men Vee den, som Forargelsen kom fra!

Svend.

Siig, Gubbe! har du Ingen mistænkt? Ingen?

Fiølnir.

Mistanken ene fælder ingen Mand.
Dog, Herre! jo; ei blot Mistanken har jeg,
Men meer: Sandsynlighed, og maaskee — Vished.

Svend.

Vished?

Fiølnir.

Lad eders Følge træde bort,
Saa vil jeg tale.

Svend

byder Drabanterne ved et Vink at forfoie sig bort; til Thorvald, som ligeledes vil gaae, siger han:

Bliv, min Ven! for dig
Har Kongen intet Hemmeligt. Tal, Gubbe!

Fiølnir.

Her fandt jeg Kongen i sit Blod i Morges.
Den finske Træl var borte. Alle troe nu,
At han er Morderen; men hvo, som kiender
Hans forhen viste Troskab, maa forkaste
Sligt, som den plat urimeligste Gisning.
Hvorledes dette Mord er skeet, det skiules
I Nattens Mulm; men, Herre! Gierningsmanden —
Ham har alt Hevnens vrede Norne røbet.

Svend.

Hvorledes? tal! hvem har du mistænkt? tal!

Fiølnir

tager en Piil frem af sin Barm.

Med denne Piil er eders Fader dræbt;
Selv har jeg draget den af Kongens Hierte.

Svend.

O, Himmel! den er blodig end.

Fiølnir.

Som Blodet
Beviser Mordet, saa beviser Pilen
Tillige Gierningsmanden. Kiender du
Den ei, min Herre?

Svend.

Nei! — Jo! — Nei! - I Guder,
Hvad Gisning isner mig!

Fiølnir.

Sikkert den rette.
Siig, Herre! kiender I ei denne Piil?
Hvo skyder med saa tunge, store Pile?

Svend.

Thorvald!

Thorvald.

Min Konge!

Svend.

Nærm dig! Kiender du
Den Piil? Tal! tal!

Thorvald

betragter den, studser et Øieblik, men giver den derpaa rolig tilbage.

Ja, Svend! jeg kiender den.
Den har en Stimand stiaalet ud i Nat
Af Palnatokes Kogger.

Svend

omfavner ham.

O, min Ven!
Dig skienkte Himlen mig, en evig Frelser.

Som før mit Liv, saa har du reddet nu
Mit Haab, dræbt min Fortvivlelse; du har
Blot ved et Ord nu anden Gang befriet mig
Fra Lænkerne. Ja, Thorvald! du har brudt
Uværdig Mistvivls Slavelænke.

Fiølnir.

Stille!
Lad først mig lukke Døren for den Døde.
Slig Tale kunde reise ham i Kisten.

Svend.

Hvad siger du?

Fiølnir.

Jeg siger, Ungdom er
Et Hav, hvis hele Brusen avler — Skum!

Svend.

Ha! du bebreider mig?

Fiølnir.

Jeg troede nys,
At see en Vøggur, snild betænkt paa Hevn,
En Amleth, grublende paa rædsom Straf
For Fadermordet; og nu har et Vindstød
Fra Island kølet pludselig din Lue,
Og giort dig fra en Løve til et Lam.

Svend.

Slig Skingrund kan ei fælde Palnatoke.

Fiølnir.

Det var fra Arildstid et stærkt Beviis,
At finde kiendt Mands Vaaben hos den Dræbte.
Han er min Brodersøn; var han uskyldig,
Da maatte Blodets Stemme kalde mig
Til hans Forsvarer, ei hans Avindsmand.

Men Pligt og Tro staaer over Slægtskabsbaand;
Her har han myrdet lumskelig min Konge,
Og fra med Iver at bevise Mordet
Skal Intet bringe mig.

Svend.

Opdag det først!
I Aften holder jeg min Faders Gravøl.
Til dette Gilde kommer alle Kæmper,
Og Palnatoke med; er Tallet fuldt,
Da vil jeg lade Pilen gaae omkring
Fra Mand til Mand, og Palnatoke maatte
Paa een Gang have skiftet reent Natur,
I Fald han skulde negte sin Bedrift.

Fiølnir.

Det troer jeg selv; hans Dristighed og Stolthed
Er tøileløs. Men, ædle Herre Konge!
Han kommer ei. Han gaaer i Nat til Jomsborg.

Svend.

Hvordan?

Fiølnir
henter et Skiold.

Læs disse Runer, høie Konge!
Dem skrev han paa Heroldens Skiold til Svar.

Svend læser.

„At Sønnen ære vil sin Faders Minde,
Bør ei bebreides; at jeg ei kan hædre
Min Avindsmand, at Palnatoke slet
Forstaaer at hykle Følelser, det veedst du;
Desaarsag bliver jeg fra dette Gravøl.
Ei heller har jeg Lyst, at lade Rygtet,
Der gaaer, i Aften komme til Forklaring.

Drik, efter Landets Sæd, din Faders Minni,
Bliv værdig til den Throne, du bestegst,
Og tro med Styrke paa min Ærlighed,
Indtil jeg faaer beviist dig den! Farvel!"

Fiølnir.

Nu? er endnu min Gisning Luft?

Svend.

Ved Odin,
Nei! Han maa komme her i Aften, Fiølnir!

Fiølnir.

Det vil han, hvis Du billiger mit Forslag.

Svend.

Tal!

Fiølnir.

Skriv paa Skioldet: han maa komme. Skriv:
At Fiendskab jo bør være glemt med Døden,
Og at den første Danekæmper ei
Maa mangle ved dit første Giestebud.
Skriv: over dig har Rygtet ingen Magt;
Og at der Intet ymtes skal om Rygtet
Den hele Aften. Lov ham det, min Herre!
Og du skalst see, han kommer.

Svend.

Vel, det skee!

Thorvald.

Hvorledes? Svend, min Ven! du vilst bedrage,
Vilst overvælde lumsk din Fosterfader?

Svend.

Hvis han har overvældet lumskelig
Min egen Fader, er min Hevn for stor?

Thorvald.

Betænk dig vel, Kong Svend! der gives ofte
Omstændigheder og Forviklinger
I Livet, som man aner ei. Det kunde
Vel hænde sig, at Palnatoke havde
Dræbt Harald, og var endnu brødeløs.

Svend.

Og har han dræbt ham, nu, ved Danmarks Rige!
Da skal han bøde for det. Du forsvarer
At dræbe værgeløse Gubber, troer jeg,
Ved Midnat?

Thorvald.

Jeg forsvarer Intet, Svend!
Jeg beder dig kun, at du ei skalst glemme
Besindigheden, og den Tillid, som
Du est den ædle Palnatoke skyldig.
Hvo stod i Dag paa Thinget mandelig,
Og talte diærvt og kæmpende din Sag?
Hvo var den første Aarsag, at du valgtes
Af Christne, som af Hedninger til Konge?

Fiølnir.

Det være kan et Skalkeskiul, som mere.
Mig farlig var den Mand, hvis jeg var Fyrste,
Som stifter Stater i min Stat, som veed
At styre Folket, og som straffer Konger
Paa egen Haand med Døden.

Svend.

Han har Ret.

Fiølnir

aabner Sovekammerdøren.

Der svømmer eders Fader i sit Blod.
I svor ved Odin —

Svend.

Kom! jeg skriver Brevet.

Han gaaer hurtig bort med Fiolnir.

Thorvald

ene, efter et Øieblikks Taushed.

Det havde jeg ei troet om Svend, min Ven.
Med dette Brev fraskriver du dig, Konge!
En vældig Kæmperarm, et trofast Hierte.
Thor bedre dig! Mig seer du aldrig mere.

Han gaaer.

Palnatokes Hvns.

Palnatoke. En Skare Danske.

Formanden.

Ja, Herre! Siællands sydre Deel og Fyen
Har eder valgt. Vi frygter Othos Magt,
Vi mene, til at styre Riget nu
I saadan Storm, dertil behøves Mænd,
Ei Ungersvende; og da eders Slægt
Er kongelig, som Svends, saa byde vi
Den ædle Palnatoke Danmarks Krone.

Palnatoke.

Har I og eders Venner Tillid til mig?

Formanden.

Det troe vi at bevise med vort Tilbud.

Palnatoke.

Hvis saa er, da er Sagen hurtig afgiort.
Gaaer hiem og siger dem, som eder sendte:
Min Mening var, da jeg opdrog Kong Svend,

At danne ham til Drot, hvortil han fødtes!
Siig eders Venner, som har Tillid til mig:
Jeg troer at have opnaaet, hvad jeg stræbte,
Og at jeg har det bedste Haab om Svend!
Fremdeles siger: Svend har ingen Ven
Meer trofast i sit Land, end Palnatoke!
Forkynder dem: den Mand, som jeg skal agte,
Maa være Kongen tro! og siger dem
Til Slutning: at det Spyd, som vilde støde
Fra Thronen Svend, først maatte bore sig
En blodig Vei igiennem dette Hierte!
Har I forstaaet vel min Mening?

Formanden.

Ganske.

Palnatoke.

Saa gaaer med Fred, og glemmer ei herefter,
At rolig Troskab og Hengivenhed
Er Undersaattens første Pligt! Farvel!

De Afsendte forføie sig bort.

Arnoddur

træder ind med et Skiold, som han rækker Palnatoke.

Dankongen sender dig et Skiold med Runer.

Palnatoke

læser det, og siger derpaa, efter at have betænkt sig et Øieblik, i det han giver ham det tilbage:

Vel! Hils din Herre! siig ham: jeg skal komme.

Svenden gaaer.

Thorvald

som har mødt Svenden i Døren, følger ham betænkelig med Øinene, og siger derpaa til Palnatoke:

Jarl! togst du mod Indbydelsen?

Palnatoke.

Ja, Thorvald!

Thorvald.

Det havde jeg ei troet. Jeg var hos Svend,
Da du afslogst det første Gang, og kom nu
At sige dig Farvel.

Palnatoke.

Ærlige Thorvald!
Vi vil ei tage Afsked. Afsked tyder
Paa lang Fraværelse, og din Erindring
Skal aldrig være skilt fra mig. Vi sees
Desuden, haaber jeg, vel snart igien.

Thorvald.

Det kommer an paa Guderne; jeg tvivler.

Palnatoke.

Du tvivler?

Thorvald.

Gode Jarl! du gaaer til Jomsborg,
Og jeg indskiber mig i Nat til Island;
Den vaade Ægir skiller vidt os ad,
Og om jeg tiere seer de danske Kyster —
Maa Himlen vide.

Palnatoke.

Du forlader Svend?

Thorvald.

Jeg staaer forladt af ham, og skynder mig
Fra disse skumle, kongelige Sale,
Hvor Listen yngler lumsk i hver en Krog,
Tilbage til min tarvelige Hytte.

Palnatoke.

Hvordan skal jeg forstaae din Tale, Ven!
Du est bedrøvet.

Thorvald.

Ja, ved Asa-Baldur!
Ret inderlig bedrøvet.

Palnatoke.

Ven! hvorfor?

Thorvald.

Jeg smigrer mig dermed, jeg troer, min Herre!
At du beærer med dit Venskab mig.
Bestandig har du viist mig ærlig Yndest,
Ja selv Tilbøilighed, endskiondt du est
En vældig Helt, og jeg en ringe Mand.

Palnatoke.

Hvorledes kan en Thorvald tale saa?

Thorvald.

Maa jeg udbede mig en Godhed af dig
I Afskedstimens sidste Dieblik?

Palnatoke.

Alt, hvad du vilst.

Thorvald.

Vil Palnatoke skienke
Da Thorvald sin Fortrolighed?

Palnatoke.

Du est
Den værd.

Thorvald.

Saa siig mig, ædle Jarl!
Hvorfor afslogst du Kongens første Tilbud,
Og togst imod det andet?

Palnatoke
betragter ham et Dieblik stivt.

Du har hørt
Et Rygte, Thorvald! Troer du dette Rygte?

Thorvald.

En ærlig Mand troer ei paa Sqvalder.

Palnatoke.

Troer
Vel Thorvald mig i Stand til denne Daad,
Som Rygtet mig beskylder for?

Thorvald.

Hvorfor ei?
Hvo forudseer vel alle Livets Forhold!

Palnatoke.

Troer Thorvald mig i Stand til Nidingsværk?

Thorvald.

Ved alle Valhals gode Guder: nei!

Palnatoke

griber hans Haand.

Ærlige Ven! ja, jeg har dræbt Kong Harald
I Natten med min Piil.

Thorvald.

Det sagde mig
Dit Øie strax.

Palnatoke.

Jeg sad i Hallen her,
Var slumret ind, blev vækket af en Træl,
Som Harald havde sendt at myrde mig.
Det var det tredie Anslag mod mit Liv.
Et Menneske er kun et Menneske,
Og selv den bedste Helt er intet meer.
Mit Hierte svulmed vredt; jeg greb min Bue,
Og fulgte Morderen den skiulte Vei.
Der stod den gamle Synder. Tusind Gange
Han havde været Døden værd. Jeg saae

I Nattens Baggrund Danmark græde Blod
For denne Nidings Skyld. Da forekom
Hans Død mig uopsættelig nødvendig —
Og Pilen fløi fra Buen i hans Bryst.

Thorvald.

Han vilde atter skille dig ved Livet?

Palnatoke.

Ja, ved sin Skosvend, ved den finske Træl.

Thorvald.

Harald er falden paa sin egen Synd.

Palnatoke.

Ved Nornernes Retfærdighed, det er han.
Men — fromme Thorvald! da vi er alene,
Og da du ønsker min Fortrolighed;
Eet — ængster mig just ei, men giør mig dog
Urolig i mit Hierte.

Thorvald.

Hvilket, Herre?

Palnatoke.

Den gamle Synder raabte i sin Dødsstund
Paa Tvekamp, fordrede sit Livs Forsvar.
Jeg negted ham den sidste Tilflugt, Thorvald!

Thorvald tier.

Palnatoke.

Det var ei Grusomhed. Jeg indsaae klart,
Hvor lidet Kampen vilde nytte ham.
Den kunde vorden en Udsmykning høit
For min Bedrift, ei nogen Hielp for ham;
Og jeg forsmaaede denne Pyntekaabe.

Thorvald.

Hvad du har giort, kan ingen Mand fordømme.

Den bedste Helt er kun et Menneske;
Det har du til dit eget Forsvar sagt.
Og Ridingsværk kan fylde selv med Galde
Et Duehierte, meer et Løvebryst.

Palnatoke

griber pludselig hans Haand, og fører ham til en Side.

Og skulde du nu troe, min vakkre Thorvald!
Med Alt, hvad her du siger til min Trøst,
Med Alt, hvad jeg mig selv bestandig siger —
Saa staaer den røde Skygge for mit Blik,
I Purpurkaaben, med den gyldne Krone,
I hver en Krog — og truer med sit Spiir.

Thorvald.

I Broder-Purpurblod var Kaaben farvet,
Og Spiret vristet af den Dræbtes Haand.
For øm er din Samvittighed, min Herre!

Palnatoke.

Min Ære var tilforn et speilglat Skiold
Af slebent Staal; hvor Solens Straale faldt,
Der blinkte den med dobbelt Glands tilbage.
Nu staaer en Plet af blodig Rust paa Skioldet.
Jeg gnider den ved Dag, ved Nat — og kan
Ei faae den ud.

Thorvald.

Hugprude Palnatoke!
Naar hørte jeg dig tale saa?

Palnatoke

med stigende Varme.

Ved Thor!
Jeg gav mit Blod, i Fald jeg kunde vaske
Rustpletten ud dermed.

Thorvald.

Fat dig, min Herre!

Palnatoke.

Der gaaer en grusom Frister giennem Livet,
Den stygge Vagnhoft med det krumme Sværd.
Han lokker os, Een meer, en Anden mindre;
Han har sin Fryd af at forvikle Hiertet
I sine Garn. Maaskee det er en Prøve,
Hvorved de høie Guder vil erfare
Det sande Sindelag. Den, som de skienkte
En sielden Evne, af en Saadan fordre
De og en sielden Kraft, en sielden Dyd;
Og finde de i Haabet sig bedragne —
Da sende de Blodnornen med sit Spyd.

Thorvald.

Ved Odin! Harald har fortient sin Død.

Palnatoke.

Hvi drev min egen Sag mig til hans Drab?

Thorvald.

En menneskelig Drift, ved alle Guder!

Palnatoke.

Nok, Thorvald! Jeg har aabnet dig mit Hierte;
Hvad du har hørt, faaer Ingen meer at høre.

Thorvald.

Din Tillid og Fortrolighed fortiener
Den inderligste Giengield: Palnatoke!
Gaa ei herfra i Dag til Kongens Gravøl.

Palnatoke.

Og derhen maa jeg, derhen skal jeg just.

Thorvald.

Gaa ei herfra i Dag til Kongens Gravøl!
Hvad vilst du der? Du har jo selver sagt:
Det er et Minde, som du ei kan hædre.

Palnatoke.

Jeg gaaer ei did for Haralds Skyld, for Svends;
Han ønsker mit Farvel, før jeg gaaer bort,
Vil takke mig personlig for min Iver
Ved Kongevalget.

Thorvald.

Palnatoke, bliv!
Svend har besluttet at besnære dig;
Det er den sande Aarsag, hvi jeg kom.
Fortumlet ved det pludselige Skifte,
Ved Kongevalget, ved sin Faders Død,
Bevæget ved at see hans Liig, ophidset
Af Fiølnirs Had, har nu den svage Yngling
Forglemt sin Pligt, og hvad han skylder dig.

Palnatoke.

Det veed du vist?

Thorvald.

Saa vist, at jeg bestiger
Endnu i Nat mit Skib, og gaaer til Island.

Palnatoke.

Bliv her, og følg med mig til Haralds Gravøl!
Did gaaer jeg hen uagtet alle Farer.
Hvad du har sagt, har jeg formodet alt.

Thorvald.

Og dog? dog vilst du gaae?

Palnatoke.

Jeg maa derhen.

Ei min Samvittighed beklemmer mig,
Men dette Mummeskiul. Saalænge jeg
Har levet, var jeg min Bedrift bekiendt.
Jeg vil ei flygte, som en Rømningsmand,
Men ærlig tage Afsked med Kong Svend.
Vil han Forklaring, nu! da skal han faae den,
Og jeg vil see den Kæmpe, der tør vove
At lægge fiendtlig Haand paa Palnatoke.

Thorvald.

Tag i det mindste dine Venner med dig!

Palnatoke.

Nei. Denne Sag vedkommer ene mig;
Hvad enkelt Mand har giort, maa enkelt Mand
Forsvare.

Thorvald.

Ædle Jarl! jeg kan ei dølge
Dig her min Frygt.

Palnatoke venlig.

Hvad frygter Thorvald for?
Mit Liv? Det skal jeg jo dog eengang miste.
Min Ro? Den vinder ved det raske Skridt. —
See, Thorvald! jeg vil tilstaae dig det reent ud:
Jeg havde mig en Drøm i Morgenstunden.
Mig tyktes, at der kom en Mand og sagde:
„Endnu i Nat skal denne Regning slettes
Imellem dig og Svend. Endnu i Nat skal
Dit Hierte vorde roligt.“ Om han meente
Nu Livets eller Dødens Ro — det veed
Jeg ei; det vil vi nu forsøge. Hvis
Jeg falder — vel! da var det Nornens Vink.
Gaaer jeg derfra — da skal den røde Skygge

I Mørket tabe sig med denne Nat,
Og Dagen atter stedse see mig freidig. —
Saa følg mig nu! Jeg gaaer til Haralds Gravøl.

Han gaaer.

Thorvald.

O, ædle Helt! du gaaer kun til dit eget.
Men jeg vil redde dig — ja! jeg vil ile
Til Stranden ned, vil aabenbare Bue
Forræderiet; han skal komme med
Sit Mandskab dig til Hielp. — Jeg gaaer herfra;
Thi falder Palnatoke, falder Svend,
Er lige stor min Sorg og Danmarks Tab.
Farvel, du skiønne, danske Strand! hvi tvinger
En grusom, en fortørnet Norne mig
At flygte bort paa Nattens sorte Vove
Til Heklas Snee fra dine Bøgeskove?

Han iler bort.

Kongens Hal.

Salen er i Baggrunden behængt med sorte Tæpper og den Afdødes Vaaben. Et Bord i Midten, hvorpaa staaer et gyldent Træbilled af Freiers hellige Galt. Bænke til begge Sider. I det Scenen forandres, begynder en dæmpet Sorgemusik, under hvilken Kæmperne vaabenklædte komme parviis ind, og sætte sig omkring Bordet. I Baggrunden staae Trællene ved Skienkebordet med store Miodkruse i Hænderne. Naar Alle ere komne, træder Kong Svend ind med Fiolnir.

Svend

afsides til Fiolnir.

Tallet er fuldt, kun Hovedmanden mangler.
I Fald han kommer ei?

Fiølnir.

Han kommer vist.
Kun frygter jeg hans Følge.

Svend.

Stille, Fiølnir!
Ved Asathor, der er han! uden Følge
Og uden Rustning, blot med Sværd og Skiold.

Fiølnir.

Den vrede Norne leder selv hans Fied.

Musiken begynder igien. Svend sætter sig i Høisædet, Palnatoke ved Bordenden. Under Musiken gaae Trællene omkring og helde Miod i Kæmpernes Horn.

Svend

reiser sig i Høisædet med et sort Oxehorn, beslaaet med Sølvringe.

Arnoddur raaber:

I ædle Kæmper! Konning Svend, vor Herre,
Alt for bedrøvet til at tale selv,
Forkynder eder lydt ved sin Herold,
At han vil drikke nu af Sorgens Horn
Sin Faders, Konning Haralds Gormsons Minni.

Musiken begynder igien; alle Kæmperne reise sig, og drikke med Svend, hvorpaa deres Horn atter fyldes.

Svend

reiser sig atter, med et dobbelt saa stort Drikkehorn af roden Guld; hvorpaa

Arnoddur raaber:

I drabelige Kæmper, fromme Hirdmænd!
Nu blotter eders Hoveder fra Hielmen!
Thi dette Bæger er det hellige Horn
For Asa-Bragi, det er Loftets Bæger.

Kæmperne blotte deres Hoveder uden at reise sig, og sætte Hielmene med et raslende Samslag for sig paa Bordet.

Fiølnir

staaer op, og raaber:

Jeg, den Afdødes Staller, Mærkismand
Og Ven, adspørger dig, Svend Haraldsøn!
Hvad Løfte giør du her paa Freiers Galt,
Ved Bragis Bæger, for din Faders Minni?

Svend

strækker Hornet i den høire Haand høit mod Himlen, den venstre lægger han paa Galtens Hoved, og siger derpaa:

Paa Freiers Galt, ved Asa-Bragis Bæger,
Giør jeg det Løfte, Svend, de Danskes Konge,
At jeg vil hevne strengt min Faders Drab.
Hver Draabe vorde Gift, saafremt jeg sviger!

Han tømmer Hornet.

Fiølnir.

Et ærligt Løfte! Guderne har hørt det.
I Kæmper! drikker til Bekræftelse.

Kæmperne reise sig, og drikke; derpaa sætte de sig igien, og bedække sig med deres Hielme. Der stødes i Lurer.

Arnoddur

træder frem med Sværd og Skiold, slaaer tre Gange paa Skioldet, og raaber:

Høit efter gammel Skik adspørger Kongen,
Om Ingen har Beviis mod Morderen.
Hvo noget har, han træde frem som Vidne!

Fiølnir.

reiser sig, og tager Pilen frem.

Jeg, Fiølnir, har Beviis mod Morderen.
Med denne Piil er Harald Gormsøn dræbt;
Selv har jeg draget den af Kongens Hierte.

Svend
til Arnoddur.

Tag denne Piil, bring den om Bordet, spørg,
Om Nogen kiender den, og veed dens Eier!

Arnoddur
gaaer med Pilen i den ene og en stor Voxkerte i den anden Haand Bordet om fra Mand til Mand, og spørger den første:

Dankæmpe! kiendes du ved Pilen?

Kæmpen.
Nei.

Derpaa siger han til Enhver Du? og faaer Nei til Svar, indtil han kommer til Palnatoke, som svarer Ja.

Svend
reiser sig opbragt.

Hvordan? du kiender den?

Palnatoke rolig.
Hvi skulde jeg
Ei kiendes ved min egen Piil?

Svend.
Hvor skiltes
Du ved den sidst?

Palnatoke.
I Fald du endelig
Vilst vide det, min Fostersøn! da skiltes
Jeg ved den sidst paa Buestrængen, dengang
Jeg skiød din Fader tværs igiennem Hiertet.

Svend.
Staaer op nu, alle Mand! og griber ham;
Thi nu er Huldskab, nu er Venskab brudt.

Fiølnir.

Op, griber ham! Jeg være skal den Første.

Palnatoke

drager sit Sværd, og stoder ham ned.

Du være skalst den Første, gamle Riding!
Der styrter ned til Hel; og saa skal Hver,
Der vover sig et Skridt mig nærmere.

Han slaaer Sværdshialtet imod Bordet, saa det runger i Salen.

Rolig i Hallen her! Ved Asathor!
Den mindste Mine til at røre mig
Vil koste eders Hierteblod.

Til Svend.

Grønskolding!
Du vilst forgribe paa en mandig Helt dig?
Hvo lærte dig, hvo lærte eder alle,
Dunglatte Ynglinger! at bruge Sværdet?
Hvo førte eder seierrigt mod Fienden?
Hvo tugted eder op til Danekæmper?
Jeg, Palnatoke! Og nu kan I troe,
At eders Fader, Lærer er en Riding?
Nu kan I troe, at Palnatoke har
Vanhædret sit berømmelige Navn?
Ved Danmarks Ære! Valhals Guder rødme,
Og skamme sig ved eders Trællesind.

Alle Kæmperne stikke skamfulde deres Sværd i Skederne, og sætte sig tause ned igien.

Palnatoke til Svend.

Jeg kunde gaae, behøved ei at giøre
Dig Regnskab for min Daad; men jeg er kommen
At tage Afsked, som en ærlig Mand.
Din Fader har jeg dræbt, fordi han var

En Synder, Døden værdig, Landets Fiende;
Meer vil jeg ikke sige til mit Forsvar.
Den gamle Niding tvang mig til sit Drab.
Farvel! Jeg gaaer herfra til Usedom.
Hvis du vilst hevne dig, velan, da træf mig
I Østersøen med din Flaade; men
Vanær dig ei, og mød ei den med Lumskhed,
Der meer din Fader var, end den, du hevner.
Jeg gaaer herfra saa rolig, som jeg kom.
Hvo vover sig til at forfølge mig?
Hvis jeg har overilet mig og feilet —
Det er en Sag, som Guderne maae dømme,
Ei Mennesket. I kan ei fælde mig!

Han gaaer.

Svend.

O, han er stor! Jeg har fornærmet ham.
Hvo handler saa? hvo yttrer saadan Kraft?
Naar kun han taler, maa han troes, beundres.
Ja! jeg vil møde dig i Østersøen,
Og bøde for mit overiilte Løfte.

Til sine Kæmper.

Gaaer bort med dette Liig! Han faldt retfærdigt,
Thi han har egget mig mod min Velgiører.

Kæmperne gaae bort med Fiolnirs Liig. Svend staaer alene, og stotter sig til sit Sværd, hensunken i Bedrøvelse; pludselig hører man Sværdeklirren og Kamp bag Skuepladsen.

Rue

styrter ind med en Flok Jomsborgere, bleg i Ansigtet med funklende Øine; han har Berserkegang, løber rasende mod Svend med opløftet Sværd, og raaber:

Du, du har dræbt ham, Niding! du skalst døe.

Svend

sætter sig til Modværge.

Fat dig! Din Herre gik herfra med Fred.

Bue.

Til Gravens Fred! men du skalst bøde for det.

De kæmpe.

Svend raaber:

Det var ei Palnatokes Liig, men Fiølnirs!

Bue.

Til Hel, til Hel, du Niding! styrt til Hel!

Svend snubler, og synker i Knæerne. Bue sætter ham Sværdet for Brystet. I det samme styrter

Palnatoke

ind, griber Bue i Halskraven, kaster ham tilside, og raaber opbragt:

Affindige Forræder! vilst du myrde
Din Konge? Raser du? Siig, vilst du være
En Kongemorder?

Bue

ude af sig selv.

Kongemorder? ha!
Er dette Takken for min Troskab til dig?
En Kongemorder? Du est Kongemorder,
Og ikke jeg. Der — der har du din Straf!

Han render Palnatoke sit Sværd igiennem Livet.

Palnatoke falder.

O, hellige Guder! Mægtige Forsete!

Bue klemmes mellem Skiolde. Palnatoke bringes i en Stol.

Sigvald

til Jomsborgerne.

Lad først ham komme til Besindigheden!
Bevidst først skal han bøde for sit Mord.

Palnatoke

raaber med sine sidste Kræfter.

Jeg byder eder, Jomsborgs Helte! hører
Mit sidste Bud: Bue skal nyde Livet.

Bue

kommer til sig selv igien, han drager et dybt Suk, stirrer paa Palnatoke, og siger:

Hvad har jeg giort!

Palnatoke

venlig og mat.

Bue har Intet giort,
Du varst et Værktøi kun i Skiebnens Haand.

Bue

sætter sig Sværdet for Brystet.

Jeg følger med!

Palnatoke.

Hvis jeg skal døe med Ro,
Da maa du sværge mig, at du vilst leve.

Bue

kaster sig paa Knæe, kysser hans Hænder, og væder dem med sine Taarer.

O, Palnatoke! Alle gode Guder!
Dig, som jeg elskte over Alt i Verden!

Palnatoke

lægger sin Haand paa hans Hoved.

Nornen har ført din Haand, du varst uskyldig! —
Det er forbi. Hør mig, før Døden lukker
De blege Læber: Lev, og smyk dit Norden
Fremdeles med din Heltekraft! — Gaaer, Brødre!
I Ro herfra! Gaaer! Taler ei et Ord!
Henter en Baar af sammenbundne Spyd,

Og bringer mig paa Skibet ud, og fører
Mit Legeme til Jomsborg! Jorder mig
Paa Torvet! Sætter ved min Grav en Steen,
Og sværger der ved Thor, at I vil hævde
Det gamle Danmarks Hæder og dets Kraft.
Det var mig ei bestemt at følge med.
Sigvald er viis, han være eders Høvding
I Freden; Bue stærk, han føre eder an
I Krigen.

Bue vil tale, Palnatoke siger:

Stille! stille! Døden kommer.
Hvor er min Palnir?

Sigvald.

Ak! han gik til Samsø.

Palnatoke.

Jeg havde gierne seet min Søn end een Gang —
Siig ham, han hilse skal sin Moder, Broder!
Gaaer! lad mig døe i Ro! Den, som i Livet
Har elsket mig, han vandre taus herfra!

Bue gaaer hulkende bort med Hænderne for Øinene. Alle Kæmperne følge ham stumme i den høieste Bedrøvelse. Stilhed.

Svend

nærmer sig skiælvende, og siger med sagte Røst:

Tilgiv mig, Fosterfader! hvis du lever
Endnu! Tilgiv den alt for svage Svend!

Han knæler.

Palnatoke

rækker ham mat sin Haand.

Selv Mænd kan feile, Svend! det har vi seet;
Hvor meget meer en Yngling! Jeg tilgiver
Dig Alt, min Søn!

Svend.

Og ved din hellige Død!
Din Fostersøn skal vorde værd sin Fader.
Mod dine Venner kan jeg ikke stride —
Jomsborg vil tugte mig; men lad den det!
Naar Svend har staaet ud sin Straf, da skal
Han vise sig som Palnatokes Fostre.

Palnatoke

reiser sig pludselig overende, strækker sine Arme ud, og raaber glad med høi Røst:

Tak, Bue! Tak! der svandt den røde Skygge —
Du har udvasket Pletten paa mit Skiold.

Han falder tilbage, og døer.

Axel og Valborg.

Et Sørgespil.

„Gud dennem forlade, som Aarsag er,
At de ei sammen maae være,
Som have hinanden af Hiertet kiær,
Og elsker i Tugt og Ære!"

Personerne.

Hakon Herdebred, Norges Konge.
Sigurd af Reine, hans Staller.
Axel Thordsøn, hans Frænde.
Valborg, Axels Brud.
Vilhelm, hans Ven.
Erland, Erkebiskop.
Knud, Sortebroder.
Biørn Gamle,
Endrid hiin Unge,
Kolbein, og
Flere Kæmper.
En fiendtlig Kæmpe med Følge.
Gotfred, Vilhelms Svend.
Dronning Thora med sine Fruer og Jomfruer.
Biarkebeiner.
Munke.

Handlingen foregaaer i Christ-Kirken i Nidaros. Til begge Sider Begravelser i Murene; midt paa Gulvet Harald Gilles Liigsteen. I Forgrunden tvende mægtige Kirkepiller, som understøtte Hvælvingen; den venstre betegnet med tre Kors, den høire viser Tegnet XX omkrandset af Forgietmigei. Dybt i Baggrunden Høialteret. Over Altertavlen staaer et gyldent Skriin, der oplyses af de brogede Ruder i Choret, hvorigiennem Solen skinner. I Midten af Gangen en Lysekrone.

Tiden er 1162.

Første Act.

Axel. Vilhelm.

Vilhelm.

Her er da den berømte Trondhiems Kirke,
Hvis Ry har bredet sig til selve Rom.

Axel.

Har Rygtet pralet?

Vilhelm.

Nei.

Axel.

O, hvilket Tempel!

Vilhelm.

Et høit udhulet, hvælvet Dovrefield!

Axel.

Ærværdig Rolighed har her sit Sæde,
Og gyder Fromhed i det stille Sind.

Vilhelm.

Et prægtigt Syn, naar midt man staaer i Gangen
Og skuer op til Altret.

Axel.

Messen holdes
I Choret; hør! den fierne Morgensang
Runger i Kirkens trinde Hvælvinger.

Vilhelm.

Hvor dunkelt for en Sommermorgen! Norden
Er dunkel.

Axel.

Dunkel, som det Hellige!
De gule Voxlys brede svage Straaler
Fra Messingkronen hen i Kirkens Gange;
Saa glimter Haabet i et sorgfuldt Hierte.
O, hvilket Syn! den unge Morgenrøde
Gløder igiennem Farverne paa Vindvet
I Østen. Hil dig, Hil dig, skiønne Sol!
Du vækker alle mine Barndomsminder.

Vilhelm.

Og hvad betyder vel den gyldne Kiste
Hist over Alteret?

Axel.

Sanct Olafs Skriin.

Vilhelm.

Ha, det er Olafs Skriin!

Axel.

Der giemmes fromt
De hellige Levninger af Nordens Helgen.

Vilhelm.

Og klippes end hans Skiæg og Negle stundom
Af Kongerne?

Axel.

Nei; Harald Haarderaade
Fandt det uværdigt, at forstyrre Liget
I sin høitidelige Ro; han kasted
I Havet Skrinets Nøgler, og fra den Tid
Hviler det ædle Støv i stille Fred.

Vilhelm
betragter Pillerne.

Herlige Stotter ved Sanct Innocens!
De har en stærkere Rygrad, bredre Skuldre,
End du og jeg; og de vil kneise fort,
Naar vore trætte Been er længst i Muld.
Men hvad betyde disse trende Kors?

Axel.

Kom, Vilhelm! lad os see den næste Pille.

Vilhelm.

Siig mig kun først, hvad disse Kors betyde!

Axel.

De trende Kors betyde Haarderaades,
Kong Olaf Kyrres og Kong Magni Høider.
Men lad os eftersee den næste Pille!

Vilhelm.

Hvad vilst du see?

Axel.

Et mindre Mærke, Vilhelm!
Ei nær saa høit, ei nogen Kæmpehøide,
Saa høit kun som en femtenaarig Mø,
Ei hugget ud i Stenen, ridset ind kun
Med svage Træk i Træomfatningen.

Vilhelm.

Din Valborgs Maal?

Axel.

Bi, bi en liden Stund!
Lad mig forhøie Nydelsen ved Dvælen.

Vilhelm.

Naar skarst du det?

Axel.

For fem Aar siden, da

Jeg treen i Kirken for til Gud at bede,
For Afsked med min Kiærlighed og med
Mit Fædreland at tage. Valborgs Moder
Var nylig død, og Valborg sat i Kloster
At lære Sømmen sye og læse lære.
Hun var kun femten Aar; men, o min Broder!
Den modne Siæl alt smiilte som en Engel
Igiennem Diets Himmelblaa. — Jeg kom;
Det var en aarle Morgenstund. Kong Eisten
Var fanget Dagen for, og skiændigt myrdet.
En vældig Rædsel drev mig bort fra Norge.
Grumt raste Landets Sønner mod hverandre;
Grumt raste Kiærligheden i mit Bryst.
Jeg bad til Gud, at ud han vilde slukke
Den stærke Flamme, der, endskiøndt uskyldig,
Dog skyldig brændte til min skiønne Frænke.
Jeg bad, og som jeg bad, da aabnedes
Hist Klosterdøren, hvorigiennem ellers
De fromme Nonner komme hid til Messen.
Det undrede mig, at de kom saa aarle;
Men, ak! det var kun Een, en Uindviet,
Hvis Skiønhed Sløret endnu grusomt ei
Bedækte. Tæt det sorte Klædebon
Sig vandt om hendes smekkre Midie; blegt
Som Silke faldt det silkebløde Haar
I Fletninger om Skuldrene. Hun saae
Mig ei, hun knælte her for Graven, Vilhelm!
Her for sin Moders Grav; hun hæved fromt
De trinde Arme, liliehvide Hænder.
Hun bad, som jeg: „O Himmel, sluk min Elskov!
O Moder, styrk din Datter i sin Dyd!“

Da glemte jeg Sanct Olaf, alle Helgen,
Og Himlen selv; thi Himlen aabenbared
Sig for mig i min Valborg. — Aldrig var
Tilstaaelsen end kommen mig paa Læben.
Fra Barnsbeen kaldtes vi vel Ægtefolk;
Det var i Spøg, fordi den søde Mø
Som Glut alt var mit Hierte dyrebar.
Jeg nærmed mig, igiennemglødet af
Det stærkeste, det elskovsfulde Mod.
Nu syntes alle Farer mig forsvinde;
Axel var Valborg kiær, som Valborg Axel.
Jeg skued med Foragt hver ussel Fordom,
Der liig en Diævel vilde trodse Himlen
Og Englen i sin Fryd. Min Skiebne laae
Mig som en saaret Lindorm for min Fod.
Jeg stod paa den, kiæk som Sanct Michael,
Og stødte Spydet i Uhyrets Ryg,
Mens mine Følelser med stærke Vinger
Sig løfted imod Himlen. Saadan treen jeg
For Valborg; med min venstre Haand omslyngte
Jeg hendes skiønne Midie, med den høire
Drog jeg mit Sværd, og svor ved alle Helgen:
Valborg skal vorde Axel Thordsøns Brud
Paa Jorden eller hist i Himlen!

Vilhelm.

Amen!
Min brave Broder!

Axel.

Ak, da skiælved Valborg:
„Axel, hvad sværger du! Er ei vor Elskov
Mod Religionen og mod Sæderne?

Er vi ei Slægtninge? Forbyder Kirken
Ei sligt et Ægteskab? Bad vore Mødre
Indstændigt os paa Sottesengen ei,
At tvinge denne Flamme? Spaaede de
Os idel Kummer ei og Undergang,
I Fald vi handlede mod deres Raad?
See vore Mødre paa Liigstenene!
De bøie deres Hoveder, de græde
Af inderlig Medlidenhed for os,
For deres Børns grusomme Skiebne!" Vilhelm!
Da skar jeg vore Træk i Pillen der,
Og svor igien: Jeg kommer hiem med Orlov
Fra Paven, eller aldrig, aldrig mere!

Vilhelm.

Hvor lykkeligt at stande ved sit Maal,
Begavet nu med Alt, hvad forhen mangled!
Kom, lad os eftersee dit Navnetræk!

Axel.

Ja, det skal være mig mit første Varsel.

Han gaaer hen mod Pillen, og opdager Blomsterkrandsen.

O, Vilhelm! Vilhelm! Valborg er mig tro;
Himlen er ei saa blaa, som disse Blomster.

Han omfavner sin Ven.

Vilhelm.

Lyksalige, som elsker, og som elskes!

Axel.

Staldbroder! hav Taalmodighed med Axel,
Lad ei hans Blødhed trætte dig. Snart er
Han lykkelig, da skal han dele Livet
Imellem Valborg og sin Broder Vilhelm.
Du fulgte mig til Norge, for at kiende

Den nordiske Natur. Alt skalst du skue;
Men Kiærligheden, Ven! er ogsaa nordisk:
Den høie Agtelse for Qvinden, Vilhelm!
Har Sydens Ridder lært af Nordens Kæmpe.
Hvis du vil kiende Nordens Aand og Sæder,
Maa du begynde med dens Kiærlighed.

Vilhelm.

Elsk du, min Ven! sværm, og vær lykkelig.
Du kaared dig en ærlig Tydsker til
Din Ven, og du skalst altid finde sand
Deeltagelse ved dette Bryst.

Axel.

Det veed jeg.
Da Odins Skarer skiltes ad, blev Roden
Af Sproget og vort Sindelags Natur
Udeelt; og derfor bør det sig bestandig
At Gothen og Germanen vorde Venner.

Vilhelm.

Du viste dig i Henrik Løves Tog
Saa diærv en Ridder, som en trofast Beiler
Her ved de vakte Minder af din Elskov.
Jeg lader ene dig med Kiærligheden,
Og iler hen til Skibet, for at bringe
Vort Folk Besked og Bud.

Axel.

Jeg skulde selv —

Vilhelm.

Ei! du est undskyldt; lad du mig kun raade.
Tak, for du viste mig den skiønne Kirke!
Pilegrimskaaben har jeg ladet lægge
I Stolestadet hist ved Vandringsstaven,

Hvormed du første Gang vil see din Valborg.
Jeg overlader dig til denne Glæde;
Paa Skibet kanst du atter finde mig.

Axel.

Jeg bringer dig i Kongens Hal, saasnart —

Vilhelm.

Først ønsker jeg at hilse Bispen; dog
Det haster ei, men Kiærligheden haster.

Han gaaer.

Axel.

Du tappre Vilhelm, redelige Tydsker,
Udkaarne Ven, trofaste Vaabenbroder! —
Hvor lifligt straaler Solen Munterhed
Ind i mit Hierte, som i Kirkens Hvælving!
Men hvilken dunkel Skygge, sort og skummel,
Sniger sig langsomt hid, for at formørke
Den lyse Fryd? Ha, Sortebroder Knud!
Jeg kiender ham, det samme lumske Træk
Ved Øiet og det samme sledske Smiil
Paa Læben, som for fem Aar siden. — Kunde
Jeg undgaae ham! Men han har seet mig alt.
Hvis her han dvæler, til min Valborg kommer!
Ulykkesfugl! du skal den Første være,
Som her mig møder? Et usaligt Varsel!

Knud kommer.

Ei! hellige Guds Kors! hvad? seer jeg ret?
Hvad? Axel Thordsøn? Axel her i Landet?
Bedrage mine Øine mig?

Axel.

Jert Øie
Seer klart og sundt, min fromme Fader! Axel
Er her. Guds Fred! Hvor gaaer det, Broder Knud?

Knud.

Gud takke dig for denne gode Hilsen!
Hvordan det gaaer? Det Gamle! Præstegang!
Fra Klosteret til Kirken, og fra Kirken
Til Klosteret, og endelig derfra
Et Skridt til Graven; det er Munkelivet.
Men siig mig, kiære Søn! hvor gaaer det dig?
Ei, ei! hvor du est bleven før og stærk!
Hvor har du færdedes? Hvad har du øvet?
En vakker Kæmpe lever meer et Aar,
End alle Munke deres Levedage.
Hvordan forstaaer jeg her Tilbagekomsten?

Han betragter Axel opmærksom.

Axel.

Kan det forundre eder, at en Normand
Tilbagevender til sit Fædreland?

Knud.

Jeg veed, hvorfor du drogst af Landet ud;
Ak! alle Kirkens Brødre maatte rose
Saa fromt et Forsæt hos saa ung en Svend:
Du vilde ved Fraværelsen betvinge
Din syndefulde Brynde til skiøn Valborg.
Nu, det var smukt giort, det var vel giort, godt giort!
Men nu Tilbagereisen, kiære Søn?
Dog fem Aars Tid er gaaet, det er sandt.
I fem Aars Tid kan glemmes meget, veed jeg;
Og i Italien er skiønne Qvinder,
Trinde som Lilier, blussende som Roser,
Blide som Duer, fyrige som Ild.
Da glemmes Nordens blege Skiønhed snart.
Ei sandt, min Søn?

Axel.

Det kan vel hændes, Fader!

Knud.

Ja, ja! saa er det hændt sig, kan jeg tænke.
Og det er vel; det var en blodig Synd,
Dit unge Hierte dengang stod i Fare
For at begaae.

Axel.

Hvor lider Valborg?

Knud.

Nu,
Som det nu gaaer de unge Møer; hun
Er bleven from, klog, smuk —

Axel.

Det var hun alt,
Da jeg drog bort.

Knud.

Ja, ja! hun tegned brav,
Hun tegned brav.

Axel.

Saa er hun mere deilig?

Knud.

Derom kan jeg ei dømme, kiære Søn!
En Munk forstaaer sig ei paa jordisk Skiønhed,
Han seer kun paa den himmelske.

Axel.

Er Valborg
Endnu i Klostret?

Knud.

Undertiden, ja!
Dog oftere er hun hos Kongens Moder
Paa Kongens Gaard. Snart blier hun der vel stedse.

Axel.

Hvorledes det?

Knud.

Hun kaldes Axels Brud
Endnu for Spøg af Byens Piger; men
Vi vide vel, at Konning Hakon snart
Vil dele Norges Krone med skiøn Valborg.

Axel.

Hvad? Hakon?

Knud.

Nu, han elsker Jomfru Valborg
Med al sit Hiertes Heftighed.

Axel.

Og Valborg?

Knud.

Hun — ham igien.

Axel.

Der løist du, Broder Knud!

Knud.

Ei, ei! min unge Ven! jeg troede sikkert,
Du havde fromt bekæmpet dine Synder.

Axel.

Hun elsker Hakon ei, hun hader ham.

Knud.

Christ frie os! hade Kongen!

Axel.

Har han beilet
Om hendes Tro?

Knud.

Alt længst; og Valborgs Frænder
Gav Kongen alle Ja.

Axel.

Men Valborg, Munk!
Men Valborg gav ham Nei.

Knud.

Hun er optugtet
I Ærbarhed og Christendom; hun veed,
At Lydighed er Qvindens Hovedsmykke.

Axel.

Nei, Munk! ved alle Himlens Stierner, Valborg
Ægter ei Hakon, hun er Axels Brud.

Knud.

Du troer at giennemdrive denne store
Forargelse?

Axel.

Retmæssigt skal hun vorde
Min Brud for Gud, som for mit Hierte.

Knud.

Axel!
Hvorledes —

Axel.

Derom taler jeg med Kongen,
Og skylder eder intet Regnskab. Valborg
Er min trods alle Diævle, alle Munke.

Han gaaer.

Knud.

En vigtig Nyhed, ønskelig for mig!
Det blier en Kirkesag. Vor Erkebisp
Vil neppe blande sig i dette Væsen;
Han har jo eengang været selv forelsket,
Den gamle Taabe. Altsaa — Broder Knud! —
Axel afstaaer ei Valborg med det Gode;

I Elskovsheden har han atter glemt —
Jeg iler hen at aabenbare Kongen
Den hele Sag. Erland er syg og gammel;
Snart maa der tænkes paa en anden Biskop.
En vigtig Post, især i disse Tider;
Normannakonning trænger til en Mand
Med Kraft og Klogskab, der ved sin Idræt
Har viist Hengivenhed. Mod, Broder Knud!
Her byder sig en Leilighed, som kaldet.
Hvormed belønner høit nok Elskeren
Den Mand, som skaffer ham hans Elskerinde?
En vigtig Nyhed, ønskelig for mig!

Han gaaer.

Axel

kommer tilbage i en Pilegrimskappe befæstet med Muslingeskaller, han har en hvid Stav, en bred Hat og et graat Skiæg i sin Haand.

Alt borte? Vel! Jil du kun hen at bringe
Hakon det sieldne Bud; jeg kommer selv. —
Han elsker hende, Hakon elsker Valborg!
Men Valborg elsker mig. Og hvoraf veedst du,
Og hvoraf veedst du, at hun elsker dig?
Hakon er Konge, Valborg er en Mø,
Og Qvindens Lod er Svaghed. Skam dig, Axel!
Bør Synden tvivle om en Engels Dyd?
Men Pigen elsker Glimmer! — Axel! Axel!
Da her for Gud hun knælte, med sit Hierte
Af hellig Elskov fuldt, stod Jordens Glimmer
Da ogsaa dengang i den Renes Blik? —
Ak, Tiden matter Alt, den sløifer selv
Hist Pyramiderne paa Nilens Sletter;
Hvor meget meer — O, Kiærlighed! du est

Ei nogen god, uskyldig Drift; du vækker
Mistillid, Had og Frygt i Mandens Hierte. —
Fem Aar! Jeg har forandret mig i den Tid;
Jeg har ei tabt derved, er vorden Helt.
Mit Blik er mere roligt, mere skarpt,
Min Hage skiules tæt af dunkle Duun.
Mit Sværd har ikke rustet i sin Balg
Imidlertid. Den store Henrik Løve
Udmærkte mig; for hans Skyld bærer jeg
Mangt sammenskrumpet Ar paa Bryst og Skulder.
Var jeg elskværdig før i Valborgs Øine,
Da maa jeg mere vorde det som Mand;
Hvad elsker Qvinden meer end kraftig Manddom?

Hans Øie falder paa Krandsen.

O, hulde Blomster! som en lysegrøn
Maidag, omhvælvet af det Himmelblaa,
Mildner I Sorgen i mit Hierte. — Thora
Kommer fra Messen alt med sine Møer.
Til Sagen! Som en sølverhaaret Gubbe
Jeg speide vil min Skiebne. Er hun utro,
Da bort saa hurtig, som jeg kom! da lynsnar
I Henrik Løves Hær tilbage! Brat
Jeg finder der min Død for Vendens Øxe.
Og fanges jeg, og offrer Hedningen
Mig hen for Radegast, for Svantevit,
For Provo, eller for den grumme Siva —
Hvad er det meer? Jeg faldt et Offer alt
Her for en christen, mere grum Gudinde.

Han gaaer afsides. Dronningen gaaer igiennem Kirken med sine Fruer og Jomfruer.

Valborg

kommer i det sidste Par; hun standser i Forgrunden, og siger til sin Følgesøster:

Gak du foran, Svanhvide! at jeg ene
Kan giøre Bønnen efter daglig Skik
Her ved min Faders og min Moders Grav.
Jeg følger efter.

Dronningens Følge gaaer bort. Valborg knæler ved sine Forældres Grav.

Axel,

som forklædt er kommen tilbage, og knæler i en Afstand.

Himmel! det er Valborg.
Jeg kiender hende neppe. Hvilken Vækt!
En fyldig Rose, hvad kun før var Knop.
Hvor hun er bleven deilig! Hendes Aasyn
Er kun det samme. Men de røde Roser
Er bleget hen til hvide Veemodslilier.
Held mig! Jeg vilde gyse, hvis hun blussed
I freidig Munterhed.

Valborg

staaer op, og seer sig omkring.

Jeg er alene;
Hist knæler kun en gammel Pilegrim.

Hun gaaer hen for Pillen med Navnetrækket, tager den forrige Krands af, og hænger en frisk i Stedet.

Jeg hilser dig, min Kiærlighed! god Morgen!

Axel.

O, Himmel!

Valborg betragter Axel.

Hvor han beder fromt, den Gamle!

Axel.

Tak, høie Fader, for din Miskundhed!

Valborg.

Hvor salig er hans Fryd, den sølvgraa Gubbe!
Han har tilbagelagt en hellig Reise,
Og lettet Hiertet for en tung Bekymring.
Nu staaer han reen, uskyldig ved sin Grav;
Den aabner sig, som Favnen af en Ven.
O, gode Gud! hvor selsomt gaaer det dog
Paa denne Jord; tidt nyder Alderdommen
En barnlig Ungdomslyst, imens den Unge
Maa tæres hen af glædeløse Sorger.

Hun gaaer ham i Mode, i det han reiser sig.

Held dig og sæl, min fromme Vandringsmand!

Axel.

Jeg takker eder, skiønne Jomfru Valborg!

Valborg.

Du kiender mig?

Axel.

Jeg gik til Nidaros,
Deels for at knæle ved Sanct Olafs Skriin,
Deels for at bringe eder Brev og Hilsen
Fra Tydskland, hvorigiennem Veien faldt.
Jeg har alt hilset Helfred, eders Frænke
Paa Immersborg; hun spaaede mig en god
Modtagelse for dette gode Budskab.

Valborg.

Mig kiender Ingen i den vide Verden;
Kun Helfred er min tro Veninde. Men
Du kommer langveis fra; hvad kanst du bringe?

Axel.

Fru Helfred har — en Broder.

Valborg rødmer.

Axel Thordsøn?

Axel afsides.

O, søde Lilier! I forvandler eder
Til Roser atter.

Høit.

Rigtig, Axel Thordsøn;
En ærlig Kæmpe, kun lidt kummerfuld.
I Saxen traf jeg ham i Henriks Leir,
Og neppe hørte han, jeg drog til Norrig,
Saa flyede han mig dette Brev, og bad
Mig bringe det i eders egne Hænder.

Valborg

kaster et frygtsomt Sideblik hen i Kirken; da hun finder sig ene med Gubben, rækker hun efter Brevet, og siger:

Min Gubbe! du har bragt — kiærkomment Budskab.

Axel.

Har jeg? Nu, Gud velsigne jer for det!

Valborg.

Du tager Deel i Axel Thordsøns Skiebne?

Axel.

Og i skiøn Valborgs med. Læs eders Brev!

Valborg

bryder Brevet, og læser:

Ung Axel lader Brev udgaae;
Valborg, du søde Qvinde!
Christ give, det dig finde maa
Min Brud, min Elskerinde!

En Ring jeg tager af min Haand,
Du den paa Fingren sætte!
Jeg elsker dig med trofast Aand,
Og kan dig ei forgiette.

Kom vel i Hu, min unge Brud!
At jeg dig saa mon første,
Skiøndt Axel drog saa vide ud,
For fremmed Folk at gieste.

Han tiener i Herr Henriks Hær;
Forgyldt er hver hans Spore,
Fra Velskland er hans gode Sværd,
Og ridderlig hans Fore.

Men, ak! han sover ei sødelig,
Som sig mon Kæmpen sømme;
Hver Nat han har ei Ro hos sig
Alt for de stærke Drømme.

O, vær mig tro, min Førstemø!
Bøi fra mig ei din Villie!
Jeg sviger ei paa Verdens Ø
Valborg, min hulde Lilie.

Og Lykken vexler ofte om;
Det kan sig vel saa hænde,
At Axel bringer Bud fra Rom,
Kiært for hans søde Frænde.

Maaskee han for dit Aasyn staaer,
Naar mindst du troer hans Komme.
Farvel nu, Valborg, hulde Maard,
Rose for alle Blomme!

Valborg stirrer veemodig paa Brevet, og gientager langsomt og forsagt:

Maaskee han for dit Aasyn staaer,
Naar mindst du troer hans Komme!

Hun slaaer Øinene op, og bliver i det samme Axel vaer, som har afkastet Forklædningen.

O, Himmel!

Axel i hendes Arme.

Her er han, Valborg, hulde Maard,
Rose for alle Blomme!

Valborg.

Axel!

Axel.

Valborg!

Valborg.

O, min Gud!
Er det dig selv?

Axel.

Nei, det er ikke Axel;
Axel var en bedrøvet, sorgfuld Svend,
Og, elskte Valborg! du omfavner her
Den lykkeligste Helt i dine Arme.

Valborg.

Min Axel! er det muligt?

Axel.

Elskte Pige!
Alting er muligt for et trofast Hierte.
Alting er lykkedes din Pilegrim.

Han stander ved sit Maal, ei ved sin Grav,
Og takker Himlen for dens Miskundhed.
Jeg svor en Eed, at ei jeg kom tilbage,
For Kirken havde billiget vor Elskov;
See, her er Orlov fra den hellige Fader,
Nu kan vi elske, elske uden Synd.
Jeg bærer Pergamentet i et Omslag
Af Silke paa mit blotte Bryst. See, Valborg!
Det gule Pergament! Et Himmelbrev!
See! seer du: Hadrianus Episcopus,
Servus servorum Dei — Ak! det er
I Romersproget, det er sandt; men Brevet
Tillader dig at elske mig, min Valborg!
Den gode Olding svor mig det. Og nu
Sværg mig, mit Hiertes Allerkiæreste!
Her paa den brede Liigsteen, som bedækker
Vor Stammefaders, Harald Gilles, Støv,
At end i Dag du vil for Altret træde
Med Axel, som din Fæstemand.

Valborg.

Min Axel!
Veedst du, at Kongen —

Axel.

Alting, veed jeg, Alting;
Han elsker dig. Og du?

Valborg.

Jeg elsker Axel.

Axel.

O, søde, himmelske Veltalenhed!
Endnu engang! siig det endnu engang,
Du hulde Lilievand! jeg hørte ei,
Hvad første Gang din Purpurlæbe talte.

Valborg.

Jeg elsker Axel.

Axel.

Har I hørt det, Mure?
I høie Hvælvinger? I hellige Altre?
Hun elsker Axel! Nu, saa skal da ogsaa
Kun Døden skille dig fra Axel. Kom!
Kom, lad mig sætte Ringen paa din Finger!

Han taber den.

Den faldt.

Valborg.

O, Gud!

Axel.

Den trilled i en Revne.

Valborg.

Den trilled ned i Harald Gilles Grav.

Axel.

Jeg lader smedde andre ti til hver
Af dine runde Alabasterfingre.
Med Perler skalst du flette dine Haar;
Silke, med Roser og med Lilier sat,
Skal svulme kring dit Bryst; din spæde Fod
Skal sluttes ind af solverspændte Skoe;
Af dit Skarlagenskind skal Gangerpilten
Strunk bære Slæbet, naar som Axels Hustru
Du vandrer hen til Kirken fra hans Gaard.
Heel mangen Klump af Vendernes Skurdguder
Faldt i din Kæmpes Lod; du varst hans Skioldmø,
Granvoxne Valborg!

Valborg.

Elskelige Svend!
Hvor har du ogsaa stærkt forandret dig;

Dit Hierte kun, din Elskov er den samme.
Jeg skuer neppe meer den skielmske Kløft
I Hagen her for lutter sorte Kruser.
Barbar, som du est vorden! Valborg elskte
En hvid, glathaget Ungersvend; nu favner
Hun her en solbrændt, skiæggehaget Vildmand.

Axel.

Og til Beviis paa, at du frygter ei
Den barske Vildmand med det sorte Skiæg,
Saa tryk din glatte, silkebløde Hage
Mod disse dunkle Duun, i det du trykker
Det første Indsegl af din Kiærlighed
Paa Axels Læber med din Mund.

Han kysser hende.

Valborg.

Min Axel!

Axel.

Min Valborg! — Saa! nu træder jeg for Hakon,
Nu har jeg drukket Mod og Dristighed.
Jeg frygter ei; han skal ei røve mig
Min Brud. Han kan det heller ei; han er
En nordisk Drot, og kan ei være nedrig.
Det er min Pligt, ei at formode det.
Farvel! O, Hulde! hvor det koster Axel
At rive sig fra dig, min Elskerinde!
Men det maa være. Snart forenes vi
Saa huldt og fast, som vore Navnetræk.
See, søde Pige! hvad er dette A?
Et omvendt V! Og hvad er dette V?
Et omvendt A! Saa gaaer det vore Hierter.
Vi er een Siæl, i tvende Parter adskilt,

Hvis hele Stræben er at enes atter.
Christ signe dig! Smyk dig som Brud; du finder
Din Axel her igien som Brudgom.

Han gaaer.

Valborg.

Axel! —
Hvor han er vorden mandig, tillidsfuld!
Hans Blik udstrømmer Munterhed og Trøst.
Hvi gikst du bort, og lodst din Valborg ene
Tilbage mellem Gravene, min Axel?
Nu falder atter ængstligt hendes Øie
Paa hendes Moders blege Billed hist.
Hun græder end bedrøvet; ak, som om
Hun vilde sige: „Ulyksalige!
I fryder eder i et stakket Haab.
En grusom Skiebne har opreist sin Muur
Af Jern imellem eders Hierter. Først
I Graven —" Gud! i Graven faldt hans Ring,
I Haralds Grav! — Han stander i sin Rustning,
Den døde Konge, barsk og truselsfuld,
Med Haand paa Sværd, med vredtindtrukne Bryn.
Vor Stammefader! ak, fortørnes ei!
Min Axel bringer Pavens Orlov hiem,
Vort Ægteskab er ingen Brøde længer. —
Men, ak! han truer ubevæget fort,
Som om han vilde sige: „Intet Brev
Kan svække Blodets Magt; ei nogen Bulle
Giør Indgreb i Naturens hellige Orden."
Og Axels Ring — o, alle gode Helgen!
Den trilled i vor Stammefaders Grav.

Anden Act.

Kong Hakon. Sigurd af Reine.

Sigurd.

Hil og lykfalig dig, min Herre Hakon!
Jeg mærker, man maa gaae til Kirke nu,
Naar man vil være sikker paa at træffe
Normannakonning.

Hakon.

Bringer du os Budskab?
Har du indhentet Nys om Erling, Sigurd?

Sigurd.

Et Kiøbmandsskib er løbet ind i Fiorden,
Har sneget sig ved Nattetide bort
Fra Bergens By; det bringer ilde Nyhed:
Ung Magnus kaares rundt i søndre Norge,
Og Erling stormer slemt i Bergen. Dræbt
Er Arne Brigdeskal, din Sysselmand;
Disligest Ingebiørn, Landshovdingen.
Hver Kiøbmandssnekke holdes fast i Bergen,
For ei at bringe Bud til Nidaros
Om Erling Skakkes Rustning. Hændelsen
Har vi at takke for den sidste Tidend.

Hakon.

Den Niding ønsker sig vel samme Hilsen,
Som Inge fik paa Bekesuden.

Sigurd.

Herre!
Klog Mand foragter ei sin stærke Fiende.
Ei altid hielper Lykketræf, som sidst, da
Din Piil paa Isen traf Gregorius Dagsøn.
Erling er ingen Niding, som Kong Inge,
Den skranten Vissenfod; fra Barnsbeen har
Han lært at taale Jern. I Niørfasund
Formaaede selv Blaamandens Dxehug
Ham ei at fælde, da med Ragnvald Jarl
Han drog til Særkland, og paa Veien entred
Den stolte Dromund. Endnu bærer han
Paa Skraa sit Hoved efter dette Hug —
Og kaldes Erling Skakke.

Hakon.

Vi vil prøve
At hugge til ham fra den anden Side,
Saa tænker jeg det gaaer.

Sigurd.

Det give Gud!
Men, Konge! taal en Gubbes Dristighed:
Hvad giør du mellem Gravene? Hvi sukker
Du, som en skranten Qvinde? Hvorfor bleges
Din brune Kind? Hvi gløde dine Dine
Sygt, som den Druknes? Hakon! kan en Mø
Din Sundhed og din Dygtighed betvinge?
See, Landet trænger til en ærlig Herre,
En Drot, som ener Haarderaades Kraft

Med Magni Viisdom. Du besidder nu
Den norske Throne, Rigets Arvinger
Er faldne, Retten hævder dig dit Spiir,
Som Harald Gilles sidste Sønnesøn.
Nu reiser sig en anden Slægt, for atter
At spilde Landets Blod ved indre Krige.
See, Hakon! Norges Haab staaer nu til dig.
I Danmark har alt Valdemar beviist,
Hvor snart en Helt kan vende Splid til Orden.

Hakon.

Du giver mig Exempel af min Fiende?

Sigurd.

Lign ham i Æren, vig ham i hans Feil!
Sværm længer ei imellem disse Mure,
De stolte Tegn af Augustini Hovmod!
Nu bygger han i Bergen andre Mure
Imod din Magt til Erling Skakkes Tarv.

Hakon.

Vær rolig, Sigurd! snart, snart har min Længsel
Sin Gienstand fundet.

Sigurd.

Nu, saa skynd dig da,
Men giør det kort og godt! Stil dine Længsler;
Ryst Ungersvenden, Elskeren af Ærmet,
Og mød som Helt og Drot for dine Kæmper!

Hakon.

Som Helte vil vi møde Erling Skakke.

Sigurd.

Det er paa Tiden, at derpaa du tænker;
Hvad sikkrer dig for Erlings Overfald?
Saml dine Skibe! Lad der blæses Hærblæst

Endnu i Dag! Lad høit Krigspiben fløite!
Kast Brynien over hviden Hals, og viis
Dig vaabendiærv og færdig at undfange
Oprørerne.

Hakon.

Vel, vel, i Morgen, Sigurd!
I Morgen! Kun i Dag er det umuligt.

Sigurd.

I Morgen er kanskee det meer umuligt,
Hvis Erling overfalder os i Nat.
Glem ei —

Hakon.

Glem heller ei Ærbødigheden!

Sigurd.

Kun af enfoldig Troskab har jeg talt.
Det krænker mig, at Erlings Rygter troes,
Fordi tilfældigt Uheld styrker dem.
Det er et Folkesagn, at Harald Gille
Besteg ved et Bedrag den norske Throne,
Og at til Straf for det, og for den Grumhed,
Han viste Magnus Blinde, Biskop Reinald,
Det gaaer saa ilde med hans Afkom nu,
At der er intet Held og ingen Trivsel
Med al den gilske Slægt i hvad den virker.
Saa taler Folket, og det krænker mig.

Hakon.

Sligt Eventyr bør krænke gammel Qvinde,
Ei gammel Helt.

Sigurd.

Ærværdighed og Varsel
Er i et Folkesagn.

Hakon.

Og Overtro. —
Jeg skuer Broder Knud.

Sigurd.

I ham er Vantro
Uden Ærværdighed, den lumske Hykler!
Jeg har en Ækelhed for dette sorte,
Langsomme Sneglehuus. Kom, Hakon! følg mig;
Lad Sneglen krybe.

Hakon.

Sigurd! tal med meer
Ærbødighed om Kongens Skriftefader.

Sigurd.

Din Skriftefader? Nu, i Herrens Navn!

Hakon.

Jeg har en vigtig Sag ham at betroe.

Sigurd.

Gud naade da din Sag! Farvel! Jeg pleier
Just ellers ei, at drives let paa Flugt;
Men for de sorte Kutter er jeg Niding.

Han gaaer.

Hakon.

Utaalelig med samt sin Ærlighed,
Med samt sin Kraft! En evig Tugtemester!
Hvor kildrer det dog den Forfængelige
At revse, rette, hvor han seer en Higen
Hos Andre, som han selv ei har! Du finder
Din Fryd i Kampen kun; derfor skal Hakon
Kun ogsaa finde Fryd i den. Din Alder
Har slukt al Elskovs Ild; derfor skal Hakon
Nu ogsaa døve Flammen i sit Hierte.

Hvor viist! Den frosne Vinter med sin Snee
Bebreider Vaaren, at den staaer i Blomster.
Nei, elske vil jeg, elske med mit Hiertes
Ungdommelige Fylde. See saa du
Mit Kongedom i Nidaros, i Bergen,
I Vigen, hvor du vilst! Jeg skuer det
I Valborgs Hierte; det skal ingen Erliug
Berøve mig, naar først min Kiærlighed
Har huldt erhvervet mig min skiønne Throne.

Til Munken, som holder sig i en ærbødig Afstand.

Kom, Broder Knud! kom nærmere. Den Gamle
Er borte.

Knud.

Jeg forbaustes ved at see ham
I Kirken her; den allerførste Gang
I tyve Aar!

Hakon.

Tal! har du fundet Valborg?
Har ved forstandig Tale du forsøgt —

Knud.

Forsøgt? Ak, eders Naade! ellers kan
Forstandig Tale vel udrette meget;
Men her er Talen spildt. Saameget meer —

Hakon.

Hvad nu?

Knud.

I kiender jo de gamle Griller,
Den uforglemmelige Kiærlighed!

Hakon.

Og kanst du ei afmale den saa styg
Engang med alle Helveds røde Farver,

At hun afskrækkes? Kanst du ei desuden
Med al Sandsynlighed bevise hende,
At slig en Elsker, som saa længe tier,
Maa enten være troløs, eller død?

Knud.

Det er en egen Sag at disputere
Med Qvindfolk, Herre! synderlig, naar heftigt
De elske. De antager ingen Grunde,
Antager ingen Tid og intet Sted.
Den Elskte er dem altid nær, om selv
Han tiente mellem Væringerne hos
Kyrialax i Grækland —

Hakon.

Grumme Skiebne!

Knud.

Hvormeget meer, naar pludselig han staaer
I Nidaros.

Hakon.

Hvad siger du?

Knud.

Jeg siger:
Hvormeget meer, naar pludselig han staaer
I Nidaros.

Hakon.

I Nidaros?

Knud.

Saa kaldte
Jo Olaf Trygvesøn, jer Stammefader,
Vor gode By.

Hakon.

Ha, Munk!

Knud.

Tilgiv, min Herre!
Jeg meente vist, man havde sagt jer alt,
At Axel Thordsøn kommen var tilbage.

Hakon.

Tilbage?

Knud.

Ak! I veed det ei? Tilgiv da,
At jeg uskyldig melder eder først
Et uvelkomment Budskab.

Hakon.

Axel her?

Knud.

Han søger eder overalt, min Herre!

Hakon.

Har alle Magter sig da sammensvoret?
Axel er her! Og har han samme Tanker
Om Valborg?

Knud.

Tanker, eders Naade? Ak!
Naar tænker Elskeren? Han brænder som
Et Hekla efter hendes Favnetag.

Hakon.

Nu, vi vil see, hvo af os To der vinder
Det Skakspil!

Knud.

Eders Naade vogte Kongen
For Løberen! Med Sindighed og Kulde
Kan Spillet vindes, Dronningen bevares.
Tillader I mig her at tale frit?

Hakon.

Tal!

Knud.

Axel er en Drømmer nu, som altid.
En Tidlang har han sværmet om i Tydskland,
Og vovet et og andet Lykkespil
Paa Henrik Løves Tog. Den tydske Fyrste
Har med et Ord opmuntret Svendens Mod.
Nu svulmer han af Selvtillid; nu troer han,
At Alt maa lykkes ham. Den gamle Pave,
Den hellige Hadrianus har omskiftet
Det Timelige med det Evige;
Nu strider Victor hardt med Alexander
Om Pavedømmet. Alexander valgtes
Vel af Conciliet; men Fredrik Rødskiæg
Beskytter Victor imod Alexander.
Alt er i Kamp og Oprør; Henrik stormer
Mod Venden, Fredrik til Italien;
I Danemark og Norge raste længe
Mord, Ødelæggelser og Borgerkrige,
De stolte Riddre nytte denne Tilstand.
Jo mere Overherrens Vælde synker,
Desmere stiger enkelt Ridders Magt.
De mene: Paverne og Fyrsterne
Har nok at giøre nu med egne Sager;
Hver troer at kunne handle, som han vil —
Og dette Øieblik benytter Axel.

Hakon.

Saa sandt jeg er en Konge —

Knud.

Eders Naade

Har huldt tilstedet mig at tale frit;
Jeg beder derfor om et gunstigt Øre,
Til jeg har udtalt. Eders Naade elsker
Skiøn Valborg — hvor naturligt! hun er skiøn.
I hader Axel Thordsøn — hvor naturligt!
Han er den Lykkelige. Eders Naade
Troer dog at vinde Seier — hvor naturligt!
I er den Mægtige. Saa vidt er Alting
Fornuftigt, i sin Orden, og naturligt.
Nu gaae vi videre! Axel er kommen;
Han beiler om skiøn Valborgs Haand. Skiøn Valborg
Er fader-, moderløs; som Norges Konge
Staaer I skiøn Valborg nu i Faders Sted.
Axel maa søge hendes Haand hos eder,
En Haand, som I af ovenmeldte gode,
Naturlige, urokkelige Grunde
Ei giver ham. Her er endnu ei Talen
Om noget Spil; vor Sag gaaer uanfægtet
Sin retlige, sin skiæve Gang, en Gang,
Der sikkert falder ud til Kongens Fordeel.
Her har ei eders Naade nødig altsaa
At sætte Drottens Værdighed tilside
Ved hidsig Ordstrid eller noget Sligt.
Ung Axel kommer som en Undersaat,
Frembærer eder i Ærbødighed
Sit Ærind. Uden Tvivl, da han er kommen
Til Nidaros, vil han tilbyde eder
Sin Tieneste mod Erling Skakke. Nu,
Sligt Tilbud er ei noget Afslag værd.
Nu gaaer han videre, begiærer Valborg —
Det er en Kirkesag! I sender ham

Til Præsterne. Jeg henter Kirkebogen,
Beviser Axels Slægtskab med skiøn Valborg;
Den gamle Erland nødes efter Pligt
Til at udføre det, som han maaskee
Af Sindelag er heel uvillig til.
Kongen har holdt sig rolig i sin Høihed —
Og dog er Maalet naaet.

Hakon.

Jeg føler dybt
Forskielligheden af den barske Sigurds
Umilde Stolthed og dit Venskabsraad,
Min Skriftefader! Ja, saa skal det være.
At gribe Lykken stræber Mennesket,
Og bruger hvert et Middel, som Naturen
Har stemplet med sin Lovlighed. Hans Elskov
Er imod Kirken, imod Sæderne;
Min er uskyldig, derfor vil og Himlen
Beskytte den. Gaa, hent mig Kirkebogen!
Bring mig den ufortøvet, Broder Knud!

Knud gaaer.

Deri har Sigurd Ret: det sømmer sig
Normannakonning ei at sukke, ei
At tæres hen af Længsler. Hun skal vorde
Min Dronning, tvungen eller villig. Ha!
En Mø er som et Barn: det græder efter
Hvad Viisdom negter det, men glemmer snart
Sin Kummer, takker snart den kloge Leder,
Som tvang det til sin virkelige Lykke. —
Er Hakon ei en fagervoxen Mand?
Ung, rask og fyrig? Er han Konning ei?
Ei Konning over Thrønderne? et Folk

Saa stolt, at fast man skulde troe, det lod sig
Beherske kun af Gud i Himlen! Valborg
Skal vorde min. Men seer jeg ret? Ha, Axel!
Tving dig, min Vrede! svulm ei nu, mit Hierte!

Axel kommer.

Hil og lyksalig Hakon Herdebred!

Hakon.

Velkommen, Axel! Man har meldet mig
Din Ankomst alt.

Axel.

Man sagde mig, at her
Jeg vilde træffe dig; og da —

Hakon.

Velkommen!
Velkommen, Frænde! Hvad kan vi tilskrive
Den Lykke her at see dig atter, Axel?
Vi troede alle, du varst vorden slig
En fornem Ridder hos den tydske Henrik,
At reent du havde glemt det arme Norrig.

Axel.

Det er ei Norskes eller Danskes Viis
At glemme deres Fædreland. Normannen
Kan streife vidt og bredt i fremmed Land,
Han vender sikkert dog engang tilbage
Til Fædrelandet, eller ogsaa tager
Han Fædrelandet bort med sig, og stifter
Et lille Danemark og Norge, snart
I England, snart i Frankrig, snart i Velskland,
Hvor det nu saa kan træffe.

Hakon.

Mangen Helt

Drog ud af Landet paa en Tid, naar Freden
Ham kieded hiemme, eller og naar Vandflod,
Naar Pest og Hunger drev ham fra sin Arne.
Med dig har det en anden Art: du gikst
Herfra, da Landet var i Oprør; da
De dragne Sværd klang blodigt mod hinanden;
Da der var nok at tage Haand i for
En ærlig Kæmpe. Deraf maa man troe,
Du foretrakst et andet, fremmed Rige
Dit Fædreland.

Axel.

Mit Fædreland! og hvad
Er Fædrelandet, hvad et Broderfolk,
Naar Raseri og Herskesyge giærer
I alle Aarer, og omspænder Hiertet?
Hvad er en Undersaats, en Kæmpes Pligt,
Naar alle Pligter, alle Forhold løses?
Den er en Niding, som ei ærlig stander
Sin Konge bi i Modgang som i Medgang
Med Liv og Blod; men hvad skal Kæmpen giøre,
Naar fire Konger kives om et Land,
Alle med lige Ret, og alle Brødre,
Og alle Tigre, Bødler mod hverandre?
Min Fader Thord Husfreia var din Faders
Kong Sigurds ærlige, trofaste Mand;
Han stod med ham, han faldt med ham. Da Eisten
Fra Skotland kom og tog sig af din Ungdom,
Og arved Throndelagen efter Sigurd,
Jeg tiente ham, saalænge til han faldt
I Inges Hænder, og paa skiændig Viis
Blev hugget med en Øxe Kors paa Ryggen,

Imens hans blege Læber bed i Græsset.
Nu var kun Inge Konge. Skulde jeg
Nu blevet? svoret Inge Troskab? Troskab
Din Faders Banemand? Da flygted jeg,
Med Rædsel uden og med Kummer inden.
Nu har sig Skiebnen mildnet. Eistens Hær
Har kaaret dig, og du har fældet Inge.
Nu est du Drot med Rette for vort Folk;
Og jeg er her igien, og byder dig
Som Thrønder, Kæmper og din nære Frænde
Min høire Arm mod dine stolte Fiender.

Hakon.

I lang Tid, Axel! har du været Ven
Af Danmarks Valdemar, min Avindsmand.

Axel.

Det var han ei den Tid, jeg kiendte ham.
Han var en tapper, en elskværdig Helt;
Det er han end. Jeg laante ham min Arm,
Mens han, trods List og Svig, med Heltemod
Grundfæsted sig udi sit eget Rige.

Hakon.

Sit Rige? Du vil sige Barbarossas.
Har han ei taget Danemark til Lehn
Af Tydsklands Keiser?

Axel.

Et Spilfægteri
Var dette Lehn, det gialdt jo kun for Venden.
Med Rænker fik ham Fredrik lokket til
St. Jean de Laune; han maatte Haand ham række.
Al Verden loe af Keiser Fredrik Rødskiægs
Forfængelige Smaahed. Valdemar

I Tydskland var saa anseet og saa agtet,
At Mødre mødte ham i Stadens Porte
Med deres Børn, og bad ham røre dem,
At Held de kunde faae i Vext og Tugt.
Paa Landet bad ham Bonden tage Korn
I Haand og kaste det paa Agren ud,
At Sæden derved skulde voxe bedre.

Hakon.

Og slig en Keiser, med saa smaalig Svaghed,
Ham har du kunnet tiene?

Axel.

Jeg har tient
Den store Henrik Løve, Saxens Hertug.

Hakon.

Vel stor! Jeg nys har hørt et Træk af ham,
Som huer mig; som viser, at han er
Ei blot en Helt med Dristighed og Styrke,
Men og en Mand af Pligt, Samvittighed:
Han har sig ladet skille ved sin Hustru
Clementia, fordi de var hinanden
For nær beslægtede.

Axel.

Det var ei Grunden.
Henrik er Kriger, Løve, han vil grunde
En vældig Fyrsteslægt; hans Hustru skienkte
Ham ingen Sønner. Det var Hovedsagen.
At dette Træk ei huer mig, det indseer
Du uden Tvivl, Kong Hakon! da du veedst,
Jeg elsker Valborg, min Beslægtede,
Og haaber ei, at du vil lægge Hindring
For min og hendes Lykke.

Hakon.

Er det muligt?
Du har end ei forglemt den Daarlighed?

Axel.

Saa lidet, at jeg agter end i Dag
Med din Tilladelse at føre Valborg
For Alteret.

Hakon.

Ei! du est hurtig, Axel!

Axel.

Den Beiler kan ei kaldes saa, som trolig
Har ventet paa sin Brud fem lange Aar.

Hakon.

Din Brud? Og er det da saa vist og afgiort,
At Valborg elsker dig?

Axel.

See denne Krands
Om vore Navne; den har Valborg bundet.
Fem Somre skienkte Marken daglig Blomster
Til slig en Krands, som bandtes af min Valborgs
Sneehvide Hænder.

Hakon.

Dette Navnetræk?

Axel.

Har Axel skaaret.

Hakon.

Denne Blomsterkrands?

Axel.

Har Valborg bundet.

Hakon.

Ha!

Axel.

Hør mig, min Herre!
Jeg seer, dit Die gløder, og jeg kiender
Dit Hiertes Tilstand. Lad os tale ærligt
Som Normænd om vor Siæls Anliggende.
Mig er Forstillelsen umulig, Hakon!
Jeg elsker Valborg, Valborg elsker mig.
See, Hakon! du est Konge til et Rige,
Et stolt og stort og herligt Kæmpefolk;
Vilst du berøve nu en ærlig Frænde
Det Eneste, han har — sin Fæstemø?
See, Æren kalder dig! Din Fødsel vinker
Til Kamp og Daad. End er ei Timen kommen
Til rolig Elskov; det indseer din Norne,
Hun kalder dig til Hildursleg. Velan!
Følg hendes Vink, udrust dig mod din Fiende,
Tilintetgiør den Modstand, der vil rokke
Dig paa din Throne. Mangen tapper Mand
Vil følge dig, og med den sidste Draabe
Af Axels Hierteblod skal han betale
Din Godhed, hvis du skienker ham sin Valborg.

Hakon.

Du røber tydeligt din Tilstand, Frænde!
Dit Hierte hidses i et Dieblik
Af de forskielligste Bevægelser.
Du beiler om en Mø, imens du stiller
Dig ind som Stridsmand for din Konges Throne;
Giver mig Raad, Formaning som en Gubbe,
Imens du, som en heftig Yngling, tager
Din Tilflugt til mit Hiertes Godhed. Taal,
At Hakon mere kold og mere rolig

Føler sin Værdighed, og svarer dig
Med Orden paa din Tales Bilderede.
Forstod jeg ret, saa bød du først din Arm
Og Troskab, som en indfødt Thrønder, mig,
Den Thrøndske Konge, imod Erling Skakke?

Axel.

Det byder jeg med al Oprigtighed.

Hakon.

Og jeg modtager dette gode Tilbud
Paa samme Maade.

Axel.

Dette Haandtag giør
Mig til din tro, usvigelige Mand.

Hakon.

Jeg takker dig, og skiønner paa dit Værd.
Hvad nu den anden Sag vedkommer, om
Den Elskovsild, du troer at spore hos mig,
Om Grumheden, du frygter for, med mere;
Da er det Ting, min Høihed maatte tage
For Mangel af Ærbødighed, hvis ei
Din Lidenskab var mig bekiendt. Ung Valborg
Er faderløs og moderløs, forladt;
Min kongelige Magt beskytter hende.
I Fald jeg, ved at dele Norges Krone
Med denne hulde Skabning, vilde lønne
En Dyd, en Skiønhed, som er Kronen værd;
I Fald jeg derved vilde see at døve
En Kiærlighed, som Kirken kalder syndig;
Faae hende til at glemme ved min Ømhed
En Beiler, som i fem Aar blev usynlig —
Var det en Brøde?

Axel.

Ædle Hakon! ha,
Nu først forstaaer jeg dig: du vilde som
En Fader, en Velgiører huldt beskytte
Den skiønne Mø, formilde hende Livet.
Du elskte ei — og saa er Alting godt!
Den samme Godhed, samme Venlighed,
Som drev dig til at ægte Valborg, vil
Nu bringe dig til at staae fra dit Forsæt,
Da Beileren er her, og Valborgs Lykke
Beroer paa denne hellige Forening.

Hakon.

Bestandig taler du, som den Berøste.
Jeg elsker ei? Og hvorfor ei? Hvoraf
Har du opdaget det? Troer du, dit Øie
Ene formaaer at skue Valborgs Skiønhed?
Og kan en Helt ei føle Kiærlighed,
Fordi han ikke bruser vildt, som du?

Axel.

Du elsker Valborg da?

Hakon.

Ja, som en Mand,
Og som en Konge. Jeg vil hendes Vel;
Jeg vil, at hendes Ægteskab skal grundes
Paa Lovlighed og Uskyld, og for Resten
Troer jeg at kunne giøre Valborg Livet
Saa lykkeligt og glædefuldt, som du.

Axel.

Den Elskende seer ene Livets Lykke
I den udkaarne Gienstand.

Hakon.

Du est altsaa
Den lykkelig Udkaarne?

Axel.

Valborg dele
Os denne Sag imellem! Som en Helt
Er Qvindens Villie, som en Konning agt
Din Undergivnes Ret, og som en Christen
Glem ei det hellige Sagn om Naboths Viingaard!

Hakon.

Selvraadig vil jeg ikke handle her;
Men Valborg skal ei dele os imellem.
En Mø er efter Loven sat en Værge,
Hun kan ei raade, dele selv sin Sag.
Den hellige Kirke dømme mellem os!

Axel.

Dermed er jeg tilfreds.

Hakon.

Tænk ei, at Hakon
Vil handle som Tyran; men tænk ei heller,
At daarlig han forsage vil sin Lykke,
Naar Kirkens Lov har udelukket dig.

Axel.

Er det din sande Mening og din Agt?

Hakon.

Det hørte Olaf, min udkaarne Helgen.

Axel.

For dette Sindelag behøver Retfærd
Ei at forsage, Elskov ei at græde.
Din Fordring grunder sig paa Ret og Fromhed,
En Fordring, som sig Axel selv har giort.

Af denne Aarsag saae hans Valborg ei ham
I fem, fem lange Aar, og, ædle Hakon!
Hun skulde aldrig seet ham, hvis den Gud,
Som huldt beskytter trofast Kiærlighed,
Ei havde banet Veien ham til Valborg
Igiennem Kirkens hellige Hvælvinger.

Hakon.

Hvad mener du?

Axel.

Her giver jeg en Afskrift
Af Hadriani faderlige Brev
I dine Hænder; det, han selv har skrevet,
Har jeg alt givet Erkebispen. Bullen
Ophæver Axels Slægtskab med skiøn Valborg.
Vort Ægteskab er ingen Brøde meer.

Hakon

med udbrydende Heftighed.

Ha, Argelist! ha, Helved!

Axel.

Er det muligt?
Kong Hakon Herdebred har Axel sat
Et ærligt Vilkaar, i den Mening blot,
Det blev umuligt ham at giøre Fyldest?

Hakon.

Vig bort fra mine Øine!

Axel.

Hakon! Hakon!

Hakon.

Bort! siger jeg. Hvor længe vover du,
En Undersaat, med plump forvoven Tale
At sætte min Langmodighed paa Prøve?

Axel.

Jeg er en Thrønder af den gilske Rod,
Saavel som du; jeg var en agtet Kriger
I Henrik Løves Hær, og nu din Kæmpe,
Men ei din Træl. Skiøn Valborg er min Brud;
Ei naaer din Magt til Kirkens Helligdom.
Jeg gaaer at føre hende frem for Altret.
Fat dig! Betving dit Hiertes Lidenskab!
Den største Seier for en ærlig Helt.

Hakon.

Bort, siger jeg!

Axel.

Gud dele os imellem!

Han gaaer.

Hakon.

Det var da Enden paa den hele Drøm?
Det var din Skiebne, Hakon Herdebred?
Hiin kommer for at røve dig dit Rige,
Og denne for at røve dig din Brud.
Hvad har du mere, der kan røves? Ha,
Et opbragt Hierte! Vel! men dette Rov
Blier ei saa let. Det svulmer efter Hevn,
Det tørster efter Blod, det vrede Hierte.

Han bliver Broder Knud vaer, som er kommen ind under Slutningen af foregaaende Scene, har henlagt Kirkebogen, og læser med megen Opmærksomhed i Pergamentet, som Hakon har ladet falde.

Hvad vilst du, Munk?

Knud

rolig, uden at vende Øiet fra Pergamentet.

Tillader eders Naade —

Hakon

stirrer forbittret paa Krandsen og Navnetrækket, drager sit Sværd, og hugger det med en stor Spaan fra Pillen.

Vel truffet, Hakons Sværd! Saaledes skalst
Du overhugge Baandet, som forbinder
Mit Eet og Alt til denne lumske Riding.
Hvor listig vidste han at dreie Sagen,
At lokke mig et Ord fra Læberne!
Men bi, Forræder! Nei, din falske Kløgt
Skal ikke lykkes dig. Du skalst ei trykke
Den Fagre i din Arm, saa længe dette
Hoved staaer over Mulden. Ved min Krone!

Knud

bestandig læsende med tilsyneladende Glæde.

Tillader eders Naade —

Hakon.

Munk! hvad vilst du?
Gak med din Bog, og ti med dine Taler!
Det sømmer Munke sig ved Læbens Kløgt
At bane Lykkens Vei; en Konge bruger
Sin kongelige Magt. Og ved min Høihed,
Det vil jeg. — Hakon skulde som en vakker Yngling
Vel holde Lyset for dig her ved Altret?
Vel lyse dig dermed til Brudesengen?
Din Brudeseng skal vorde smykt med Roser,
Med røde Lagen og med svovlblaae Bolstre.
Løsnet er givet alt. — Hvad vilst du, Munk?

Knud,

som har udlæst.

Tillader eders Naade med et Ord —

Hakon.

Ti, du Elendige! Jeg vil ei længer
Her dvæle mellem Gravene; jeg vil
Ei sladdre Tiden bort imellem Munke,
Ei sværme, Sigurd! nei! det loves dig.
Jeg ryster Elskeren af Ærmet, nyder
Min Glæde som en Mand, og møder dig
Som Helt, min tappre Sigurd! og som Konge.

Han iler bort.

Knud.

Vild, som en Ulv! Hør mig, Kong Hakon! hør mig!
Den hele Bulle vorder uden Kraft;
Det Vigtigste er glemt. Hør mig, min Herre!

Han skynder sig efter Kongen.

Tredie Act.

Erkebiskop Erland. Knud med Kirkebogen.

Knud.

Tilgiv, ærværdige Fader! at jeg kalder
I Cenrum eder hid fra Chorets Brødre;
Men Pligten byder mig at forberede
Eder i Hast. Ung Axel skynder paa
Sit Bryllup; vi kan vente Brudeskaren
Hvert Dieblik, den drager alt fra Borgen.

Erland.

Mig under Himlen før min Død den Fryd
At sammenføie tvende rene Hierter!

Knud.

Det smerter mig, at maatte med et Ord
Forstyrre eders Fryd, ærværdige Fader!
Dog Skiebnens Styrelse maa jo den Vise
Betragte som et Vink fra Himlen; altsaa
Vil I hengive jer i Herrens Villie,
Naar I erfarer, at ung Axels Bryllup
Har ikke fundet Naadens Bifald, og
At derfor ved en sær Omstændighed

Den Orlov, som den hellige Hadrianus
Har givet Axel, vorder uden Kraft.

Erland.

Saa vist som Kirkens Arm med Vælde strækker
Ud over Kongernes, saa vist skal og
Det hele Brev stadfæstes i sin Kraft.

Knud.

Det Brev er uden Kraft, ærværdige Fader!

Erland.

Har Hadrianus ei med klare Ord
Ophævet Axels Slægtskab med skiøn Valborg?

Knud.

Ret vel, Herr Biskop! Jeg har ogsaa læst
Det hele Brev, har endnu ei forglemt
Saa ganske mit Latin, at jeg jo vel
Forstaaet har hvert Ord: Den hellige Fader
Tilintetgiør det Forhold mellem Axel
Og Valborg, der er mellem dem, som Frænder,
Som Søskindbørn —

Erland.

Og er ei dette nok?

Knud.

Det skulde synes saa. Selv Axel Thordsøn
Har uden Tvivl formodet, det var nok;
Thi ellers er det ubegribeligt,
Hvordan han kunde forbigaae en Sag
Af samme Vigtighed, som deres Frændskab.
Dog — maaskee har han selv ei vidst det.

Erland.

Hvilket?

Knud.

Som Søskindbarn kan Axel elske Valborg;
Men som Daabsøskinde forbyder Kirken
Endnu dem Ægteskab.

Erland.

Hvad siger du?

Knud.

Sandhed, som Kirkebogen skal bevidne.
Høiværdige Fader! I er nylig kommen
Til Stedet, efter Augustini Flugt;
I veed naturligviis ei saa Besked
Om Kirkens Sager, som en flittig Tiener,
Hvis Liv randt hen imellem disse Mure.
Jert fromme Levnet giorde jer til Biskop.
Vel har man troet tilforn, at til med Hæder
At styre Bispestaven hørte meer
End ærlig Vandel. Absalon i Danmark
Har viist, hvor smukt Staalbrynien klæder over
Det uldenhvide Pallium; at Hielmen
Kan ogsaa spændes om et raget Hoved;
At ei det bør en Biskop blot sig være
Ustraffelig, men vaabendiærv og stærk,
Som en Cherub i straalende Metal
Med Vredens vældige Slagsværd for sit Eden.
Dog, Augustini Sledskhed lærte Hakon
At søge sig en Bisp, som forestaaer
Sin Post — uskadelig. Jeg ønsker eder
Al Held og Lykke til det høie Kald.

Erland.

Jeg takker dig. Lad mig med Ro og Fred
Henvandre det Par Skridt, jeg har til Graven;

Jeg vil ei længe være dig i Veien.
Spild Tiden ei! Din Tidende om Axel
Bedrøver mig langt meer. En Yngling skuer
Sit Haab i Møde; Oldingen er vant
Til Frost og Storm. Den Uforsigtige
Har kunnet glemme —

Knud.

Uden al Tvivl veed
Han det saalidt, som Valborg; thi som Sagen
Forholder sig, har deres Mødre søgt
At skiule det. Den stærke Thord Husfreia
Var Konning Sigurds Mand, saa vild en Kæmpe,
Som Sigurd her fra Reine. Efter Uskik
Lod han sin Søn, den unge Axel, løbe
Fem Aar reent uden Daab og Sacramente.
Da Immers Datter Valborg skulde døbes,
Og holdes over Daaben af Fru Helvig,
Bad han sin Frænke tage Gutten med:
„At det dog eengang kunde vorde giort
Fra Haanden". Saadan døbtes de tilsammen,
Skiøndt Axel fem Aar ældre er, end Valborg;
Og for at undgaae videre Scandal
Har deres Mødre dulgt det. Men i Bogen
Har Jon optegnet Alt. Jeg var tilstede
Som Famulus, og mange Vidner leve
Endnu, som kan bekræfte denne Sag.

Han viser ham Stedet i Kirkebogen.

Erland.

En grusom Skiebne følger denne Slægt.

Knud.

En grusom Skiebne følger stedse Synden,
Og Synderne i Harald Gilles Slægt,

Bag Værdighedens Flig, mens han forraader
Uskyldighed, som Judas, med et Kys.

Knud.

En prægtig Strøm af Ord, ærværdige Fader!

Erland.

Vee den, hvem Dydens Røst er ikkun Ord!

Knud.

Man nærmer sig; jeg hører Skarens Komme.

Erland.

Styrk dig, mit gamle Bryst! og tøm din Skaal.
Det var jo længst en Siælesørgers Pligt,
At følge den Ulykkelige til
Hans Golgatha.

Knud.

Vi ile maae til Choret,
For derfra i ærværdig Procession
At møde Skaren her, og standse den.

Under Choral-Musik kommer Brudeskaren i følgende Orden: først Kongens Drabanter med Hellebarder; derpaa en Skare Chordrenge i røde Kiortler, og med Hætter af samme Farve paa Hovedet, bærende Brudeblus; **Axel Thordsøn** og **Hakon**; flere Riddere Par og Par; en Flok unge Piger med Kurve, hvoraf de strøe Blomster paa Kirkegulvet; **Dronning Thora**, som fører **Valborg**, der er klædt i hvidt Atlask med en Rosenkrands over det gule Haar; Dronningens Fruer og Jomfruer parviis. Toget gaaer rundt om Harald Gilles Liigsteen i Forgrunden og om begge Pillerne; derpaa standse de saaledes, at Mændene staae paa høire Side ved Axels, Qvinderne paa venstre Side ved Valborgs Familiebegravelser. De Elskende knæle, og giøre en Bøn ved deres Forældres Grave. I Baggrunden stille Kongens Drabanter sig i en Række, og foran dem staae de unge Piger og Drenge med Fakler og Blomsterkurve.

I Midten mellem Pillerne lades en Udsigt giennem Hovedgangen til Hoialteret og Choret, hvorfra Munkene komme parviis i Procession; Broder Knud med Kirkebogen, Erkebispen med sin sølverbundne Stav. Imidlertid synger

Choret:

Den Mand, Gud gav en Viv saa huld,
Han eier meer end Perler, Guld;
Et Kiøbmandsskib hun vel er liig,
Hun giør lyksalig ham og rig.

Hun strækker ud sin Haand saa veen
Til Rokken og den fulde Teen;
Hun virker Tæpper, Liin og Kiol
Alt paa sin gyldne Væverstol.

Hun gaaer i Silke hvid som Snee
Med Purpurbræmmer, skiønt at see.
Saa snildt og fromt hun tale veed,
I Hiertet boer Uskyldighed.

Og Sonner skienker hun sin Mand,
Og Dannemænd sit Fædreland.
Lov, Priis og Ære, Godheds Gud!
Lyksalig Svend! lyksalig Brud!

Munkene i Baggrunden.

Gloria in excelsis Deo!

Choret.

Amen!

Axel og Valborg reise sig fra Bønnen. Kong Hakon leder Axel til Valborg, Enkedronningen Valborg til Axel. De række hinanden Hænder over Harald Gilles Liigsteen, og vende

sig derpaa, for at vandre Haand i Haand op mod Alteret. Mellem Kirkepillerne modes de af Munkekoret, hvor Biskoppen standser dem med sin Stav.

Erland.

Ulykkelige! efter Embedspligt
En Olding nødes til at standse eder
Paa Haabets blomsterstrøede Vei. Fortvivler
Ei over eders Skiebne! giver eder
I Herrens Haand, og fatter intet Nag til
En Gubbe, der sin Glæde vilde finde
I at forene eder, dersom Himlen
Tillod ham det.

Axel.

Gud! Christus! hvad er dette?
Ærværdige Herre! fik I Bullen ei;
Har I ei seet, at vor Forening er
Os tilladt? at vort Slægtskabsbaand er brudt?

Erland.

Min gode Søn! udrust dig mod din Skiebne
Med Heltemod! Du kanst ei ægte Valborg.
Jert Slægtskab er vel hævet; men I ere
Gudsøskinde. I bragtes hid til Daaben
Paa een og samme Tid af samme Qvinde.
Fru Helvig var Gudmoder for jer begge.
Om dette Forhold ymter Bullen Intet,
Og Kirken hindrer sligt et Ægteskab.

Axel.

Ha, Bisp! hvad siger du? O Gud, min Valborg!
Hun blegner. Piger! Hielp!

Valborg
understøttes af en Mø.

O, det er Intet!
Lidt svimmel blev jeg kun. Laan mig din Skulder,
Svanhvide! Det gaaer over strax igien.

Axel.

Gudsøskinde?

Knud
kommer med Kirkebogen.

Ja, Søskinde for Gud!

Axel.

Staaer det der? Lad mig see, du blege Synder!
Du lyver, haaber jeg. Lad see, du Munk!
Axel kan ogsaa læse.

Han stirrer i Bogen, som Knud holder hen for ham.

Alting løber
I Eet for mine Øine.

Han styrter for Valborgs Fødder.

O, min Valborg!
Det er forbi!

Valborg.

Nei, nei!

Axel
springer op.

Jo, jo, forbi!
Jeg seer det grant, jeg indseer hele Følgen:
Min Stræben i de lange fem Aars Tid,
At nærme mig den gamle Hadrianus,
At skaffe mig hans Agtelse, hans Venskab,
At aabenbare ham mit Hiertes Tilstand,
Som endeligen lyktes mig — det er
Nu spildt, nu uden Virkning. Hvis han leved,

Hvad var det meer? en kort Opsættelse!
Men han er død, og Alexander lever,
En listig Cardinal; og Hakon lever
Min Avindsmand. Jeg seer dig, Ulv! du lurer
Alt paa dit Bytte, smilker under Skind.
Min Stav er brudt! Alt er forbi, min Valborg!

Han kaster sig atter paa Knæe, og skiuler sit Ansigt i hendes Hænder.

Erland

med et strengt Blik paa Kongen.

Det var ei fromt, ei velgiort, at man lod
Det komme til saa yderligt et Skridt;
At spænde disse arme Hierter med
Er stakket Haab, for i den sidste Stund
At lade Haabets Sæbeboble briste;
Ei velgiort, at man overrumpled mig,
En Olding, der fortiener Agt, saavel for
Mit Embed, som min Alder, med et sligt
Ynkværdigt Optrin.

Hakon.

Hele Skylden falder
Paa Axel Thordsøn kun; hans Heftighed
Har selv ham skyndet til sin bratte Kummer.
I Fald han havde fulgt sin Konges Raad,
Da havde klogt han givet Tid. Jeg kan
Ei spærre mine Kæmper Vei til Kirken;
Og Kirkens Love tale giennem dig.

Knud

kommer med et Liinklæde.

Da Axel Thordsøn ei maa ægte Valborg,
Saa fordrer Kirkens Lov et Mærke paa
Skilsmissens Vigtighed.

Erland til Hakon.

Jeg tænker, Konge!
Vi sætte denne Skik tilside for
I Dag.

Hakon.

Min Værdighed befaler mig
At hævde Landets Love. Giør din Pligt!

Erland

nærmer sig de Elskende.

O, mine Børn! halvfierdsindstyve Vintre
Har knuget dette gamle Hierte; men
Ei drak det end saa bedsk en Skaal. Min Axel!
Tilgiv en ærlig gammel Herrens Tiener
Sin Pligt. Mig er det ei, dig skiller Skiebnen
Fra Valborg; men Skilsmissen gielder kun
For dette Liv, hist kan I evigt elske.

Axel og Valborg

knæle for ham, gribe hans Hænder, og kysse dem.

O, min ærværdige Fader!

Erland.

Kiære Børn!
Stat op, min gode Axel! Hulde Valborg!
Stat op! Tag med din Haand i dette Klæde,
Min vakkre Svend! Du arme Pige! tag
I dette Klæde.

Axel og Valborg tage hver i sin Ende af Liinklædet, Kongen rækker Bispen sit Sværd, han nærmer sig for at skære Klædet sønder, men holder inde.

Nei, jeg kan det ei!
Kom, Broder Knud! du har tilbudet jo
Din Hielp i denne Sag. Jeg er for gammel,

Jeg ryster paa min Haand; jeg har forglemt
I fyrgetyve Aar at bruge Sværdet.
Jeg kan det ei.

Knud.

Vel, giv mig Sværdet, Herre!

Han nærmer sig Axel og Valborg, træder imellem dem med Sværdet i Haand, og siger:

Som Kongens Sværd i Geistlighedens Haand
Her overskærer denne Dug, saaledes
Adskiller Himlen evig Axel Thordsøn
Fra Valborg Immers Datter.

Han skærer Klædet sønder imellem dem.

Munkene i Baggrunden.

Amen! Amen!

Den røde Rosenkrands tages af Valborgs Hoved, en hvid sættes i Stedet.

Hakon.

Forretningen er endt. Man bringe Valborg
Til Klosteret! Tilgiv, min ædle Moder!
Hvis I var Dievidne til et Optrin,
Som krænked eder.

Dronningen.

Gud tilgive dig!

Hakon

rækker sin Moder Haand; i det han vender sig om og betragter Axel og Valborg:

Forretningen er endt. Man skille dem!

Erland bestemt.

End ei. Du har med Strenghed drevet paa
En Lovs Opfyldelse, som maatte gyde
Sin bittre Malurtdrik i disse Hierter;

Velan, jeg bringer i Erindring her
En anden Lov, som vennehuld tillader
Sligt ulykksaligt Par at tage Afsked
Først med hinanden.

Hakon dvæler.

Vel, saa giør det kort.
Tag Afsked, Axel! med din Søster Valborg.

Erland.

Saaledes var det ikke meent; det stedes
Dem frit at tale sammen her i Cenrum.

Hakon.

For atter daarlig Leilighed at give
Til denne syndefulde Flammes Næring?
Urimeligt er dette Bud.

Erland fast.

Men dog
Et Bud, som kræver Efterlevelse.

Hakon.

Og hvis nu Kongen ei tilsteder det?

Erland
med Værdighed.

Saa overtræder han sin Skyldighed,
Og jeg erklærer ham i Kirkens Band.

Hakon.

Du taler dristigt.

Erland.

Som en Erkebiskop.

Hakon.

Hvo giorde dig til Erkebiskop?

Erland.

Gud.

Hakon.

Ha, Gamle!

Erland

befalende, i det han hæver sin Stav.

Man forføie sig herfra!
Man lade de Ulykkelige ene!

Hakon tvinger sig.

Vel! du har Ret til at befale her.

Han gaaer med sit Følge. Erkebispen giver Knud og de andre Munke et Vink, hvorpaa de forfoie sig bort til Choret.

Erland.

Intet forstyrrer meer den stille Kummer;
Nu giver eders spændte Hierter Luft,
Og tager Afsked, mine kiære Børn!
Men Tiden er kun kort, som skienkes eder;
Benytter den. Gud styrke jer, I Arme!

Han gaaer.

Axel.

Tak, Gubbe! Tak! du dækker Smertens Torn med
Medlidenhedens blege Rose.

Valborg

tager Krandsen af sit Haar, og betragter den.

Mærke
Paa hellig Elskov er den blege Rose:
Det jordiske, det røde Blus er slukt,
Den rene Form staaer englehvid tilbage.

Axel.

O, Valborg! Valborg!

Valborg.

Trøst dig, elskte Ven!

Axel.

Jeg trøste mig? O! hvor er du i Stand til
Saa let, saa snart at fatte dig?

Valborg.

Jeg var
Alt forberedt.

Axel.

Du forberedt? Nei, Valborg!
Jeg saae din Glæde, da du stegst i Karmen.
Hvor smiilte sødt din Læbe, elskte Pige!
Hvor tindrede dit Øie!

Valborg.

Øiet tindrer
Med stærkest Glands, naar det staaer fuldt af Taarer.

Axel.

Hvor kunde Valborg tvivle? Tegned Alt
Ei til vort Held? Er jeg da som en Daare
Hidstormet til min drømte Lykke? Har jeg
Som Jakob ei med ufortrøden Stræben
Arbeidet Aar for Aar paa at erhverve
Min elskte Rachel? Og nu træffer mig
Et saadant Stød! Nei, nei! min Skiebne var
Uforudseelig, skrækkelig — den knuser
Mit hele Mod. Du havde Ret, min Valborg!
Da hist du skued Pilegrimen knæle:
Han stander ved sin Grav, ei ved sit Maal.
Du havde Ret, den aabner sig som Favnen,
Som Favnen af en trofast Ven. Hvad har
Jeg meer at søge over Jordens Flade?
Min Sol er sunken, og mit Lys er slukt.
Vel, luk dig op, min Grav! du est jo luun;

Vel, luk dig op, og tryk mig til dit Bryst!
Min Valborg tør ei trykke mig til sit.

Valborg.

Jo, Axel! jo! for sidste Gang til Afsked
Din Valborg trykker fast dig til sit Bryst.

Axel.

O, Skiebne! dræb mig nu i hendes Arme.

Valborg.

Nei, elskelige Svend! nei, du maa leve.

Axel.

Hvad skal jeg leve for?

Valborg.

For Æren, Axel!
Erindre dig dit skiønne Heltenavn!
Axel betyder stor og herlig i
Vort gamle Sprog.

Axel.

Ja, det var Axel vorden,
Det var han vorden, hvis ei Skiebnen havde
Berøvet ham sit salige Valhalla,
Sin Valborg, Kampens Løn.

Valborg.

O, gode Svend!

Axel.

Krigsluren kaldte mig i Kampens Tummel,
Ei for at vinde dunkle Egeblade;
Du sad paa Skyen, som min Norne, Valborg!
Og strakte Rosenkrandsen mod din Beiler,
Den røde Rosenkrands.

Valborg.

Rosen er visnet.

Axel.

Jeg naaede Rom, jeg saae den gamle Pave;
Med Skiælven nærmed jeg mig Jordens Herre,
Drak Liv og Redning af hans Fadersmiil.
Han rakte mig det kiære Trolddomsbrev.
I fierne, blaae italienske Bierge!
Hvor hurtig svandt I da i Horizonten!
Mit Die, idelig mod Norden vendt,
Alt troede der at skue blege Nordlys;
De glimted som Erindringer fra Hiemmet.

Valborg.

Det var din Valborgs Følelser, min Axel!

Axel.

Den unge Pilegrim gik ufortrøden
Snart over Klipper, snart i lave Dale,
Langt fra sin Arne med sin Vandringsstav;
Et sikkert Haab om salig Fremtid lindred
Den kiælne Længsel, veemodsfulde Hiemvee.
Naar Lærken vakte ham, da sang den: Valborg!
Og Morgenrøden lued, som hans Elskov.
Middagen drev ham i den dunkle Skov;
I mange velske Myrter, tydske Bøge
Staaer Valborgs Navn. O, skynd dig, runkne Bark!
At dække disse kiære Træk! Men du,
Dryade! syng med sagte Røst i Stammen
Om det ulykkelige Par i Nord
For Sydens Hyrdepiger, mens du ryster
I Aftenvinden dine grønne Lokker.

Valborg.

O, Axel! Axel! du har elsket mig.

Axel.

Nu skalst du atter see mig, vide Verden!
Men uden Vandringsstav — min Stav er brudt.
Nu skal jeg atter vanke mellem Stammer
I Skovens Nat; men uden Maal og Stræben.
Den første lille Tue paa min Sti
Kan aabne sig og skienke mig en Grav;
Der er min Arne.

Valborg.

Grumme! saadan vilst du
Forlade Valborg?

Axel.

Axel skulde blive
For rolig her at see dig slæbes hen
Til Altret af din Bøddel?

Valborg.

Før skal han
Henslæbe mig til Retterstedet.

Axel.

Tiger!
Et saadant Hierte knuser du, og kalder
Det Kiærlighed.

Valborg.

Mit Øie, sløvt af Taarer,
Vil snart ei kunne taale Dagens Lys;
Før Døden lukker det, vil huldt min Moder,
Den hellige Kirke, laane mig et Slør.

Axel.

O, Gud! min Valborg Nonne! disse Haar,
De lange, gule, silkebløde Lokker

Afskaarne! disse skiønne Lemmer hyllet
I tykke, stive, sorte Klæder!

Valborg.

Da
Skal mangen Nat jeg vandre her alene,
Og tænke paa min søde Drøm, og paa
Din Gienkomst, Axel! og vor bittre Skiebne;
Da skal mit Hierte stige fromt til Gud
I Bønnen og den høie Sang, og for
Min Bøns Skyld skal han lette dig dit Hierte.

Axel.

O, Valborg!

Valborg.

Stille skal jeg sidde i
Min lille Celle, virke Guld i Silke,
Henleve blid og sørgelig min Tid,
Som Turteldueu, der med al sin Fromhed
Dog aldrig finder Ro; der aldrig hviler
Paa grønnen Green, om den er nok saa mødig;
Der aldrig drikker af det klare Vand,
Før den har muddret det med sine Fødder.

Axel.

Og Axel?

Valborg.

Du skalst drage til din Gaard,
Op til din Søster, til den gode Helfred;
Ei vild forsage reent dit Fædreland,
Ei heller blive paa et Sted, hvor daglig
Din Harme maatte voxe. Tiden læger
I Verden Alt, den læge dine Saar!
Naturen i sin ædle, stille Storhed,

En kiærlig Søsters vennehulde Omgang
Formaaer langt bedre, end det muntre Samqvem,
At lindre Hiertet. Derfor skalst du drage
Op til din Gaard, der kneiser med sin Muur
Paa Fieldets Kant, og skuer over Elven
Og over Dalen og det vildne Hav.
Saaledes skalst du skue paa din Skiebne.
Begynder Hiertet alt for stærkt at banke,
Da grib dit Spyd, din Bue, styrt dig i
De mørke Graneskove! Øv din Harm
Paa Biørnen og den ondskabsfulde Los,
Som skrække Skovens Fred. Saaledes vil
Du efterhaanden overvinde Smerten.
Om Vinteraftnen skalst du sidde hos
Din gode Helfred i jer lille Stue,
Og læse hende for af gamle Sagn
Om Odin, Thor, og om den gode Baldur.
Ved Helfreds Harpe kanst du ogsaa synge
Heel mangen Vise; men, min Axel! vogt dig
For Signes og for Hagbarths, syng ei heller
Om Ridder Aage og om Jomfru Else!

Hun brister i Graad.

Axel.

O, Valborg! Valborg! dem kun vil jeg synge.

Han omfavner hende.

Erland

kommer tilbage.

Nu, mine Børn! det kan ei Andet være,
Jeg nødes til at skille eder ad.

Valborg.

Farvel!

Axel.

Farvel!

Valborg.

Vi sees igien.

Axel.

Hos Gud.

De rive sig af hinandens Arme, og gaae hver til sin Side, Valborg med Følge. Man bliver Vilhelm vaer i Baggrunden.

Erland.

Ulykkelige Ædelinge! blegt
Som Stierner kaster eders Flamme Gienskin
Paa min Erindrings Vinterhimmel. Ja,
Den er en ufrisk Mand, som aldrig kiendte
Til Kiærlighedens Styrke. Gode Axel!
Min Skiebne var din saare liig. O, min
Eleonora! som en Maane straaler
Dit Minde ned paa min Decembersnee.
Blevst du din Erland tro til Døden? Ingen,
Ak! ingen Læbe bragte ham et Budskab
Om dig og om din Død.

Vilhelm

i Baggrunden.

Eleonora

Von Hildesheim blev Erland tro til Døden.

Erland.

Taler en Røst til mig fra Gravene?

Han vender sig, og bliver Vilhelm vaer.

Vilhelm.

Selv tvunget af sin Fader Gebhard til
At ægte Rudolf, blev Eleonora
I Hiertet Erland tro; hun favned dig

I Tankerne, naar paa den skumle Schwarzburg
Hun nødtes at omarme den Forhadte.

Erland.

Hvo er den fremmede, den blege Mand,
Der taler hist i Kirkens Baggrund? Er det
En Aabenbaring? Som en Marmorstøtte
Staaer han og læner fast sig til sit Sværd.

Vilhelm gaaer ham i Møde.

Erland.

Hvo est du, Fremmede?

Vilhelm.

En Mellemting
Af Lam og Tiger, min ærværdige Fader!
En Sneeblomst, klækket ud i Kulden under
Et selsomt Horoscop, da Venusstiernen
Formørkedes af en ildrød Comet.

Erland.

Du est?

Vilhelm.

En Søn af din Eleonora
Og din Blodfiende Rudolf.

Erland.

Alle Helgen!
Du? er det muligt? Ja, jeg seer, jeg seer
De elskte Træk; jeg seer dem blandte med
Den kolde Barskhed. O, min Søn, min Søn!
Eleonoras Søn! kom i min Arm,
Kom, lad dig trykke til mit gamle Hierte.

Vilhelm

omfavner ham.

Jeg mener det saa varmt og godt, som du;
Men Taarer har Naturen negtet mig.

Erland.

Hvad er dit Navn, Eleonoras Søn?

Vilhelm.

Vilhelm, i eders danske Sprog Vildhialmur.

Erland.

Og hvilken Engel førte dig til mig?

Vilhelm.

Een af de gode, haaber jeg, min Herre!
Selsom er min Natur og halv en Uting;
Tilsammensat af stride Elementer,
Af Kiærlighed og Had, af Harm og Ømhed,
Giærer en evig Uro i mit Bryst,
Som ene skaffes Lise, naar jeg styrter
Mig ind i Krigens Tummel, eller naar
Med stum og kold, men ærlig Trofasthed
Jeg slutter til en brav Staldbroder mig.
Saa har jeg sluttet mig til Axel Thordsøn.
Selv kan jeg ikke elske, men jeg finder
Min Lindring i at hielpe den, som elsker.
Jeg fulgte ham; jeg vidste, I var her.
Min Moder havde paa sin Sotteseng
Paalagt mig eengang at besøge eder.
Hun vidste, at I havde byttet Pandsret
Med Munkekappen; heftigt bad hun mig
At bringe eder hendes Livs Farvel.
Tilgiv! i Kampens Larm har jeg i ti Aar
Forglemt det. Axels Reise mindte mig
Heel pludselig derom; den vakte min
Samvittighed. Jeg troer, det mørke Tungsind
Har været mig en Straf, som vil forsvinde
Nu, jeg har lydt min Moders sidste Villie.

Ærværdige Fader! rør mit vilde Hoved
Med eders Haand, giv mig Velsignelsen.

Han knæler.

Erland.

Gud signe dig!

Vilhelm.

Tak! det har lettet alt.

Staaer op.

Jeg skuer Himlens Vink i dette Møde.
See, gode Gubbe! du din Brud har mistet
For mange Vintre siden; dette Bryst
Er lukt for Elskov; men to unge Hierter
Adskilles her, kun skabt for Kiærligheden.
Velan, ærværdige Fader! lad os To,
Den Ene Offer for, den Anden Frugt
Af et usaligt Ægteskab, forhindre
Et lignende, og redde vore Venner.

Erland.

Min Søn! hvordan?

Vilhelm.

Det kommer an paa dig,
Saa redder jeg dem.

Erland.

Kiære Søn! hvorledes?

Vilhelm.

Seilfærdigt ligger end vort Skib i Fiorden,
Og kan forlade Land, naar Ankret lettes.
Valborg er bragt til Klostret. Veien did
Gaaer kun igiennem Kirken. For at hindre
Bortførelse, som Hakon holder mulig,
Skal Broder Knud med tyve Riddersvende

Her holde Vagt i Nat ved Kirkens Indgang,
Og give Nys om mindste Lyd, der høres.

Erland.

Og slig Forsigtighed, som giør al Redning
Umulig, fryder dig?

Vilhelm.

Forsigtigheden
Giør ene Redning mulig. Luktes Kirken
Med sine jernbeslagne, tykke Døre,
Da var der ingen Redning; thi i Morgen
Vil Hakon føre Valborg hiem som Brud.
Men giennem tyve Riddersvende, giennem
Den skumle Munk selv Eenogtyvende
Veed jeg at giøre Plads.

Erland.

Og vil Skiermydslen
Ei giøre Larm og vække Borgens Kæmper?

Vilhelm.

Det hellige Kirkegulv skal ei besudles
Med ærligt Blod af brave Riddersvende,
Som lyde deres Pligt og Kongens Bud;
Jeg veed et bedre Middel.

Erland.

Hvilket, Søn?

Vilhelm.

Er ei den gyldne Kiste over Altret
Sanct Olafs Skriin? Og troer ei menig Mand,
At ofte sig ved given Leilighed
Hans døde Legem reiser op i Graven
Ved Midienat, som Gienfærd, for at skrække

Forbryderen, til Hielp og Bistand for
Den undertrykte Dyd?

Erland.

Saa troer Enhver.

Vilhelm.

Har du som Erkebiskop ei hans Guldhielm,
Hans lange Jernspyd og hans Sølvmorskaabe
I din Forvaring?

Erland.

Jo.

Vilhelm.

Axel er reddet.

Erland.

Min Søn! du vilst —

Vilhelm.

Betænker du dig paa,
Om det ærværdige Folkesagn engang
Skal virke til det Godes Fordeel, som
Det ofte misbrugt virkede til Syndens?

Erland.

Nei! Det er ingen Synd. Gud vil tilgive
Det rene, det uskyldige Bedrag,
Som Nødsfald kræver her til Dydens Frelse.

Vilhelm.

Bedrag? Og hvo har sagt, det er Bedrag?
Sanct Olaf kommer selv, ærværdige Fader!
Selv kommer han, han hyller sig i mig;
Jeg er hans Gienfærd. Er et Gienfærd ei
En jordisk Larve for en evig Aand?

Erland.

Ei anderledes staaer det til at indsee.

Vilhelm hoitidelig.

Velan, jeg er Sanct Olafs blege Larve;
Selv har han blæst mig Tanken i min Siæl,
Jeg kommer som hans virkelige Gienfærd.

Erland.

Min Søn! dit dunkle Øie gløder stærkt.

Vilhelm.

Min Tanke dvæler helst i Evigheden.

Erland.

Vel! jeg er rede. Følg mig, lad os ile!

Vilhelm.

End er det Tiden ei. Naar Dagen synker,
Og Duggen falder kold paa Gravens Steen,
Tvivlen paa Mandens Mod, og Ængstligheden
Paa Synderens Samvittighed; naar Kirken
Er fyldt af det høitidelige Mørke,
Og Nattens Lampe kaster mat sit Skin
Igiennem Mulmet hen paa Gravene;
Naar Klokken slaaer sit dumpe tolvte Slag;
Naar Uglen tuder, og naar Hanen galer —
Da stiger Olaf i sin Kongepragt,
Som Nattens Konning, at forfærde Lasten,
At fælde Nidingen, at tørre Graaden
Af Uskylds Øie med sin Svededug.

Fierde Act.

Nat; Lysekronen brænder svagt i Dæmringen. Broder Knud sidder med Biørn Gamle, Kolbein og flere Kæmper paa en Bænk ved den hoire Kirkepille.

Knud.

Her bedst vi sidde, mine kiære Venner!
Ved denne Pille, ved de hellige Kors
Af trende salige Normannakonger.
Her vil i Guds Navn vi tilbringe Natten.
Endrid! har du et vaagent Die havt
Med Kæmperne ved Døren?

Endrid kommer.

Ja, de vaage.

Knud.

Nu, vi vil ogsaa vaage. Kan vi bedre,
End vaage for vor Konges Sikkerhed?
Just derfor har jeg valgt os denne Plads
Ved Kongepillen, som den kaldes; hellig
Den hæver sig med sine ædle Kors.
Seer Støtten derimod her overfor!
Skamstøtte kunde man vel kalde den.
Der havde tvende unge Syndefulde

Udskaaret deres Navne. Daarlig trodsed
De Kongens Scepter, Geistlighedens Stav.
Nu seer I Herrens Straf, Retfærdighedens!
I ædel Harm har Kongen med sit Sværd
Nedhugget dette Tegn, som voved at
Vanhellige Kirkens Træ med Elskovskrandse;
Nu visner Krandsen hist i Støvet der.

Biørn.

Ja ja! hvad due Blomster Andet til,
End til at visne? Lad den ligge der!
Med Kongens Kors har det en anden Art,
Jo høiere det staaer, desbedre staaer det
Med Landets Kæmper, desto mere stiger
I Kraft og Ære Riget. Derfor huer
Mig og det øverste af disse Kors
For alle. De to andre høine sig
Vel ogsaa noget; men de naae dog ei
Den høie Harald.

Knud.

Tal ei saa, min Gubbe!
Den ædle Olaf Kyrre staaer maaskee
Selv over Harald Haarderaade. Aldrig
Har Freden blomstret saa, som under ham;
Han var en Støttestav for Geistligheden.

Biørn.

Det var Ulykken just — forstaa mig ret:
Jeg mener Freden; Geistligheden, Herre!
Den er al Ære værd, det veed jeg nok.
Men Olaf Kyrre, Magnus Barfod lagde
De første Spirer til Fordærvelsen,
Ved at forandre Landets gamle Sæder;

Og derfor, mener jeg, de naaer ei til
Den drabelige Harald Haarderaade.

Knud.

Olaf har gavnet Landet med sin Daad.

Biørn.

Før Olaf Kyrres Tid drak man af Horn,
Da brændte Ilden midt i Giestestuen,
Da sad blandt sine Mænd Normannakonning
Midt paa Langbænken, Øllet bragtes ham
Om Ilden. Det var Olaf ei tilpas.
Han skulde have sig Høisæde giort
Paa Gaffelbænken. Ilden fik ei Lov
At brænde varm og lystig midt i Stuen;
Den skulde stoppes i et Hul afsides,
Blot af den Aarsag, at de kiælne Lunger
Ei kunde taale Røg.

Knud.

Nu, Fader Biørn!
Den falder og paa Brystet.

Biørn.

Ei! hvad Brystet?
En ærlig Karl maa have Mod i Brystet,
Og ikke bryde sig om Røg og Damp.
At tale nu om Klædedragten, da
Har Olaf svare Synder, og vor Herre
Forlade ham det i hans Grav! Tilforn
Gik Kæmpen i sit Harnisk, eller i
Sin hvide Vadmelskiortel; nu blev Brogen
Ham snørt om Lænderne med Guld og Sølv,
Guldringe spændt om Læggene, i Folder
Det bløde Silke lagt om Arm og Skulder,

Endskiøndt for Resten Ærmet var saa trangt,
At med et Værktøi paa det maatte drages.
Med Magnus Barfod var det lige nær,
Kun paa en anden Maade. Han var Helt;
Men løb han efter sit irlandske Tog
Med stakket Kiortel og med bare Been
Ei om paa Gaderne, som Betler, skiøndt
Han var Normannakonning? og kan ei
Han selv sig takke for sit Øgenavn?

Knud.

Nu, Alt forandrer sig med Tiden, Fader!

Biørn

ryster paa Hovedet.

I Fald de havde kun i Ære holdt mig
De gamle Drikkehorn, saa fik det være;
Men denne Skik at nippe Øl af Bægre
Er en Uvane, som vil bringe Landet
Seent eller tidligt i Aftagende.
En høvisk Svend maa tømme ud sit Maal,
Ei sætte Skiæggelevninger paa Bordet.

Endrid.

Nu, deri har vel Gubben Ret: Kong Harald
Var en udmærket Helt. I Grækenland
Staaer høit hans Navn endnu i Ære, fra
Den Tid han tiente Dronning Zoe mellem
De tappre Væringer.

Biørn.

Du kommer lige
Fra Miklagard; hvor gaaer det? giør I end
Det gamle Norden Ære, som i min Tid?

Endrid.

Alting er ei dødt ud med dig, min Gubbe!

Biørn.

Saa sover end I paa den blotte Jord
Med Hielm om Tindingen, med Skiold paa Brystet,
Med Sværdet over Hov'det, med den Høire
Om Hialtet, og med Mod og Blod i Barmen?

Endrid.

Ei anderledes.

Biørn.

Rider end Kong Olaf,
Den hellige Dødning, paa sin hvide Hest
I eders Spidse, naar I gaae mod Fienden?

Endrid.

Det hændes ofte, Fader Biørn! Har du
Ei hørt, hvad nylig sig tildraget har
Med Neiter, med hans Sværd?

Biørn.

Nei, Søn! fortæl!

Endrid.

I veed, at Ingebiørn, en tapper Svenske,
Tog dette Sværd, da Konning Olaf faldt
Paa Stiklestad. Det gik i Arv fra ham
Til Søn og Sønnesøn. Hans sidste Æt
Tiente med mig i sidste Keiserkrig.
Vor Leir var slagen, Væringerne hviilte,
Just som du siger: hver i Rustning, med
Sit Sværd i Haanden over Hovedet.
Som Svensken vaagner, har han intet Sværd;
Det ligger kastet langt paa Marken ud.
Saa gik det trende Nætter alt i Rad.

Nu spørger Keiseren, hvad det vil sige.
„Ja," svared han, „min ædle Kyrialax!"
(Betyder nemlig: Herr Alexius;
Thi Kyrie er paa Græsk en Herre, veed I
Af Psalmebogen) altsaa: „Kyrialax!
Det Sværd, jeg eier, kaldes Neiter; det
Var Olafs Sværd, som med sit Liv han misted
Paa Stiklestad."

Biørn.

Velgiort af Konning Olaf,
Han vristed Sværdet ud af Svenskens Haand!
Hvad skulde ogsaa han med Olafs Sværd?

Endrid.

Rigtig; det indsaae Keiseren og Alle.
Med stor Bekostning lod da Kyrialax
En Kirke bygge for Sanct Olaf paa
Det Sted, hvor Sværdet laae; og over Altret
Blev Sværdet hængt, saaledes som hans Skriin
Staaer over Alteret i Choret her.

Kolbein.

Hvor selsomt skinner den forgyldte Kiste
Igiennem Mørket hid til os fra Choret!
Er det da sandt, ærværdige Herre! at
Kong Olaf gaaer igien?

Biørn.

Er det et Spørgsmaal?

Knud.

I Normænd er et uregierligt Folk;
Da blier det vel nødvendigt, at selv stundom
De Døde stige frem af Gravene,
For at formane jer til Frygt og Bedring.

Biørn.

Har du ei hørt de hundrede Mirakler?

Kolbein.

Vel har jeg det; jeg veed kun ikke rigtig,
Om de staae til at troe.

Knud.

Forsynd dig ei!
Saa gierne kanst du tvivle, Søn! om Himlen
Og om din Salighed, som om Sanct Olaf
Og om hans Jertegn.

Biørn.

Tag dig Vare, du!
At det ei gaaer dig, som den danske Jarl,
Der misted Synet for sin Vantro.

Endrid.

Gamle!
Fortæl os Noget om den hellige Mand;
Din Alder har oplevet meget, veed jeg.

Kolbein.

Det hidser kun Indbildningskraften op;
Og da vi dog skal holde Vagt i Nat
I Kirken —

Biørn.

Est du Niding?

Kolbein.

Ikke for
De Levende.

Biørn.

Vel svart, min Søn! Har du
En god Samvittighed?

Kolbein.

Ja.

Biørn.

Saa behøver
Du heller ei at frygte for de Døde.
Kong Olaf vil ei skade Nogen her;
Thi alle vi — naar jeg undtager ene
Den fromme Broder Knud — har store Synder,
Men vor Samvittighed er reen, og derfor
Vil Olaf ei tilføie Nogen Ondt.

Endrid.

Fortæl!

Biørn.

En Midienat i Kiøping her,
Som Klokken just slog tolv —

Klokken slaaer tolv.

Endrid.

Ha, hørte du?

Biørn.

Jeg er ei døv. En Nat, just Klokken tolv,
De Hanen havde galet Midnatsgalet —

Hanen galer.

Kolbein.

Dan galer! hører I?

Biørn

fortrædelig.

Skal jeg fortælle,
Saa maa du tie. Hvad er det for Væsen?
Man kan ei høre sine egne Ord
For lutter Klokkeslag og Hanegal
Og tosset Snak. Det er en hæslig Vane,
At unge Svende blande næsviis sig

I Talen; i min Ungdom taug han stille,
Naar gammel Kæmpe talte. — Men hvor var det,
Vi slap?

Endrid.

Ved Hanegalet.

Biørn.

Rigtig.

Til Kolbein.

Falder

Du tiere mig i Talen, kanst du bede
En tandløs Kiærring dig fortælle Resten. —
Altsaa: en Midnat her, just Klokken tolv,
Som Hanen havde galet, kom Sanct Olaf
Fra Choret hist igiennem Kirken i
Sin gyldne Rustning, med sin lukte Hielm
Omkrandset af Karfunkelkronen, med
Sit lange Spyd og med sin Sølvmorskaabe,
Som slæbte efter ham i Kirkegangen.

En Skikkelse lader sig see i Kirkens Baggrund, just saaledes som Biorn fortæller. Kolbein, som først bliver den vaer, blegner, og stirrer derhen med stive Blik.

Hvad gaaer der atter af dig, yske Svend?

Kolbein tier.

Nu, kanst du ikke lukke Munden op?

Kolbein.

Fortæl kun du! Jeg skal ei falde dig
I Talen. Det vil jeg kun ellers melde
I Forbigaaende: der staaer en Mand
I Gangen hist livagtig, som du siger.

Kæmperne.

Christ frie os!

Munken flygter; Endeel vil følge ham.

Biørn.

Bliver, er I norske Mænd!
Blier, er I ærlige, trofaste Kæmper!
Den er en Niding, en Ildgierningsmand,
Som flyer. Nedkaster jer paa eders Knæe,
Som jeg! — Saa! — Blotter eders Hoveder!
Folder andægtigt eders Hænder! — Saa!
Den er en Stimand, som forskrækket flyer
For Olafs Aand. Hvad er I bange for?
Han er vor Skytspatron. Hvi flygter I,
I Fald han tale vil med sine Børn?

Kolbein.

Det kommer nærmere.

Kæmperne.

Gud staae os bi!

Spøgelset.

Hvad hvisler i min Hvælving,
Hvor Døden hviler?
Hvad kalder Kongens Knokler
Af Kobberkisten?
Hvad buldrer, hvor den Blege,
Blodløse blunder?
Forlader uden Larmen
Med Sværd og Landser
De mulmbeklædte Mure,
Det bælne Mørke;
Og lader før fra Læben
Ei Ordet lyde,
Før Solen i sin Skiønhed
Min Grav bestraaler!

Kæmperne staae op, neie, korse sig, og forlade Kirken.

Knud

kommer tilbage med Dorvogterne.

Jeg siger jer, det er Bedrageri!
Det var mig kun i første Dieblik
Lidt sært, før jeg fik Tid til Eftertanke.
Der staaer han. Nærmer eder! Vi er nok.
Omringer ham med eders Hellebarder!
Fanger ham levende! Det er en Giøgler.
Der spøger ingen Aander; det er Fordom.
Man vil bedrage Kongen. Overvinder
Jer Overtro! Sanct Olaf er en Støvhob,
En Ormesæk; hans Magt er længst forbi.

Spogelset gaaer med hurtige Skridt ind paa Knud, og stoder ham Spydet igiennem Brystet.

Kæmperne.

Christ frels os! Han er falden paa sin Synd.
Flyer! Lovet være Gud og alle Helgen!

Alle flye, Spogelset forsvinder.

Knud alene.

Det blev mit Banesaar. Hielp! Redning! Hielp!
Forlader mig i Nøden ei! — Ha, jeg
Er ene! — Jeg forbløder mig. Var det
Et Menneske? Han stødte Spydet mig
I Brystet med en unaturlig Kraft
Igiennem Pandsret, som min Kutte skiuler.
Nei, nei, det var en Dødelig! Alt døer.
Der er jo ingen Evighed.

Klokken slaaer et Qvarteer til eet.

Ha, hvad
Betyder dette dumpe Klokkeslag?
Den fæle, stærke Eenklang fra det Høie?

O, Skræk! O, isnende Fortvivlelse!
Er Intet, hvormed jeg kan stille Blodet?

Han famler omkring, og finder Valborgs Krands, som Hakon har nedhugget.

Her, her er Urter, som kan stille Blodet. —
Det rinder stærkere! Hvad seer jeg? Gud!
Skiøn Valborgs Blomsterkrands! Barmhiertighed,
Forbarmelse! O, beder, beder for mig,
I unge Elskende! Mit Hierteblod
Har farvet eders Krands. O, beder for mig!

Han doer.

Vilhelm kommer tilbage med Valborg og Erkebispen.

Vilhelm.

Skiælv ei, min ædle Jomfru! I er frelst.
Min Svend er ilet hen at hente Axel.
Vinden er god, Alt klart forinden Borde.
De hvide Alfer puste venligt alle
I Skibets Silkeseil, og Freias Stierne
Nedfunkler klar fra Nattens dunkle Hvælving.

Erland.

Min Søn! Gud takke dig for denne Daad.

Vilhelm.

Min Daad er ringe, Fader Erland! dig
Kan Axel ene takke for sin Lykke.

Valborg.

O, vi maae begge takke eder begge!

Vilhelm.

Der er han.

Axel

kommer med Sværd og Skiold.

Vilhelm! Elskte Valborg! Fader!

Vilhelm.

Er Veien ryddelig til Skibet, Axel?

Axel.

Gaden er tom; jeg saae den rædde Skare
Udstyrte nys af Kirkedøren, som
En Sværm af blege, tause Aftenbakker.
Men Munken, som vi skulde gribe strax
Som han kom ud af Kirken, saae vi ei.
Jeg frygter, han har skiult sig i en Krog,
At han forraader Alt.

Vilhelm.

Vær uden Frygt!
Forræderiet fundet har sin Skranke.

Han viser ham Munkens Liig.

Axel.

Knud i sit Blod!

Valborg.

O, Himmel!

Erland

med et bange Blik paa Vilhelm.

Myrdet?

Vilhelm rolig.

Dræbt.

Hans frække Ryggesløshed jog ham selv
Bespottende i Skiebnens og Sanct Olafs
Iiskolde Jernspyd.

Erland.

Arme Synder, brat
Henrevet, uden Bod og Sacramente!

Axel.

Hvad holder han i sine Hænder? Himmel!
Min Valborgs Krands. Tæt har han krystet den
Til Hiertet i sin Dødskamp.

Valborg.

O, den Arme!
Han har fortrudt sin Synd. Gud naade ham!

Axel.

Det vil han for din Bøns Skylds, søde Pige!
O, Glæde! seer mit Øie dig igien?

Valborg.

To Engle har udrevet os fra Døden.

Vilhelm.

To Mennesker. Og nu, mit kiælne Par!
Nu gielder Hurtighed. Naar Alt er endt;
Naar trygt den høie Schwarzburg med sin Ringmuur
Og sine runde Taarn beskytter os;
Naar Fader Erland har i Borgcapellet,
Hvor Leonora tvunget blev til Rudolf,
Lagt eders Hænder i hinanden — da
Er nok af Tid til Kiærtegn; da skal I
Forvandle Schwarzburg til et Weissenfels;
Da skal den gamle Erland see sig ung
I eder, og den barske Vilhelm blid;
Da skal vi ogsaa synge Siælemesser
For denne arme Synders Salighed.
Men nu, giør Alting kort, og følger Vilhelm!

Valborg.

Gud, hvor mit Hierte banker!

Axel.

Lad os knæle
Paa Haralds Grav, og tage Afsked med
Vort Fædreland!

I det de Elskende ville knæle, hører man tre huult hylende Toner af et Horn langt borte.

Ha, hvad var det?

Vilhelm.

Man kommer ind i Kirken.
Frygt ei, min ædle Jomfru! det er Gotfred,
Min ærlige, trofaste Svend. Hvad bringer
Du, Gotfred? Hvad betyde disse Toner,
Vi nys har hørt?

Axel.

Det var et Ludurhorn.

Gotfred.

Alt giør os Flugten let. I denne Stund
Er Erling Skakke løbet ind i Fiorden
Fra Bergen med en talrig Flaade, for
At overrumple Hakon Herdebred.
Det Horn, I hørte, lød fra Erlings Skib,
Som Tegn til Angreb. Intet hindrer os
Nu i at flygte. Alt er i Forvirring.

Vilhelm.

Den vrede Skiebne gaaer med raske Skridt
Sin Hevn i Møde. Kom, min brave Broder!
At du vilst ikke stride mod din Frænde,
Forbyder dig dit Ædelmod, det veed jeg;
Vel, overlad ham til hans egen Skiebne,
Og følg, hvorhen din gode Norne vinker!

Axel
efter et Øieblikks Taushed.

Min gode Norne vinker til min Pligt.

Vilhelm.

Hvordan? du troer —

Axel.

Nu kan jeg ikke reise;
Det er umuligt, Valborg! plat umuligt.

Vilhelm.

Du vilst?

Axel.

Forsvare Hakon Herdebred.

Vilhelm.

Din Avindsmand?

Axel.

Hvad Avindsmand? Ham har
Jeg trodsig Ryggen vendt; nu er min Konge
Bestedt i Nød, ham skylder jeg mit Liv.

Vilhelm.

Du skylder Fædrelandets Vel dit Liv,
Ei Hakon. Mener du at gavne Norge
Med at forsvare denne unge Daare,
Som overtræder alle Pligter for
Sin Lidenskab? som ringeagter Dyden
Og Undersaattens Ret? som glemmer ganske
Det Heles for sin egen Tarv? Nei, Axel!
Hvo Konge være vil, ham bør det sig
At tænke, handle kongeligt. Kom! Erling
Er en glorværdig nordisk Kæmpe, ædel.
Forsink ham ikke Seiren; han vil ei

Misbruge den. Lad Norges Scepter funkle
I Heltens Haand; det ruster i en Nidings.

Axel.

Lad ei din Læbe med spidsfindig Kløgt
Forvirre Ærligheden i dit Hierte!
Hakon er ingen Niding; Munkens List
Har vidst at nære lumsk hans Lidenskab.
Uheldig Elskov, Ungdom, onde Raad!
Eet af de Tre var nok til at forvirre
Det bedste Hierte. Hakon vilde grumt
Berøve mig min Brud — det led jeg ikke;
Nu vil man grumt berøve ham hans Rige —
Det lider jeg ei heller. Hakon er
Min Frænde. Erling taler slet om
Vor Stammefader i sin Grav; han vil
Ydmyge Harald Gilles Æt, og sætte
Sin egen Søn paa Norges Kongethrone.
Var jeg en Thrønder af den Gilske Stamme,
I Fald jeg taalte det? en ærlig Svend,
I Fald jeg svigted Hakon i sin Nød?
Har jeg ei lagt min Haand i Hakons Haand?
Fortiente Axel denne Lilievand,
Dit Venskab, hvis han blev sin Konge troløs?

Erland.

Min unge Helt! du taler Pligtens Ord.
Jil at forsvare Kongen med dit Sværd!
Hvi negter Gud min matte Alderdom
At følge dig?

Vilhelm.

Trøst du den væne Mø;

Jeg fylde vil din Plads i Kampen, Fader!
Jeg kiender ei Forholdet her saa nøie
Som du og Axel. Hvis I begge mene,
At ærlig Troskab kalder ham til Kamp —
Vel, Sværdet er alt draget, og jeg følger.

Axel.

Græd ikke, Valborg! Al min Frygt er endt.
Mit Hierte slaaer ei længer tungt og bange.
Jeg vil ei røve Valborg, nei, jeg vil
Fortiene hende. Ha, vor Stammefader!
Nu først forstaaer jeg dig. Du lægger Haand
Paa Sværd; din Mine siger: „Red min Ære!
Forlad ei Fædrelandet!" — Vel, min Elskte!
Vi vil forsone Skiebnen; Hakon selv
Vil vi forsone. Ynglingen skal lære
At sætte Priis paa ærlig Helt i Kamp.
Selv skal han efter overstanden Fare
Forene vore Hænder, elskte Valborg!
Her over Graven af den Hevnede.

Hornet lyder.

Jeg kommer, Hildur! Dine Kæmper komme,
At skienke Karpen Blod i Trondhiems Fiord.
See, min Veninde! tvende røde Hierter
Staae brændende foreent i Axels Skiold,
Halv i den blaa, halv i den hvide Grund;
Det tyder: „Elskov, Uskyld, Himlen," Valborg!
Vor Elskov er uskyldig, Himlen vil
Belønne den.

Valborg.

Ja, med sin Salighed.

Axel.

I Hurtigheden har jeg glemt at spænde
Sværdbæltet om min Lænd; jeg greb kun Sværdet.

Valborg

tager et himmelblaat Skiærf af sin Skulder.

Kom, elskte Kæmpe! lad mig skienke dig
Dit Axelskiærf.

Axel

knæler, hun hænger ham Skiærfet over Skulderen.

O, søde Valborg! Axel
Er din, din Kæmpe, og du tvivler om
Den sikkre Seir?

Valborg.

Du est min Kæmpe; jeg
Er din Valkyrie.

Axel.

O, græd ei, Valborg!

Valborg.

Jeg vil ei græde. Ogsaa Pigen, Axel!
Kan vise Heltemod i stille Taal.
Gak, min udkaarne, elskte Ungersvend!
Din Valborg skienker dig til Fædrelandet.

Vilhelm.

En ærlig Pige, ved Sanct Innocens!
Farvel, ærværdige Fader!

Erland.

Mine Sønner!
Guds hellige Engleskare følger eder.

Axel.

Farvel, min Valborg!

Valborg

holder ham tilbage i sine Arme.

Vi et Øieblik!
Lad mig endnu engang, for sidste Gang,
See Axel i sit skiønne Helteøie.

Axel

kysser hende.

Farvel!

Valborg.

Nu gaa! nu glemmer jeg dig aldrig.

Kæmperne gaae.

Femte Act.

Axel kommer ind med Kong **Hakon**, som er saaret i den høire Arm.

Axel.

Her er vi sikkre for en Stund, min Herre!
Her i Guds hellige Huus. Sæt dig paa Bænken!
Saa! lad mig nu forbinde dig din Arm.
En Kæmpe maa forstaae Saarlægekonsten;
Man har ei altid Hielp ved Haanden. Saaret
Er dybt, men ikke farligt. Havde vi
Et Stykke Linned kun!

Hakon.

Din Godhed saarer
Mig dybere, end Erling Skakkes Sværd.

Axel.

Lad ei min Troskab saare dig; det var
Jo ganske mod dens Hensigt.

Han søger i sin Barm, drager et Klæde ud, studser, men fatter sig strax, og siger:

Her er Linned.

Hakon.

Hvi studser du? Almægtige Guds Navn!
Jeg kiender dette Klæde.

Axel.

Tving din Feber!

Hakon.

Du vilst forbinde mig med dette Klæde?

Axel.

At ikke Blodet skal forløbe dig.

Hakon.

Du vilst forbinde mig med dette Klæde,
Hvormed jeg sønderrev dit Liv?

Axel.

Min Herre!
Det er en anden Dug.

Hakon.

Nei, nei! det er
Liinklædet, som den ondskabsfulde Knud
Skar over mellem dig og Valborg, Axel!
Jeg kiender det. Ha, svøb det ei om Armen!
Det brænder mig, det martrer mig kun meer.

Axel.

Det er naturligt, at et Saar maa brænde,
Og at Forbindingen er smertelig.
Vær rolig, hviil et Dieblik, min Herre!
Og grib saa Sværdet med din venstre Haand,
Og følg paa ny med Axel mod din Fiende.
Nærværelsen af Kongen styrker Folket,
Og jeg vil være dig din høire Haand.

Hakon.

Er det en grusom, en hevngierrig Stolthed?

Er det naturlig, reen Høimodighed?
Hvordan forstaaer jeg Axel? Vilst du sanke
Gloende Kul paa Hakons Hoved?

Axel.

Nei,
Ved Gud og Mænd! tro vil jeg tiene dig,
Ei krænke dig, ei forekaste dig.

Hakon.

Men denne Høimod smerter mig kun meer.
Ulykkelige Hakon Herdebred!
Din bedste Kæmpe ringeagter dig.

Axel.

Ved Gud i Himlen, ved min Valborg, Hakon!
Jeg agter dig.

Hakon.

Nu troer jeg dig, min Frænde!
Du svorst en hellig Ed. Vel, er det saa!
Og Hakon handled som en heftig Elsker
Paa Kongethronen, Axel! ei som Niding.

Axel.

Hvo kiender Elskovs Magt, og indseer ei
Dens Virkninger?

Hakon.

Nu taler du mig af
Mit eget Hierte, vakkre Kæmpe! See,
Din Troskab og din Høimod rører mig.

Pludselig vild.

Og dog, i Fald jeg mærked, at du troede,
Det var en qvindlig Blødhed, foraarsaget
Af legemlige Smerter — Axel Thordsøn!

Jeg rev mit Sværd med venstre Haand fra Hoften,
Og fordred dig til Kamp paa Liv og Død.

Axel.

Jeg svor ved Valborg, at jeg agter dig.

Hakon.

Velan! saa skalst du og høiagte mig.
Thi jeg vil giøre dig et Offer, Axel!
Men Offeret er stort; det er nødvendigt,
At du indseer dets Kostbarhed.

Axel.

Min Konge —

Hakon

afbryder ham.

Ti stille! ti! lad først mig tale ud.
Jeg indseer, hvad jeg vover ved at giøre
Dig slig en Gave i en saadan Tilstand:
„Nu har den stolte Ungersvend engang
Dog faaet Diet op; nu indseer han
Nødvendigheden af sin Thrones Værn;
Nu trænger han til sine Kæmpers Troskab,
Og derfor kiøber han sig Ven med Mø
Udi sit Hiertes Angst og Nød.“ O, fy!
Jeg vilde hade dig, jeg vilde kalde
Dig en barbarisk Fiende, kold og sløv,
I Fald du kunde dømme saa.

Axel.

Min Herre!

Hakon.

For Valborg mister Hakon Norges Rige,
Og Valborg — mister han for Valborgs Skyld.
Skiøn paa min Gaves Værd! Man lønner ei

Det Mindre med det Større, for at tækkes
Sin Egennytte.

Axel.

Hakon, ædle Frænde!

Hakon.

Men jeg har feilet, og din rene Siæl,
Dit Adelsind har aabnet mig mit Die,
Og fri og frank, fordi jeg vil det Gode,
Betvinger jeg mit Hiertes Lidenskab,
Og skienker dig din Valborg, skienker dig
Det Kiæreste, jeg elsker her i Verden.
Miskiend mig ei, see min Opoffrelse!

Axel.

Jeg seer den, og Gud seer den, ædle Konge!

Hakon.

Omfavn mig nu!

Axel.

O, tag din Arm i Agt!

Hakon.

Nu brænder Saaret længer ei, nu smerter
Ei Klædet meer; det køler mig, som Saften
Af friske Urter.

Axel.

O, min Konge!

Hakon.

Lad
Nu Erling overvinde Hakon! Hakon
Har overvundet kiæk sig selv; hans Seir
Er størst.

Axel.

Men det skal ikke blive derved;
Den anden Seier vil vi ogsaa vinde.

Man hører Larm uden for Kirken.

Vær rolig, hviil endnu et Øieblik!
Din gyldne Hielm er tung; dit Hoved trænger
Til Lettelse. Giv mig din Hielm! Der har
Du min i Stedet; den er lettere.

Larmen tager til; Axel kaster Kongens Purpurkaabe, som er løst af under Forbindingen, om sine Skuldre.

Hakon.

Hvad giør du, Axel?

Axel.

Vær kun rolig, Herre!
Der kommer Nogen; muligt er det Fiender,
Lad Axel være da dit Skiold!

En Flok Fiender styrter ind.

Formanden.

Der staaer han,
Der staaer han, seer I? med den gyldne Hielm,
I Purpurkaaben. Det er Kongen. Trænger
Jer ind paa ham, og dræber ham!

Hakon.

Ha, Axel!
Nu fatter jeg din underlige Færd.
Giv mig min Hielm tilbage!

Axel.

Drag dit Sværd,
Stil dig saaledes, at din høire Arm

Bedækkes af mit Legem! Naar du seer
Dit Snid, hug ud, og træk dig flux tilbage!

Han raaber:

Herfrem, I Uslinger! her stander Hakon,
Hans Sværd er draget, og han frygter ei
Et Nidingsoverfald i Herrens Huus.
Herfrem, I Mordere, som ikke vove
At stævne Mand mod Mand i ærlig Kamp!
Kommer at vinde Guld for Hakons Liv!
Min blanke Løvetunge blinker tørstig;
Vel, lad den læske sig i Nidingsblod!

Hakon

drager sit Sværd.

Han daarer eder: her staaer Norges Konge,
At fælde Stimænd med sin venstre Arm.

Axel.

Ti, Axel Thordsøn! du est saaret; Hakon
Kan selv forsvare sig.

Fienden.

Ind paa ham! ind!

Strid. Man hører Larm udenfor af andre Kæmper; der raabes:

Til Hielp! til Hielp! man overfalder Kongen!

Den fiendtlige Kæmpe

til Axel.

Dig skal de ikke redde.

Han saarer ham.

Jler! flygter!
Hakon er fældet. Slaaer med stærke Slag
Jer giennem Biarkebeinerne til Erling!
Hakon er fældet. Bort!

Sigurd af Reine og Vilhelm styrte ind med en Skare Biarkebeiner.

Sigurd.

Ha, hugger, stikker!
Forfølger Morderne!

Fienden drives paa Flugt.

Sigurd til Kongen.

Dit Liv er frelst.

Bliver Axel vaer.

Axel i Kongens Kaabe, bleg og blodig,
Med Kongens Hielm?

Axel til Kongen.

Nu tag din Hielm igien,
Nu er den mig for tung; følg dine Kæmper,
Og lad mig ene med min Vaabenbroder!

Hakon.

Axel, min Frænde! er dit Saar —

Axel.

Forlad mig,
Styrt dig mod Fienden, hevn Forsmædelsen,
Følg Sigurd og de barkeklædte Kæmper!

Sigurd.

Ja, Hakon! Norges Skove selv har rustet
Sig ud, for at forsvare Trondhiems Konge.
See disse Kæmper! Elvegrimmer, Biørne,
Lutter bevægelige Granestammer
Fra Fieldene! I Mangel af et Harnisk
Bedækker Træets Bark de tappre Hierter;
Og Ellestangen, hærdet med sin Spidse
I Arnens Ild, giør Fyldest for et Spiud.
Saaledes kæmpe de for Arnens Fred
Og Kongens Ære. Stil dig fremst i Flokken!
Saa storme vi og hævne Axels Drab. —

Du døer en prægtig Død, min norske Broder!
Du falder for din Konge. Ogsaa vi
Vil følge dig, og hilse dig hos Gud.
Kom, Hakon! lad ham ene med sin Ven;
Livet forlanger Strid, men Døden Fred.

Hakon

til Kæmperne, i det han peger paa Axel.

I norske Mænd! han blegned for sin Konge.

Biarkebeinerne

stode utaalmodigen deres Træspyd mod Jorden.

Vi, vi vil ogsaa blegne for vor Konge.
Før os i Døden, før os imod Fienden!

Hakon

omfavner Axel.

Farvel! Vi sees igien, før Solen synker.

Han følger Kæmperne.

Vilhelm

nærmer sig Axel.

Min Broder! er din Vunde dødelig?

Axel.

Ja. Løs af Skuldren mig mit Axelskiærf,
Drag Skeden ud, giv mig det bløde Klæde,
At jeg en liden Stund kan stille Blodet
Og friste Livet. Tak! Nu led mig hen
Til Pillen, hvor jeg skar min Valborgs Navn. —
Her sidder jeg saa godt. Saa! lad mig læne
Min Ryg mod Støtten, at jeg falder ei,
Naar jeg afsiæles.

Vilhelm.

Lider du af Smerte?

Axel.

Nei, jeg er let og rolig i mit Hierte.

Vilhelm.

Vilst du ei see din Valborg, før du døer,
Endnu engang i dette Liv?

Axel.

Ak, Vilhelm!

Vilhelm.

Jeg iler op at hente hende flux.

Axel.

Et Dieblik! Det kunde hændes, Vilhelm,
At Axel var ei meer, naar Valborg kommer;
Siig da min Siæls Udvalgte: Axel døde
Med hendes Navn paa Læberne.

Vilhelm.

Det skal jeg.

Axel.

Siig hende: Hakon er en ærlig Helt;
At Axel ei blev skuffet i sit Haab om
Sin Konges Hierte.

Vilhelm.

Det skal efterkommes.

Axel.

Hils Helfred, hils min elskte Søster, Vilhelm!
Paa Immersborg; tak hende kiærligt for
De Følelser, de Glæder og de Sorger,
Som hun fra Barnsbeen deelte med sin Broder.
Ak, hun forstod mig, kiendte mig saa vel!
Siig hende: Axel har ei glemt sin Søster
I Dødens Time.

Vilhelm.

Jeg skal hilse hende.

Axel.

Men Valborg først og sidst! Mit Ønske er
At slumre ved min elskte Piges Side
I Graven, naar hun her har endt sit Liv.

Vilhelm.

Vel! Er der mere?

Axel.

Nei.

Vilhelm.

Saa — gaaer jeg da.

Axel

rækker ham sin Haand.

Min ærlige, trofaste Vaabenbroder!
Tak for dit Venskab, din Hengivenhed;
Du viste den i Daad, i Ord kun sielden.
Tag af min matte Haand mit Livs Farvel!

Vilhelm.

Farvel — Farvel!

Axel.

Vilhelm! var jeg din Ven?

Vilhelm.

Min eneste. Nu har jeg ingen mere.

Han gaaer.

Axel alene.

Jeg døer for Land og Drot, som mine Fædre;
Hvad kan en ærlig Kæmper ønske bedre?
Jeg træder tillidsfuld for dig, min Gud!
Jeg skal min elskte Valborg atter finde.

I Evigheden er hun Axels Brud;
Der røver Ingen ham hans Siæls Veninde.

Solen skinner igiennem Chorvinduet.

Du liflige, nyfødte Morgenlue!
Du kommer for mit brustne Blik at skue;
Den Bleges Kind du farver venlig rød.
Snart skal et Morgenrødt ham nu tilsmile,
Der aldrig hidser sig til Middagsglød;
Et Aftenrødt, som aldrig gaaer til Hvile. —

Men, mine Haab! I kom ei for at svinde:
Gud skienkte mig en trofast Elskerinde,
En Ven, en Konge, som sit Hierte lød,
Som er ved Axel Thronen værdig blevet,
Som han har reddet med sin egen Død.
Vel, Axel! du kan døe, thi du har levet.

Og du, min Siæls Udvalgte! hisset binder
Himlen en Krands af evigblaae Kiærminder;
Den træffes ei af Lidenskabens Sværd.
Der skal forklaret dig din Axel møde,
Din Skiønhed og dit Hierte mere værd;
Hvor hellig Kiærlighed er ingen Brøde.

Farvel, min Valborg —

Han døer.

Vilhelm kommer med Valborg.

Vilhelm.

Axel lever end!
Han lever! Hørte du, han nævnte Valborg?

Valborg.

Jeg tog hans Livs Farvel.

Hun betragter ham.

Han er ei meer. —
Min Axel! lever du? I Fald du lever,
Slaa Øiet op, og lad for sidste Gang
Din ædle Sicel lyse Velsignelsen
Paa Valborg giennem dine brustne Blik! —
Han er ei mere. Han er død. Han døde
Med Valborgs Navn paa Læberne. Vel, du
Har udstridt, gode Svend! — Han faldt jo for
Sin Konge?

Vilhelm.

Som en Helt.

Valborg.

O, skiønne Død!
Hvor langt, langt bedre, end at flygte bort
Til fremmed Land, og friste der dit Liv
I kummerlig Landflygtighed, min Axel;
End tæres langsomt hen af Hiertesorger!
Nu lider du ei meer, hiertelskte Svend!
Nu har du indlagt dig en evig Ære.
Dit Fædreland, den ædle Moder Norge
Er stolt af Axel, af sin brave Søn.
I mange Tider vil endnu dit Navn
Bestandig svæve hende frisk paa Læben.
Paa Thinget vil hun ofte nævne høit
Din Heltedaad, og tidt i Fruerstuen
Om Aftnen i en gammel Vise siunge
Om Axels Elskov og hans Trofasthed.

Til Vilhelm.

Hvor han er smuk i Døden! — Dine Lokker
Hvirvle sig vildt omkring dit blege Ansigt.

Hun ordner hans Haar med sin Haand.

Saaledes! denne Pande maa ei dækkes;
Den hvælver høi og ædel sig, som Himlen. —
Han smiler i sin Død.

Hun kysser ham.

Farvel, min Axel!
Din Valborg kommer snart.

Hun staaer op, lægger Haanden paa sit Bryst, i det hun drager sin Aande dybt og tungt.

Ja snart, ret snart!

Vilhelm.

Min ædle Valborg! du est bleg.

Valborg.

Min Axel
Er blegere. Ti stille, gode Vilhelm!
Forstyr mig ikke i min Eensomhed.

Sværmerisk.

Hvor her er godsligt her i denne Kirke!
Hvor muntert Solen skinner giennem Vindvet,
Ret som i Gaar ved denne Tid, min Axel!
Da først du trykte Valborg til dit Bryst.
Hvor her er huusligt, smukt i denne Kirke!
Her skal vi leve ret fornøiet sammen,
Boe roligt ligeover for hinanden,
Du hos din Fader, Valborg hos sin Moder.
Naar Klokken da slaaer tolv, og Droslen synger
I Birken uden for vort Kirkevindue —
Da revner Muur og hviden Marmelsteen;

Da mødes vi ved Harald Gilles Grav;
Da gaae vi Haand i Haand opad mod Altret,
Og sætter os i Choret der i Maanskin,
Og lade Maanen skinne sølverbleg
Paa vore blege Kinder, mens vi høre
Paa Droslens Foraarssang, og mindes grant
Vor Kiærlighed og Trofasthed i Livet.
Naar Maanen skiuler sig bag Kirkemuren,
Da gaae bedrøvet langsomt vi tilbage,
Tre Gange Harald Gilles Liigsteen rundt;
Saa standse vi, og tage kiærligt Afsked
Til næste Nat. Saa slumre vi saa sødt
Dybt i vor Grav, imens de Levende
Larme derude.

Vilhelm.

Axels Ønske var,
At hvile i den samme Grav, som Valborg.

Valborg.

I samme Grav? Ak, det var herligt! Men
Det gaaer ei an, min ædle Ridder! Axel
Og Valborg var jo ei Trolovede.
Det gaaer ei an. Hvor meget gav jeg til,
At samme Kiste maatte giemme Valborgs
Og Axels Been! — Men, ædle Vilhelm! siig,

Hun stirrer ned for sig.

Hvad glimter hist i Støvet, der i Ridsen
Ved Haralds Liigsteen?

Vilhelm.

Seer jeg ret, da er det
En Ring.

Valborg.

En Ring?

Vilhelm

tager den op.

Ja, det er Axels Ring;
Jeg kiender den.

Valborg.

Den trilled ei i Graven?
Vor Stammefader! nu forstaaer jeg dig.
Og jeg forstod dig strax. — Giv mig min Ring!

Hun sætter den paa sin Finger.

Nu er jeg din Trolovede, min Axel!
Nu er jeg Axels Brud, nu kan vi slumre
I samme Grav tilsammen.

Vilhelm.

Arme Pige!

Valborg.

Hvad arme Pige? Lykkelige Pige!
Ei sandt, min ædle Ven! — jeg kalder dig
Min Ven; thi du varst Axel Thordsøns Ven –
Ei sandt, min Ven! du kanst den gamle Vise
Om Ridder Aage og om Jomfru Else?

Vilhelm.

Erland har lært min Moder den; min Moder
Gienlærte mig den i min spæde Barndom.

Valborg.

Du mindes den dog end?

Vilhelm.

Fuldkommen vel.

Valborg.

O, skiønt! Min Axel har fortalt mig, at
Du bar en herlig Stemme, ikke kiælen,
Som den, der kildrer Mennesket i Livet,
Men dyb, høitidelig og stærk, som Røsten
Fra Gravene. Vel, ædle Vilhelm! vil
Du vise mig den Godhed for min Axels
Og eders Venskabs Skyld, at synge Visen
For Valborg, medens hun til Giengield sætter
Sin Ring paa Axels blege Haand?

Vilhelm.

Jeg vil
Ei vægre mig, hvis det dig trøste kan.

Valborg.

Min Axel har fortalt mig, at du est
En herlig Harpeslager.

Vilhelm.

Ofte dysser
Dens Toner mit oprørte Sind til Ro.

Valborg.

Vel! Seer du, hist i Krogen, kiære Vilhelm!
Tæt ved min Moders Grav, der staaer en Harpe?
Hvor mangen søvnløs Nat har Valborgs Røst
Ved den sig hævet mellem Gravene!
Hvor mangen Gang har hun ved den begyndt
Paa Ridder Aages Vise! Aldrig sang
Hun den til Ende; hede Taarer qvalte
Den svage Stemme. Vel, min ædle Vilhelm!
Dig skienkte Gud en mere stærk Natur;
Tag du den guldne Harpe, sæt dig hen

Ved Pillen ligeover for min Axel,
Og syng ved Strængens Klang din Sang til Ende,
Mens Valborg knæler ved sin Axels Liig,
Og reis dig ei, før Alting er forbi,
Før Else har sin Aage fulgt i Døden.

Vilhelm.

Jeg synger dig din Trøst i Morgenrøden.

Valborg knæler ved Axels Liig; Vilhelm tager Harpen, sætter sig, og synger:

Det var Ridder Herr Aage,
Han red sig under Ø;
Fæsted han Jomfru Else,
Hun var saa væn en Mø.
Fæsted han Jomfru Else
Alt med hiin røden Guld;
Maanedsdag derefter
Laae han i sorten Muld.

Det var Jomfru Else,
Hun var saa sorrigfuld;
Det hørte Ridder Herr Aage
Dybt under sorten Muld.
Op stod Ridder Herr Aage,
Tog Kisten paa sin Bag,
Lakked saa til hendes Buur,
Sig selv til megen Umag.

Han klapped paa Døren med Kiste,
Fordi han havde ei Skind:
„Hør, du Jomfru Else!
Og luk din Fæstemand ind.“

Gienſvared Jomfru Else:
„„Jeg lukker ei op min Dør,
Før du kanſt Jeſu Navn nævne,
Alt ſom du kunde før.““ —

„Hvergang du dig fryder,
Og i din Hu er glad,
Da er min Kiſte forinden
Med røde Roſenblad;
Hvergang du er ſorrigfuld,
Og i din Hu er mod,
Da er min Kiſte forinden
Alt med hiin levret Blod.

Alt galer Hanen den røde,
Til Graven maa jeg ned;
Til Graven ſkulle alle Døde,
Thi maa jeg følge med.
See du op til Himlen
Og til de Stierner ſmaae,
Da ſkalſt du ſee, hvor ſagtelig
At Natten den mon gaae!“

Op ſaae Jomfru Else,
Op til de Stierner ſmaae;
I Graven ſank den Døde,
Hun ham ei mere ſaae.
Hiem gik Jomfru Else,
Hun var ſaa ſorrigfuld;
Maanedsdag derefter
Laae hun i ſorten Muld.

Vilhelm tier; Valborg ligger ubevægelig med sit Hoved paa Axels Haand.

Vilhelm.

Visen er endt, min ædle Valborg! — Valborg!

Han reiser sig.

Valborg, stat op! jeg har fuldendt min Sang.
Hun rører sig ei! — Kold og bleg! Hun aander
Ei meer? — O, Himmel! det har anet mig.
Valborg er død, som Nanna med sin Baldur,
Som med sin Hialmar Ingeborg, som Else
Med Ridder Aage. Ja, ja! hendes Hierte
Er brustet over hendes Axels Liig. —
O, Troskab! Troskab! du est stor i Nord. —
Der ligge de nu i hinandens Arme,
Afsiælede, i Himlen kun een Siæl!
Og Vilhelm skulde synge eders Gravsang?
Vel, vel! det er jo Venskabs sidste Pligt.

Krigsmusik uden for Scenen.

Gotfred kommer.

Hakon er falden, Erling Skakke seirer.
Man bringer Kongens Liig.

Vilhelm.

Uddøet af Jorden
Er altsaa nu den hele gilske Slægt.
Vær hurtig, Gotfred! skynd dig op til Bispen,
Bring ham paa Skibet ud, og vent mig der.
Før Solen synker, seile vi fra Trondhiem.

Svenden gaaer.

Vilhelm

drager sit Sværd.

Og nu, I kiære, elskelige Venner!
Til Graven aabner sig, og tæt forener,

Hvad Livet adskilt har, skal Vilhelm trofast
Bevise eders Støv den sidste Ære.
Jeg holder Vagt ved eders Liig; jeg lægger
Dit Skiold, dit Sværd paa Kisten, vakkre Kæmpe!
Omvundet af din Piges Blomsterkrands,
Og graver i den blanke Kobberplade:
Her hviler Axel Thordsøn og skiøn Valborg;
Han døde Kongen, hun sin Beiler tro.

ANMÆRKNINGER.

Side 1: **Palnatoke** er forfattet i Paris i den første Halvdeel af Aaret 1807. I Februar Maaned begyndte Digteren paa Stykket, som han først ikke vilde gjøre til et Sørgespil (see Uddrag af P. O. Brøndsteds Reise-Dagbøger, 1850, Side 33 og 34), og inden Kjøbenhavns Bombardement var det sendt reenskrevet til Hjemmet (see Oehl.s Erindringer, II, 1850, Side 130-131). Første Gang trykt (A) udkom det, uden Aarstal, i Marts 1809, af hvilken Udgave hyppigt forekommer et Eftertryk, der kun adskiller sig fra Originalen ved enkelte nye Trykfeil, f. Ex. Side 3, Linie 12: Det er Barnesygdom for Det er en Barnesygdom; Side 55, Linie 13: Tillader nu for Tillader mig nu. Digteren besørgede tre senere Udgaver, nemlig: (B) i Tragødier, I, 1831, (C) i Tragødier, II, 1842, og (D) i Tragødier, III, 1849. Foruden disse Kilder har nærværende Udgiver benyttet et Manuscript af Stykket, skrevet med Oehl.s egen Haand, og tilhørende Mægler Ed. J. Hvidt, hvem Rahbek har foræret det.

Oehl.s En Reise fortalt i Breve til mit Hiem, II, 1818, Side 68-69:

Scenen med Æblet, som Faderen maa skyde sit Barn af Hovedet, er yderst rørende, og fortræffelig

udført [i Schillers Wilhelm Tell]. Et Tilfælde redder Drengens Liv: Dersom ikke Rudenz kom i Harnisk mod Geßler, og for et Dieblik vendte Tyrannens Vrede og Alles Opmærksomhed fra Tell paa sig, vilde denne ikke have Fatning og Rolighed nok til at træffe rigtigt. Men medens Alle — selv Tilskuerne — have glemt Tell, sigter han i Mag; de Andres Heftighed giør ham selv stillere, besindigere, og Modet vaagner med Tilliden til hans egen Færdighed, naar han føler, at han igien er Herre over sig selv. Det er besynderligt, hvorledes dette Træk med alle Omstændigheder gientager sig i Historien. Men Tid og Sted, Tænkemaade og Mennesker kan giøre en Handling, som ligner en anden i alle udvortes Ting, meget indvortes forskiellig. Det var Lyst til at vise dette, der gav mig Mod til at behandle hiin Scene, efter Schiller, i Palnatoke. I Wilhelm Tell tvinges en følsom, idyllisk Jæger af en Tyran til at prøve det Gyselige med sin lille Dreng, for at redde sit og Barnets Liv. I Palnatoke prøver en trodsig Helt et Bovestykke paa sin voxne Søn, for at redde sin Ære. Troen paa Valhal, den visse Tillid til Udødeligheden hos Palnatoke og Palnir, deres raske Foragt mod Harald, deres Jubel og Trods, naar det er lykkedes, og Haralds Ydmygelse giør det Hele til et lystigt Optrin. I Wilhelm Tell er det sentimentalt og smeltende. Saaledes yttrer sig da Eet og det Samme ganske forskielligt, og ligesaa lidet som jeg altsaa har tænkt paa at forbedre den Schillerske Scene, ligesaa lidet troer jeg ogsaa at have efterlignet den. Ogsaa i Velents Saga findes dette Træk med

Æblet. Scenen i Herodot mellem Astyages og Harpagus har noget Lignende.

Oehl.s Levnet, II, 1831, Side 125:

I Hakon Jarl skildrede jeg uskyldig, from Christendom i Modsætning til vild, hedensk Grumhed; i Palnatoke søgte jeg igien at skildre ærligt og kraftigt Hedenskab i Kamp mod Munkelist og Svig. Den ædle Helt overiler sig og myrder Oldingen; kun hans eget Blod kan vaske Pletten af hans Skiold. Saaledes bliver Palnatoke en tragisk Helt. Han forener Tapperhed med Blidhed, og staaer forbindende mellem Jomsborgerne: Kæmpelyst uden Mildhed, og Thorvald: Mildhed uden Kæmpelyst.

Oehl.s Prometheus, I, 1832, Side 85:

Med hvilken Sandhed og Characteertegning giver han [Skuespiller Carl Winsløw] ikke den besynderlige Skofte, der paa den barokkeste Maade forener Dybsind og Trællesind, og i det han selv troer blot at være et blindt Værktøi i sin Herres Haand, uafladelig giør Bemærkninger, anstiller Betragtninger, og viser, at det ikke er Forstand, han mangler, men at han derimod i sin barbariske Naivetet er berøvet enhver Funke af Hierte og god Følelse. Dette giør os Winsløw saa tydeligt, at Ingen, der seer ham, vil tvivle om Muligheden af en saadan Forbindelse i et Menneskes Characteer. Man kommer til at tænke paa de smaae kløgtige, hierteløse Dverge i de nordiske Eventyr, der hielpe eller skade Menneskene med deres Behændighed, ligesom Lunet er; og det er ogsaa efter et saadant Dverge-Ideal, at Finnen Skofte paa sine Sneebierge maa have dannet sig.

Oehl.s Erindringer, II, Side 114-116:

I Paris skaffede Brøndsted mig Suhms Historie af Danmark fra det store Bibliothek. Efter at have skrevet en norsk Tragødie i Fior, Hakon Jarl, vilde jeg nu skrive en dansk. I Palnatoke fandt jeg et godt Emne, og jeg valgte det saameget heller, da det sluttede sig til en Tidsalder, jeg alt i Halle temmelig grundigt havde studeret. Dengang var man i høi Grad modtagelig for det Nationale, det Heroiske, det Alvorlige i mit Fædreland. Dersom det er tilladt at sammenligne det Mindre med det Større, saa havde Slaget paa Rheden den 2den April 1801 begeistret de Danske for Poesien — ligesom Slagene ved Marathon og Salamis Grækerne, og Tilintetgiørelsen af den spanske Armada Britterne i Elisabeths Tid. Der hører en foregaaende Kraftanstrengelse til at forjage det Spidsborgerlige, det Spidsfindige, det Smaae — og stemme en Nation for det Store, det Skiønne. I den lykkelige Ro, der følger paa slig en Uro, trives da Kunsten bedst. Min Hakon havde, uagtet Hovedrollen blev spillet af Frydendahl, giort stor Lykke. Denne fortræffelige Comiker var aldeles ikke Tragiker. Jeg pleier ellers sieldent at tænke paa Skuespillerne, naar jeg skriver mine Dramer. Mig synes, at den Originalitet, en Digter skal stræbe efter i sine Characteerskildringer, maa aldeles forsvinde, naar en Skuespiller staaer som Model. Fra Digterens egen Subjectivitet kan han aldrig, skal han ikke ganske løsrive sig. Digterens subjective Anskuelse og Begeistring er Stoffet for det Ideale i hans Værk, ligesom Objectet giver ham det Characteristiske og Handlingen. Men dette

Object maa han ikke søge i enkelte, altid tilbagevendende Personligheder. Dersom han blot vil virke paa Dieblikket, saa vinder han ved at benytte slige Personligheder. Ofte bliver ellers hans Værk en død Capital, indtil den Mand kommer, der kan bruge Capitalen. Saaledes varede det nogle Aar, inden den genialske Ryge kom som Hakon Jarl. Men en anden herlig Hakon havde jeg dog tænkt mig i Forveien, da jeg digtede min Tragødie. Det var nemlig Normanden Rosing, aldeles skabt for denne Rolle, men nu — slagen af Lamhed, tabt for mig, for Kunsten og for Verden.

I Hakon Jarl havde jeg skildret Striden mellem Hedenskab og Christendom, med Overvægt af den dydige Kraft paa Christendommens Side; hvorfor hiint, uagtet sit større politiske og poetiske Liv, maatte bukke under. I Palnatoke vilde jeg skildre en Modsætning. Her er Pligt og Dyd paa Hedningen Palnatokes Side, i Kamp med det skumle Munkevæsen, den forbryderske Munkekonge; derfor seirer Hedenskabet, og blomstrer op endnu engang i det kraftige Jomsborgerlag.

Uagtet jeg høit elskede og beundrede Schillers Wilhelm Tell, frygtede jeg dog ikke for, at den lignende Scene i begge Stykkerne med Æblet paa Drengens Hoved skulde misforstaaes til min Skade. Denne Scene er hverken Johan Ballhorneri eller Efter-

---

Linie 26: Johan Ballhorneri] Den lübeckske Bogtrykker i det sextende Aarhundrede Joh. Ballhorn kaldte sit Oplag af Abc'en „verbessert durch Johan Ballhorn", fordi han havde gjort en lille smagløs Forandring ved Vignetten.

ligning. Den viser, som saa Meget, at det Samme kan skee oftere i Verden høist forskielligt efter de forskiellige Tidsalderes og Characterers Tænkemaade og Bevæggrunde. Hvad der i Schillers Tragødie er rørende, til Veemod smeltende, behandles i Palnatoke næsten som et lystigt Optrin mellem de til Blod og Død daglig vante Hedninger; dog handler Faderhiertet i begge Scener, og Barbariet er adlet i Palnatoke. Uden Ædelmod og Høihed vilde en slig Forvovenhed — hvorpaa man oftere har seet Prøver, selv mellem gale Drenge — være blot oprørende Fræk-hed uden Poesie. Thorvald har jeg i Palnatoke behandlet noget for blød og modern. Havde jeg i Paris havt Thorvald Vidførles Saga, saa vilde jeg givet denne Characteer meer af sin Tidsalders Colorit.

Et morsomt Tilfælde indtraf, da jeg digtede Stykket. Det var en Aften silde (tværtimod Sædvane, thi jeg digter sædvanlig om Morgenen), at den Idee faldt mig ind om Harald Blaatand, at han kommer ind i Liigklæderne og siger: „Her er jeg i min egentlige Dragt" etc. Dette Billede stod saa levende for mig i sin første Oprindelse, at jeg blev forskrækket, løb ind til Brøndsted, gad ikke være alene, og bad ham spille mig noget Lystigt paa sit Pianoforte.

Palnatoke blev meget rost og læst i Fædrelandet; men det lykkedes ikke den i saamange andre Roller fortræffelige Schwartz bedre i Aar at spille Palnatoke, end det i Fior lykkedes Frydendahl at spille Hakon. Begge Roller fik først nogle Aar derefter i Ryge deres mesterlige Fremstiller.

Til Palnatoke kunne her følgende Bemærkninger gjøres:

Side 10, Linie 5:

Og giester dig nu moxen i din Hal.]

Om denne Brug af moxen for flux see Trag. Dram. I, Side 329, Anm. til Linie 5-6.

— 34, — 4:

Dertil har ham Gud osv. til Linie 19: Med mandig Styrke.]

Af M sees, at disse Linier ere tilføiede senere, udentvivl fremkaldte ved Englændernes Angreb paa Danmark og Tabet af den danske Flaade.

— 43, — 24:

Han svigter heller ei, hvor Hildur leger.]

I C og D fortsættes denne Replik saaledes:

Men først en Sang for Lauget uden Drik.

Hvorpaa Sigurd synger det, ogsaa i tredie Sang af Hrolf Krake, med Udeladelse af een Strophe, anvendte Digt Biarkemaal. Til dette Tillæg er føiet følgende Anmærkning: Denne Vise, der var skrevet til Stykket, men udelodes ved Opførelsen, meddeles her paa sit oprindelige Sted. At Digterens Hukommelse ved denne Leilighed har skuffet ham, sees af M, der ikke viser Spor af Tillægget. Digtet er ogsaa meget ældre end Palnatoke, da det hører til den i Aaret 1802 for en Deel trykte, men aldrig udkomne Fortælling Erik og Roller (see Erindr. I, Side 182 og 193), og fremkom første Gang i S. Poulsens Nytaarsgave for 1804. Digteren har udentvivl forvexlet Biarkemaal med Stærkod-

ders Svanesang, der har det samme Versemaal, og er skrevet til Tragedien Stærkodder.

Side 60, Linie 3-5:

Og troer, en tapper Fyrste, at en Hær
Af Danekæmper skulde takke Seiren
Din Munkelist]

D. e. og troer, at en tapper Fyrste osv. I Oehl.s tydske Oversættelse af Palnatoke (1819) lyder Stedet saaledes: Glaubst, ein tapfrer Fürst, ein Heer von Dänenhelden mag deinem Trug den Sieg verdanken.

— 78, — 19-21:

Maanen skine!
Domand grine!
Verde du ikke ræd?]

Disse Linier ere et Fragment af en gammel norsk Sang, meddeelt Oehl. af L. Sagen; see Nyerups Idunna, 1812, Side 58-60.

— 88, — 9-12:

Op! ei til lystigt Gilde osv.]

Disse Linier ere tagne af Biarkemaalet i Peder Syvs Danske Viser, fjerde Part, Nr. 1. Baarde (egentlig en falsk Infinitivform for berge) er slaae.

— 101, — 5-8:

O, hvad er skiønt, som det at ei' en Fader?
Vedbenden slynger sig ei mere trygt
Til Egen og den brede Bøg, end Sønnen
Til Faderhiertet.]

I B, C og D ere disse tre og et halvt Vers, ikke uden Grund, udeladte. Nærværende Udgiver har dog troet at maatte beholde dem, da han ellers maatte have givet de efterfølgende sex og et halvt Vers i

en af de til sex Vers sammentrukne Former, hvori de findes i B, C og D, men som ere mindre gode end den oprindelige.

Nærværende Udgaves Afvigelser fra Originalen ere følgende:

Side 3, Linie 7: Svogre] = M; A: Svogere
— 6, — 22: Ebbos] = M; A: Ebbas
— —, — 25: over] = C; A: fremfor
— 7, — 12: Venskab, hvis J] = C; A: Huld, hvis saa J
— —, — 16: hans] = B; A: sin
— —, — 23: Pergamentsrulle] = B; A: Pergaments Rolle
— —, — 25: Rulle] A: Rolle (i B, C og D andre Forandringer)
— 8, — 6: Danerkongen] = C; A: Dannerkongen (saaledes hvergang dette Ord forekommer i Stykket)
— 9, — 5: dygtigt] = M; A: dygtig
— —, — 9: Undersaat] = B; A: Underdan
— 10, — 4: I Fiorden har han sine Skibe qværsat] = C; A: Har qværsat sine Skibe (M: Skib') i Jøsefiorden
— —, — 5: dig nu] = C; A: her dig
— —, — 24: ærværdige] = B; A: ærværdig
— 11, — 2: forbudet] = B; A: forbuden
— —, — 6: Hal] = C; A: Stue
— 12, — 3: slippe mig] = B; A: vorde qvit mig
— —, — 10: Sprakaleg] = M; A: Sprakalege
— —, — 12: mod] = M; A: med
— 13, — 29: Kæmpehals] = B; A: Kæmperhals

Side 14, Linie 19-20: kun som død | Ud] = C; A: ud for død | Hen
— —, — 23: I Dag med mig] = B; A: Med mig i Dag
— —, — 27: komme] A: kommer (i B, C og D anden Forandring)
— 16, — 1: Palnatoke kommer med en] = B; A: Palnatoke. En
— —, — 16: Roes] = C; A: Ære
— 17, — 1: saa] = B; A: da
— —, — 10: Danerfolket] = C; A: Dannerfolket (saaledes hvergang dette Ord forekommer i Stykket)
— 18, — 21-22: Det blev Vanhæder kaldt, naar stundom Kæmpen | I Kongens Hal drak sig en] = B; A: Blev for Vanhæder det betragtet, stundom | At see en Kæmpe med en
— 19, — 8: rigtig] = B; A: stundom
— —, — 21: ja fremfor] = C; A: ja selv for
— 20, — 2: Dig Armen] = C; A: Din Arm dig
— —, — 27: for dem] = B; A: forud dem
— —, — 30: heel] = C; A: nu
— 21, — 13: skalst] = M; A: skal
— —, — 28: vægrer sig] = B; A: nægter det
— 23, — 7: Vindvesruder] = M; A: Vinduesruder
— 24, — 16; Side 59, Linie 22; Side 69, Linie 23; Side 73, Linie 26; Side 76, Linie 19; Side 79, Linie 13; Side 97, Linie 25; Side 98, Linie 6; Side 112, Linie 11; Side 113, Linie 2; Side 114, Linie 3; Side 122, Linie 5 og 20; Side 123, Linie 3 og 31; og Side 124, Linie 10: Riding] = M; A: Ridding
— —, — 21: sigter han ud] = B; A: lægger han an ud

Side 25, Linie 6: iler] = B; A; falder
— —, — 17-18: stak en anden Piil i Barmen, | Før du den første skiød imod] = C; A: stakst en Piil i Barmen nylig, | Kort før du skiødst den anden mod
— —, — 30: saa som] A: saasom (smlg. Trag. Dram. I, Side 335, Var. til Side 177, Linie 20. I B, C og D andre Forandringer)
— 26, — 11: Begynder] = M; A: Begynde
— —, — 13: Digre, gaa til Thorvald] = C; A: Digre, Thorvald
— 29, — 6: Gotfred] = C; A: Gotfrid
— —, — 7-8: satte sikker Dæmning | Mod Carl den Store, Carl den Vældige] = C; A: satte Carl den Store | En sikker Dæmning, Carl den Vældige
— —, — 15: Tal ud] = B; A: faer fort
— —, — 18: berøve] = B; A: betage
— —, — 21: hurtigt] = B; A: hurtig
— 30, — 3: Danekæmper] = C; A: Dannerkæmper
— —, — 9: styrker] = M; A: styrke
— —, — 27: Kraft] = C; A: Magt
— 31, — 6: i det mindste handle] = B; A: handle i det mindste
— 32, — 10: Til] = C og D; M: Med; A: Ved; B: Mod
— —, — 18: Ørvarodd] = C; A: Ørvarodd
— —, — 21: vore] = B; A: Nordens
— —, — 31: Danerhelte] A: Dannerhelte (smlg. Var. til Side 38, Linie 25. I B, C og D anden Forandring)
— 34, — 3: skumbekrandste] = M; A (B, C og D) skumbeklædte

Side 34, Linie 10: Malmet] = M (B, C og D); A: Malmen
— —, — 14: Sin stolte Tumleplads igien kan finde] = C; A: Sit stolte Element kan atter finde
— —, — 17: Staae] M, A, C og D : Staaer (i B er Verset udeladt)
— —, — 23: Og] = M; A: O
— —, — 25: spildte] Alle Kilderne: spilte (Oehl.s tydske Oversættelse af Palnatoke, 1819, har: verschwendete)
— —, — 27: Han] = B; A: Den
— —, — 28: slaae] = M; A: slaaer
— —, — 29: Sværde] = C; A: Sværd
— —, — 31: en Luge] = C; A: en Loftsluge
— 35, — 5: Akison] = M; A: Akison
— —, — 27: ud du giennem] = B; A: der du ud af
— —, — 29: vilst] = M; A: vil
— 36, — 13-14: til Laagen af Bue, som kaster] = B; A: af Bue til Laagen, hvor han støder
— —, — 22: Palnatoke.] = B (C og D); A (efter M, hvor det rimeligviis er en Skrivfeil): Thorvald.
— 38, — 21: Forslag, Venner! Troer] = M; A: Forslag. Venner! troer (i B, C og D anden Forandring)
— —, — 25: Danerhelte] = C; A: Dannerhelte
— —, — 27: Maa handle selv og egen Villie følge] = B; A: Maa yttre egen Daad og Villie her
— 39, — 6: Sagn] = C; A: Sager
— —, — 20: Stifterlaug] = B; A: Stifterlag
— 40, — 2: Akison] = M; A: Akison
— 41, — 17: Danemænd] = C og D (her = danske Mænd; derimod Side 16, Linie 29, i alle Kilderne: Dannemand = brav Mand); A (og B): Dannemænd
— 42, — 20: sværger] = C; A: sværge
— —, — 24: Sværde] = C; A: Sværd

Side 45, Linie 11: flere hundred] = C; A: alt trehundred
— 47, — 11: hans] = C; A: sin
— 48, — 20: undrer] = B; A: undres
— 49, — 16-17: ei den Tvedragt endt? Deri | Maa Christen og maa Hedning] = B; A: ikke denne Tvedragt endt? | Deri maa Christ og Hedning
— —, — 20: Sonnemordet] = B; A: Barnemordet
— 50, — 24: To] = B; A: Tvende
— —, — 25: stemmer] = M; A: stemme
— 51, — 10: den] = C; A: det
— —, — 14: Danemark] = C; A: Dannemark (saaledes overalt, hvor dette Ord forekommer i Stykket)
— 52, — 2: altsaa] = C; A: hele
— —, — 25: Jeg veed, at vende Sagen til] = B; A: Kan jeg kun vende Tingen til
— 53, — 26-27: jeg varer kun | Om hvad] = C; A: jeg har forudseet, | Alt hvad
— 54, — 15: foraarsager] = B; A: vil aarsage
— —, — 16: Fiendskab, og som giør] = B; A: Fiendskab, som vil giøre
— —, — 17: Rimberts fromme Værk] = M; A: Rimberts Værk
— —, — 24: I her paa Hiertet] = C (og M's første, overstrøgne Læsemaade); A: I paa Jert Hierte
— 55, — 27: den] Alle Kilderne: det
— 57, — 12: Fortræfligt] = M; A: Fortræffeligt
— —, — 18: bestyrtet] = B; A: bestyrtset
— —, — 29-30: forudsaae, hvad der omtrent | Her vilde] = B; A: forudsaae omtrent, hvad | Der vilde
— 59, — 31: ærlig] = C; A: venlig
— 60, — 4; Side 69, Linie 22; Side 106, Linie 17;

Side 122, Linie 18: Danekæmper] = B; A: Dannerkæmper

Side 60, Linie 23: Bispen tilbage] = B; A: Bispen atter tilbage

— 61, — 25: end] = M; A: ned

— 62, — 8: ud] = B (og M's første, overstrøgne Læsemaade); A: hen

— —, — 16: Alle bort.] = M; A (B, C og D): Alle gaae bort.

— 63, — 6: Levetid] = B; A: hele Tid

— —, — 13: fuldført] = M; A: udført (i B, C og D anden Forandring)

— 64, — 21: Mig Livet paa et Vikingstog] = B; A: Mit Liv paa et Fribytterskib

— —, — 27-29: Nøglen; luk
Jert Fængsel op, skiul jer i Skoven, fly!
Vogt jer at møde Bispen!
= B; A: Nøglen; aabner
Jert Fængsel, skiuler Jer i Skoven, flyer!
At ei I møder Bispen.

— 65, — 16: I redder] = M; A: Jeg redder

— 66, — 23: stærkt] = M; A: stærk (udeladt i B, C og D).

— 67, — 21: raadvilde] = B; A: vemodigen

— 68, — 14: hans] = B; A: sin

— —, — 15: Den Gamle] = B; A: Han atter

— 69, — 6: vender sig til] = M; A (og B): venlig til (C og D: til)

— —, — 8: Aandens] = B; A: Dydens

— —, — 16: skaffer] = B; A: veed

— —, — 19: Alt Popo fængslet er] = C; A: Popo er fængslet alt

Side 69, Linie 23: Freden. Vore Venner —] = B; A: Freden; og vort Anhang —
— —, — 24: opdages let;] = B; A: opdages, hist
— 70, — 29: Dertil staaer ei min Hu] = B; A: Det er mod min Natur
— 71, — 29: Gaae] = C; A: Gaaer
— 72, — 4: Danebods] = C; A: Dannebods
— 73, — 10: Du kiender] = B; A: I veed
— —, — 17: hiulpet] = B; A: hiulpen
— 74, — 19-20: At Intet tykkes dem saa mageligt, | Som naar] = B; A: At de er aldrig meer i deres Es, | End naar
— 75, — 12: Sag] = M; A: Dag
— —, — 23-24: til at være | Min Staller, Mærkismand! Kald Hæren sammen] = B; A: til min Staller, | Min Mærkismand. Bring Hæren hurtig sammen
— —, — 25: holde Flaaden klar] = B; A: vaage over Flaaden
— —, — 26-27: Natten; men | I Morgen] = M; A: Natten; | I Morgen
— —, — 27: som] = B; A: en
— —, — 29: frygt ei, gode Herre] = B; A: frygt dig ei, min Herre
— 76, — 27: i Seng] = B; A: tilsengs
— 77, — 13: Støtte] = B; A: Piller
— —, — 21: frisk] = M; A: friskt
— 78, — 10: En from] = B; A: Moralsk
— —, — 11 og 14: Tyrfing] = C; A: Tirfing
— —, — 12: Skialde] = C; A: Skialdre
— 79, — 18: var bælmørk] = M; A: var en bælmørk
— —, — 21: Oprørerne] = B; A: Rebellerne

Side 80, Linie 26: dryppe] = M; A: dryppe
— 82, — 26: Er Nøden størst, er ogsaa Hielpen] = C; A: Naar Nøden stærkest er, er Hielpen
— —, — 29: Palnatoke — det er Nidingen] = B; A: Palnatoke, hist, er Ophavsmanden
— —, — 31: bort] = C; A: hist
— 83, — 22: bygget. Underst] = B; A: bygt; dernede
— 84, — 14: karrig] = C; A: karrigt
— —, — 21: skionne] = B; A: nye
— —, — 22: Den] = B; A: Det
— 87, — 17: Lugt] = M; A: Luft
— 88, — 7: døver] = M; A: døve (i B, C og D andre Forandringer)
— 89, — 15-16: Mummespil. — | I Lygten der kan Lyset gierne brænde] = B; A:

Mummespil — —
Lyset kan ingen Skade giøre der
I Løgten; jeg vil lade Lyset brænde

— —, — 19: ind. Kort efter bliver Skiermen taget] = B; A: ind. Pause). | (Skiærmen bliver taget
— 90, — 23: for] = M; A (B, C og D): paa
— 92, — 19: kommen] = C; A: kommet
— —, — 30: bageste] = M; A: Bagerste
— 93, — 10: Norne] = C; A: Rota
— —, — 12: Skulde] = C; A: Skiæbne
— —, — 14: Gudinde] = C; A: Gudinder
— —, — 16: Forsete!] = B; A: Forsyn! nu
— —, — 24: bort, mens jeg besøger] = B; A: bort mig, mens jeg giester
— 94, — 24: Danebod] = B; A: Dannebod (M: Danabod)

Side 95, Linie 13: fræver] = M; A: fræve (i B, C og D andre Forandringer)
— 96, — 1: selv mig raade] = B; A: raade selv mig
— —, — 15: Væggen] = M; A (B, C og D): Muren
— 97, — 21: Skuldas] = C; A: Rotas
— 98, — 4: Bi til i Morgen] = B; A: Bi, bi til Morgnen
— 100, — 9: følger derpaa langsomt] = B; A: følger langsomt
— 102, — 13: byder] = C; A: betyder
— —, — 27: mistænkt? tal!] = M; A: mistænkt?
— 104, — 19: Voggur] = C; A: Viggo
— 105, — 29: fra dette Gravøl] = C; A: fra Graverøllet
— 107, — 9 og 13: forsvarer] = C; A: undskylder
— —, — 31: Der] = M; A: Her
— 108, — 2: Kom] = B; A: Fort
— —, — 15: frygter] = M; A: frygte
— 112, — 9: Hvo forudseer vel alle] = B; A: Hvo kan forudsee alle
— —, — 25: Anslag mod] = C; A: Anfald paa
— 115, — 14: Blodnornen] = M; A: Blod — Nornen
— —, — 27, og Side 116, Linie 2: Gaa ei herfra i Dag til Kongens Gravøl] = B; A: Gaa ikke hen til Kongens Graverøl
— 116, — 20: veed] = B; A: veedst
— —, — 25: Haralds Gravøl] = B; A: Graverøllet
— 117, — 8: fiendtlig] = C; A: dristig
— —, — 24: Mig tyktes, at der kom en Mand og sagde] = B; A: Der kom en Mand til mig i Søvne, sagde

Side 118, Linie 3: Saa følg mig nu! Jeg gaaer til Haralds Gravøl] = B; A: Følg mig! Jeg gaaer til Haralds Graverøl

— —, — 10-11: Hielp. — Jeg gaaer herfra; | Thi] = B; A:

Hielp. — Selv vil jeg flye
Udfaldet og min ængstelige Kummer.
Thi

— 119, — 9: Norne] = B; A: Nota

— —, — 10-11: Høisædet, Palnatoke ved] = B; A: Høisædet. Arnoddur har anviist Palnatoke sin Plads ved

— —, — 14: beslaaet] = B; A: beslaget

— —, — 21-22: med Svend, hvorpaa] = M; A (B, C og D): med; hvorpaa

— —, — 23: Svend] = B; A: Kong Svend

— 120, — 2: op, og] = B; A: op i sit Sæde og

— —, — 19: Lurer] = B; A: Trompeterne

— 123, — 1: Landets] = M; A: Landes

— 124, — 6: kæmpe] = C; A: fægte

— —, — 27: O, hellige Guder! Mægtige Forsete!] = C; A: O alle hellige Guder! Mægtige Forsyn!

— 125, — 27: lukker] = B; A: slutter

— 126, — 8-9: an | I Krigen] = M; A: an | Krigen

— —, — 22: Stilhed.] = C; A: Et Stille.

Side 129: **Axel og Valborg** er skrevet i Paris i Begyndelsen af Aaret 1808, og udkom første Gang trykt (A) i Januar 1810. Af første Udgave, hvis kobberstukne Titelblad er prydet med en Vignet, forestillende Axels Sværd og hans, i nærværende Bind Side 225,

Linie 23-26, beskrevne Skiold, omvundne med tvende Roser og en Blomsterkrands, forekomme hyppigt to Eftertryk, der, ligesom de af Oehl.s Digte 1803 og af Palnatoke, skuffende ligne Originalen. Denne kan dog kjendes fra hine ved forskjellige Sætterfeil, blandt hvilke følgende ere egne for Originalen: Side 43, Linie 2: Det er er Folkesagn; Side 63, Linie 13: Den Grusomhed, du frygter for; Side 102, Linie 22: Ved Helfrids Harpe kanst du ogsaa synge. Til disse Eftertryk sigter Oehl. i sine Erindringer, III, Side 7: For mine første Digte gav Brummer mig 100 Rbdlr.; for de Poetiske Skrifter fik jeg af Schubothe 6 Rbdlr. for Arket, og maatte endnu høre Skamflikker, fordi Bogen var bleven saa stor. De Nordiske Digte fik jeg noget bedre betalt, maaskee det Dobbelte. For Axel og Valborg fik jeg endelig 300 Rbdlr.; men 3000 Exemplarer af dette Yndlingsstykke ere vist solgte næsten i det første Aar. For flere Oplag fik jeg ikke en Skilling. — Digteren besørgede tre senere Udgaver: (B) i Tragødier, II, 1831, (C) i Tragødier, V, 1842, og (D) i Tragødier, VI, 1849. Foruden disse Kilder har nærværende Udgiver benyttet (M) en egenhændig Reenskrift af Stykket, som maa antages at være af Digteren sendt fra Paris til Grevinde Schimmelmann, og som ved Auction efter Geheimeconferentsraad Danckwart kjøbtes og nu eies af Urtekræmmer C. Verdelin. Manuscriptet har paa Titelbladet den samme Vignet, som Originaludgaven, tegnet og coloreret, den ene Rose rød, den anden hvid, og Krandsen som Forglemmigei mellem grønne Blade. A og B ere forsynede med følgende

Forerindring.

Den gamle Sang i Peder Syvs Kæmpeviser, der har givet Anledning til nærværende Sørgespil, staaer ikke i nogen, Forfatteren bekiendt, Forbindelse med den norske Historie. Alle Spor i Visen tyde hen paa det ellevte eller tolvte Aarhundrede; altsaa paa en Tid, Snorro Sturlesøn omstændeligen har beskrevet. Der tales i Kæmpevisen om en Kong Amund, hvilken Peder Syv troer at være Amund Kulbrænder. Denne understøttede Svend og Harald mod Kong Magnus i Norge, og døde 1051. Et Par andre svenske Fyrster af dette Navn levede før denne Tid, og staae ikke i Forbindelse med slig Begivenhed. Kæmpevisen nævner en Dronning Malfrid. I den norske Historie gives kun een saadan Dronning, en russisk Prindsesse, først gift med Sigurd Jorsalafar, siden, forskudt af ham, med Erik Emund i Danmark. Med Sigurd havde hun Christina, der blev Erling Skakkes Hustru, og døde 1135. Paa dette Ægteskab grundede Erling sin Søns, Magni, Ret til det norske Herredømme. Om Hagen, Kongens Søn, taler ogsaa Vi-

---

Linie 2: Den gamle Sang i Peder Syvs Kæmpeviser] Visen om Axel Thordsen og skjøn Valborg findes i Peder Syvs Danske Viser, fjerde Part, Nr. 23, i Nyerups og Rahbeks Danske Viser, III, Nr. 143, i Oehl.s Gamle danske Folkeviser, Side 117—137, hvortil de Læsere henvises, som ville undersøge, hvor meget der af Handlingen i Sørgespillet er hentet fra Visen. For saavidt enkelte Stropher eller Verslinier af Visen ere benyttede i Stykket, findes de anførte efter Peder Syv nedenfor imellem Bemærkningerne.

— 20-21: Herredømme] = B; A: Herredom

sen; det vil sige: den unge Kong Hakon, thi at han selv var Konge og faderløs, vise Begivenhederne. Snorro omtaler tvende unge Konger af dette Navn: Hakon, Magnus den Godes Søn, som levede elsket og rolig, og døde paa Jagt; og Hakon Herdabreith (Skulderbred), Sigurds Søn, som efter et kort og uroligt Regimente faldt med sine trofaste Mænd i et Slag mod Erling Skakke. Blandt disse Mænd var en Askel eller Axel fra Fohrland. En tro Hirdmand af Sigurd, Hakons Fader, hed Thord Husfreia. Giør man nu denne Axel til Thord Husfreias Søn, saa kommer en Axel Thordson derudaf. Digteren har fundet denne Fiction overeensstemmende med Tid, Omstændigheder og selve Navne. Efter Harald Gilles Tid maa ogsaa Tildragelsen være skeet, da der tales saameget om den Gilske Slægt, hvilke Giller ikke uden langt mere usandsynligt kunne menes at være Gille Laugmands Afkom; han levede i Olaf den Helliges Tid, og var ikke nær saa berømt en Mand, som Harald Gille. Denne Slægt udmærkede sig i den korte Tid, den levede, tragisk og sig selv tilintetgiorende. Ved at vælge en slig sandsynlig og for Stykkets Tarv passende Tidspunkt, kunde man nu vel ikke lade Axel have tient en Keiser Henrik, vel derimod den saxiske Hertug Henrik Løve, en mandhaftig og berømmelig

---

Linie 1-2: han selv var Konge] = B; A: han var Enevoldsherre
— 2: vise] = B; A: viser
— 9-10: Fohrland. En tro Hirdmand af Sigurd, Hakons Fader, hed] = B; A: Fohrland, en tro Hirdmand af Sigurd. Hakons Fader heed
— 19: Tid, og var ikke] = B; A: Tid, ikke

Helt. I Stedet altsaa for det, i Visen formodentlig opdigtede, Overfald fra Opland, benyttedes det historiske og vigtigere af Erling; og saaledes lagdes da uden Tvang Melpomenes og Clios Hænder i hinanden, hvorved det Hele faaer en fastere og værdigere Grund. Da Eisten eller Augustinus blev Hakon utro, og flygtede til Bergen, for at understøtte hans Fiende, er det ikke usandsynligt, at Hakon har sat en Anden i hans Sted i dette Mellemrum, hvilken her kaldes Erland, efter den ædle, med faa Ord velskildrede Erkedegn i Kæmpevisen. Augustinus byggede den store Trondhiems Domkirke, hvilket kan være skeet i Axels og Valborgs spæde Barndom; der gives i Tragødien Vink derom, skiøndt kun svagt, for ikke at forstyrre det Ærværdige med en alt for ny Kirke.

Oehl.s En Reise fortalt i Breve til mit Hiem, II, 1818, Side 166-169:

Dagen før vor Afreise spillede man i Dresden for første Gang Axel og Valborg, med samme Forandringer som i Wien (see samme Bind, Side 20-21). Da Dresdens Skuespillere for nogen Tid siden havde opført Stykket med Bifald i Leipzig, var det dem saa meget lettere. Det blev givet godt, og Forestillingen behagede; men jeg indsaae dog nu Grunden, hvorfor den talentfulde Mad. Schirmer havde giort mindre Virkning i Berlin i denne Rolle, end man havde formodet. Det kom af det, hun tog den noget ander-

---

Linie 1-2: det, i Visen formodentlig opdigtede, Overfald fra] = B; A: det formodentlig opdigtede Overfald i Visen fra

ledes, end jeg havde forestillet mig den. Mad. Schirmer troede hele Stykket igiennem paa en Maade at burde præparere og motivere Valborgs Død, som om en Orm hemmeligt gnavede hende fra det Dieblik, Ringen falder i Harald Gilles Grav. Dette er rigtigt; kun maa man ikke lade sig forlede af Valborgs Ord til Axel til at troe, at hun er rolig og resigneret, og det selv i Adskillelsesscenen i tredie Act. Viser Valborg sig for rolig udvortes, saa blive Tilskuerne kolde, thi man kan kun see det Indvortes paa Theatret af det Udvortes. Hovedsagen er desuden ikke Valborgs Død — den er kun et Tilfælde — men det Skiønne, det Poetiske bestaaer i de to unge Menneskers sode Sværmeri og deres Ulykke. For at det ret skal røre Hiertet, maa Valborg være kraftig, fuld af Ild og Følelse. Hun vil berolige Axel med sine Ord, og mærker ikke, at hun trænger ligesaa meget til Trøst, som han, og at hun deler hans Skiebne. Det er just det Rørende, det Henrykkende i den ædle qvindlige Natur, at den glemmer sin egen Tilstand over den Elskede. Saaledes sidder en Moder paa Braget med sit Barn, og lader det suge sit udtærede Bryst, indtil Havet eller Hungersnoden tilintetgiør dem begge. Uden denne Ild, dette Sværmeri, kunde Valborg heller ikke drømme saaledes i Kirken tilsidst. Det bliver desuden unaturligt, at tænke sig Valborgs Død motiveret i den korte Tid. Tiden kan ikke tære hende hen; ikke at tale om, at Tæring, i hvor kort man forestiller sig den, har noget Uskiønt, som bør undgaaes, hvor det kan. Og det har jeg ogsaa altid giort. Det er høist urigtigt, naar man tænker sig

Correggio som en Skrantning, der hiver i de fire første, og bukker under i femte Act. Det lille indvortes Saar, der var nyligt lægt, brister ved hans Heftighed, og han falder, just fordi han har været saa uforsigtig levende, bevægelig, rørt og lidenskabelig. Alting maa være Ild og Liv, saavel hos Valborg som Correggio.

„Liig Siælens Glimt i det halvbrustne Die,
Hvis Ild forkynder, at det snart skal slukkes."

Saaledes maae vi ogsaa antage, at Valborg ikke døer af Sorg; det havde rigtig nok været trofastere, men til denne episke Død var Tiden paa Skuepladsen for knap. Hendes Aand maa sværme vildt under Vilhelms Sang, og just denne stærke, heftige Følelse foraarsager en dødelig Convulsion, et Krampeslag. Hendes Hierte brister, poetisk, ikke chirurgisk talt; det vil sige, ikke Kiødmuskelen i hendes venstre Side, thi den er for stærk, men et andet svagere Kar, hvis Tilintetgiørelse er ligesaa farligt og dødeligt. Synes man nu maaskee dog, at jeg undertiden for lidet har motiveret Dødsscenerne i mine Stykker, saa kommer det netop deraf, at jeg ingen Lyst har havt til længe at beskiæftige min eller Tilskuernes Phantasie med det blot Lidende og med en for lang Forestilling af den physiske Smerte. Sligt maa mere i Kunstens Rige antydes, end udmales.

Oehl.s Erindringer, II, Side 116:

Da der slet ingen Qvinder behøvedes i Palnatoke, lod jeg dem heller ikke optræde deri. Men

Linie 8-9: „Liig Siælens Glimt" osv.] See Ewalds Fiskerne, I, 1.
— 24: med] Orig.: ved

næste Vinter skrev jeg Axel og Valborg, hvor Kiærlighed er Hovedsagen, egenlig Kiærligheds Troskab, ligesom jeg et Par Aar senere i Hagbarth og Signe søgte at skildre Kiærligheds Lidenskab i sit første Udbrud; det Første mellem et Par unge Christne, dette Sidste mellem et Par unge Hedninger, men begge heroiske og med nordisk Følelse. Med den sandselig glødende sydlige Elskov i Romeo og Julie vilde jeg ikke kappes; men den milde Septembermaane i en nordisk Bøgeskov kan ogsaa giøre Virkning, skiøndt den er meget forskiellig fra den italienske Sommernat.

Samme Bind, Side 127:

Især fornøiede det os Danske at leve en tre Ugers Tid sammen med den elskværdige norske Familie Knudtzon, som kom til Paris. Brøndsted, Koës og jeg spiste ofte hos dem, og naar vi saaledes vare samlede, bildte vi os ind, at vi vare i Danmark og Norge. Jeg glemmer aldrig disse kiære Mennesker: den brave Johansen og hans trofaste Sara; den elskværdige Fru Labouchere og hendes Søster, den hulde Benedicte. Min Omgang med dem bidrog meget til at give Axel og Valborg, som jeg just dengang skrev, den friske nordiske Colorit, hvilken ellers det lange Ophold i Udlandet let kunde have svækket.

Samme Skrift, III, Side 17:

Hakon Jarl havde giort overordenlig Lykke. Det var den første poetiske Skildring af den hedenske

---

Linie 28: den hedenske] = Oehl.s Levnet, hvor det samme Sted findes II. Side 279; Erindr.: det hedenske

Oldtids Helteliv, grundet paa Historien, som fremstilledes paa den danske Skueplads. Dette havde dog ikke alene kunnet giore saa megen Virkning paa det større Publicum, hvis ikke ogsaa Hakons Forhold til Thora, eller, rettere sagt, hendes til ham, havde rørt Qvindernes Hierter. I Palnatoke var dette ikke Tilfældet: der var slet ingen Kiærlighed i, og derfor var ogsaa Skuespilhuset temmelig tomt ved de første Forestillinger. Men Axel og Valborg giorde Alting godt igien; deri var Kiærlighed fra Begyndelsen til Enden. Skiøndt Stykket ikke var trykt endnu, var det allevegne bekiendt; man havde vidst at skaffe sig Afskrifter deraf, disse bleve solgte i dyre Domme, og man havde saaledes den Fornøielse, at sætte sig hen i Munketiden før Bogtrykkerkunstens Opfindelse, hvor et smukt afskrevet Exemplar forhøiede Nydelsen, fordi den var sieldnere, og fordi man nød Noget, som Andre ikke kunde nyde. Rige Englændere forlyste sig jo tidt endnu paa denne Viis med at lade faa prægtige Exemplarer trykke som Manuscript.

Samme Bind, Side 19-21:

Axel og Valborg giorde Lykke; dog undgik den ikke Dadel af den ældre Skoles Medlemmer. Afdøde Professor Kierulf fandt det urimeligt, at Axel sang en Svanesang, før han døde. Jeg havde nemlig skrevet „Svanesang" over Axels sidste Monolog, hvormed jeg ikke meente Andet end hans Hiertesuk i Døden. Det havde vistnok været bedre, at udelade hiin

---

Linie 26: udelade hiin Overskrift.] M. har paa det anførte Sted først havt, ligesom alle fire trykte Udgaver: Axel alene, hvilket hist er forandret til: Axels Svanesang.

Overskrift. Da man engang under Opførelsen spurgte Thaarup: „Hvad doer Valborg af?“ svarede han: „Af en Vise“. Valborgs Død har vistnok noget Paafaldende, og for Mange noget Unaturligt; men jeg troer dog ikke, den er umulig, og det er nok for Digteren. Jeg har siden engang i Dresden seet en Madame Schirmer at ville motivere Valborgs Død ved fra tredie Act af at lade hende bære paa en vis Hensmægten, som hun søger at skiule; men det er at fordærve det Hele, uden at redde det Enkelte. Valborgs Hierte maa pludselig briste ved et Nerveslag, som hendes overspændte Tilstand medfører. Hun døer altsaa stærkt bevæget, og hensover ikke elegisk. Det vilde være let, at forandre hendes Død uden Skade for Stykket; men det skal jeg vel vogte mig for i Udgaven af Tragødierne selv. Læserne ere nu eengang vante til og fornøiede med den gamle Form, og vilde ansee slig Forandring som et Indgreb i offenlig Eiendom. Imidlertid, dersom der er Noget i den saa kaldte Kunstnerudødelighed, maa den dog i det mindste overleve nogle Menneskeslægter. Der vil altsaa komme en Tid, hvori man fra Ungdommen af ogsaa kan vænne sig til Forandringen i et Digterværk, uden Tab af personlige Følelser og Erindringer. For disse — og for de Nutidslæsere, der, i det mindste i et Levnetsløb, kunne interessere sig for en Forfatters forskiellige Ideer, vil jeg hidsætte en Monolog, jeg i senere Aar har digtet, og hvormed Valborg kunde ende Stykket, naar Vilhelm har sagt sin sidste Replik, og troer, at hun er død.

Valborg
reiser sig fra Axels Liig, og nærmer sig Vilhelm.

Nei — end ei død, min ædelig Herre!
Din Sang jeg høit maa prise;
Men Valborgs Hierte brast ei disværre
Ved Aages og Elses Vise.

En langsom Død i dette Kloster
Mig Livet først skal røve.
Dog dette Offer mig Intet koster;
Saa staaer min Tro sin Prøve.

Kom nu, Herr Erland Erkebisp! kom,
Indvi mig til Guds Ære!
Man af den dunkle Helligdom
Først Valborg død skal bære.

Kom nu, hver Jomfru og Ridder huld!
Det volde jer ingen Harm!
Indvier, og kaster det sorte Muld
Over ung Valborgs Arm.

Nu ganger Valborg i Nonnetal,
I Klostret har hun hiemme.
Messen hun aldrig forsomme skal,
Og aldrig Axel glemme.

Linie 11: Kom nu, Herr Erland Erkebisp! kom, osv.] Til denne og de følgende Stropher ere med Forandringer Kæmpevisens Strophe 195, 196, 197, 199 og 200 benyttede.

Bedre dog, ei at være fød,
End kun i Sorg at græde;
Naar Solen synker i Havets Skiød,
At mindes sin tabte Glæde.

Gud dennem forlade, som Aarsag er,
At de ei sammen maae være,
Som have hinanden af Hiertet kiær,
Og elsker i Tugt og Ære!

Saaledes vilde Tragødien fromt og ret smukt slutte sig til den gamle Vise, den gik ud fra; og Valborgs Død, skiøndt i Grunden den samme, blev naturligere.

Til Axel og Valborg kunne følgende Bemærkninger gjøres:

Side 129, Linie 3-6:

Gud dennem forlade, som Aarsag er, osv.]

Dette Motto er Slutningsstrophen af Kæmpevisen.

— 136, — 3-5: Valborgs Moder
Var nylig død, og Valborg sat i Kloster
At lære Sømmen sye og læse lære.]

Kæmpevisen, i Str. 11 og 12:

I Klosteret sættes hans liden Brud,
At hun skulde Sømmen lære.

De lærte hende Silkesøm at sye,
At læse lod de hende lære.

— 142, — 9:
Hvor lider Valborg?]

Kæmpevisen, i Str. 38 og 39:

Hvor lever Valborrig, Fæstemø min? — —
Skjøn Valborrig lider meget vel — —

Side 150, Linie 1:

En Ring jeg tager af min Haand]

Kæmpevisen, i Str. 9:

Han tog en Guldring af sin Haand.

— —, — 5-8:

Kom vel i Hu, min unge Brud! osv.]

Kæmpevisen, Str. 10:

Kom vel ihu, min lille Brud!
I Dag monne jeg dig fæste;
Jeg vil nu reise af Landet ud,
Og fremmede Herrer gjæste.

— —, — 9-12:

Han tiener i Herr Henriks Hær; osv.]

Kæmpevisen, Str. 15:

Herr Axel tjener i Keiserens Gaard,
Forgyldte haver han Spore;
Sit Sværd han vel ved Siden bar,
Og ridderlig var hans Fore.

Fore eller Forde er Færd, Optog; Oehl. forklarer det i sine Gamle danske Folkeviser, Side 119, ved Adfærd.

— —, — 13-16:

Men, ak! han sover ei sødelig, osv.]

Kæmpevisen, Str. 16:

Herr Axel sover saa sødelig,
Alt som en Herre mon sømme;
Om Natten har han ei Ro hos sig
Alt for sine stærke Drømme.

Side 150, Linie 19:

Jeg sviger ei paa Verdens Ø]

Kæmpevisen, i Str. 46:

Jeg sviger eder ei paa Verdens Ø.

— —, — 21:

Og Lykken vexler ofte om]

Omqvædet paa Kæmpevisen:

Men Lykken vender sig ofte om.

— 151, — 4:

Rose for alle Blomme!]

Kæmpevisen, i Str. 38:

En Rose for alle de Blomme.

— 153, — 27:

Heel mangen Klump af Vendernes Skurdguder]

Skurdguder (Islandsk), Afgudsbilleder.

— 159, — 2-4: Viis

Dig vaabendiærv og færdig at undfange

Oprørerne.]

Undfange, ældre Dansk for modtage.

— 164, — 14-15: Alexander valgtes

Vel af Conciliet]

Conciliet skulde have heddet Conclavet.

— 187, — 6 ff.

Den Mand, Gud gav en Viv saa huld, osv.]

Denne Sang er en udtogsmæssig Bearbeidelse af Poul Gerhards Frauenlob: „Ein Weib, das Gott den Herren liebt," osv., hvortil Motivet er taget fra Salomons Ordsprog, Cap. 31.

— 190, — 4-5: Jeg seer dig, Ulv! du lurer

Alt paa dit Bytte, smilker under Skind.]

Smilke er: begynde at smile, smaasmile; under

Skind, under Kappen, under Dække, hemmeligt, listigt. Begge Udtryk efter Kæmpeviserne.

Side 199, Linie 14-21: Stille skal jeg sidde i
Min lille Celle, virke Guld i Silke, osv.]

Kæmpevisen, Str. 139 og 140:

Jeg vil sidde i Høieloft vid,
Og virke det Guld i Hue;
Saa sørgelig vil jeg leve min Tid,
Alt som en Turteldue.

Hun hviler aldrig paa grønnen Green,
Hendes Been ere alt saa møde;
Hun drikker aldrig det Vand saa reen,
Men rører det først med Fødder.

— 200, — 28:
Nu, mine Børn! det kan ei Andet være]

Kæmpevisen, i Str. 148:

Det kan nu Andet ei være.

— 201, — 13-14:
Den er en ufrisk Mand, som aldrig kiendte
Til Kiærlighedens Styrke.]

Kæmpevisen, i Str. 100:

Den agter jeg for en ufrist Mand,
Der kiender ei Elskoven stærke.

Ufrisk læses saavel i M og de trykte Udgaver af Stykket, som i Oehl.s Behandling af Kæmpevisen i hans Gamle danske Folkeviser, Side 131. Digteren har maaskee taget den gamle Form ufrist (ufristet, uprøvet, uerfaren) for en Trykfeil.

— 215, — 14:
En Midienat i Kiøping her]

I Kiøping her d. e. her i Byen (Kjøping eller Kjøbing d. e. Kjøbstad).

Side 225, Linie 21-22: Dine Kæmper komme,
At skienke Karpen Blod i Trondhiems Fiord.]
Digteren er formodentlig senere bleven opmærksom paa, at Karper som Ferskvandsfisk ikke kunde findes i Fjorden, og har derfor i C og D forandret Karpen til Kampen, hvilken Forandring imidlertid ikke kan kaldes heldig.
— —, — 23-25:
See, min Veninde! tvende røde Hierter osv.]
Kæmpevisen, i Str. 162:
Hans Skjold var baade hvid og blaa — —
To røde Hjerter deri monne staae.
— 235, — 23:
See disse Kæmper! Elvegrimmer, Biørne,]
Elvegrimmer, Mændene, som boede ved Øster-Elven, om hvilke Snorro fortæller i Magnus Barfods Historie, Cap. 8.
— 239, — 9:
Et Aftenrødt, som aldrig gaaer til Hvile.]
Herefter følger i M en Strophe, der vel ikke uden Grund er bleven udeladt af Texten, men dog kan fortjene at opbevares her:
I høie Hvælvinger, I dunkle Gange,
Hvor tidt som Barn jeg sneg mig rørt og bange
Med Anelsernes Drøm i spæden Barm!
Nu tager Axel her sit Arnesæde;
Snart skal en anden Yngling, god og varm,
Rørt for hans egen Grav i Kirken træde.
— 241, — 20:
Hvor her er godsligt her i denne Kirke!]
Godsligt (Norsk), hyggeligt, behageligt.
— 244, — 6-10: Vel, ædle Vilhelm! vil
Du vise mig den Godhed for min Axels

Og eders Venskabs Skyld, at synge Visen
For Valborg, medens hun til Giengield sætter
Sin Ring paa Axels blege Haand?]

Til Gjengjeld, ikke for Vilhelms Sang, men for Axels Ring.

Side 245, Linie 10 ff.

Det var Ridder Herr Aage, osv.]

Oehl.s Kilde til denne gamle Folkevise er Sandvigs Levninger af Middel-Alderens Digtekunst, I, Side 63-65, hvor den læses væsentlig i den samme Form som her i Stykket. Af Visens udførligere Skikkelse i Nyerups og Rahbeks Danske Viser, I, Nr. 29, og af dens Heelhed i S. Grundtvigs Danmarks gamle Folkeviser, II, Nr. 90, hvor Else begge Steder følger med den Døde til Kirkegaarden, seer man, hvorledes det besynderlige Udtryk i sidste Strophe af Udtoget: „Hjem gik Jomfru Else“ er opstaaet. Oehl. har selv componeret Melodien til denne Vise; see Melodier af Adam Oehlenschläger, udg. af A. P. Berggreen, 1857, hvor det hedder i Fortalen: „Melodien blev først trykt 1810 tilligemed Aages og Elses Vise, der udkom som Prøve paa den bebudede Nyerup-Rahbekske Udg. af Kæmpeviserne, hvori den siden blev optagen uden Angivelse af Oehlenschläger som Componist; og naar Vilhelm i Axel og Valborg greb i Strængene, vidste Mange vel ikke, at de ogsaa hørte Digteren i disse Toner“.

— —, — 15;

Alt med hiin røden Guld]

Udentvivl skal hermed forstaaes: ved at give hende en Guldring. I Sandvigs Levninger staaer: „Alt med sit meget Guld“.

Side 245, Linie 26-27:

Han klapped paa Døren med Kiste,
Fordi han havde ei Skind]

I Fortalen til sine Gamle danske Folkeviser, Side VI, siger Oehl.: Den sædvanlige Ridderkaabe kaldes ofte „Skind", fordi den var foret eller kantet med Skind. Heraf komme de Talemaader: „at smile under Skind", „at klappe paa Døren med Skind", det vil sige: sagte, med Kaaben mellem Fingrene og Døren. Ridder Aages Spøgelse klapper med Kiste, „fordi han havde ei Skind".

— 248, — 5:

Omvundet af din Piges Blomsterkrands]

Hvilken Krands her er meent, sees af M, der først har havt:

Omvundet af din Piges hvide Roser.

Nærværende Udgaves Afvigelser fra Originalen ere følgende:

Side 131, Linie 1: **Personerne.**] = B; A: **De Handlende:**
— —, — 14: Gotfred] = C; A: Gotfried
— —, — 22: Høialteret. Over] = B; A: Høialteret, hvorfra Hovedgangen gaaer ned mellem Stolestader paa begge Sider til Pillerne i Forgrunden. Over
— 134, — 10: Vindvet] = M; A: Vinduet
— —, — 14: vel] = B; A: hist
— —, — 15: Hist] = B; A: Der
— —, — 24: Regle] = C; A: Regler
— 135, — 6: Muld] = B; A: Mulden
— —, — 9 og 15; Side 208, Linie 4 og 7: Pille] = B; A: Piller

Side 135, Linie 20: Kæmpehøide] = B; A: Kæmperhøide
— 136, — 2-3: Kiærlighed og med | Mit Fædreland at tage. Valborgs] = C; A: Kiærlighed at tage, | Og med mit Fædreland. — Min Valborgs
— —, — 4: død, og Valborg sat] = B; A: død; Valborg var sat
— —, — 20: undrede] A (og B): undredes (smlg. Var. til Trag. Dram. I, Side 17, Linie 2; Side 100, Linie 2, 4 og 5; Side 217, Linie 13. I C og D anden Forandring)
— —, — 25: det silkebløde Haar] = C; A: de silkebløde Lokker
— 137, — 4-5: paa Læben. | Fra Barnsbeen] = B; A:

paa Læben,
Fra den Tid virkelig jeg elskte hende.
Fra Barnsbeen

— —, — 21: Midie] = D; A: Legem
— 139, — 14: Da Odins Skarer skiltes ad, blev Roden] = B; A:

Da Odins Skare deelte sig i tvende
Mægtige Broderarme, blev dog Roden

— —, — 17: vorde Venner] = C; A: elske sig
— —, — 21-22: Elskov. | Jeg lader ene dig med Kiærligheden] = B; A: Elskov | Jeg lader dig nu med din Kiærlighed (M har Punctum efter Elskov)
— 140, — 22: til min] = B; A: medens
— 141, — 2: Hilsen] = B; A: Hilsning
— —, — 10: et Aar] = M; A (B, C og D): eet Aar
— —, — 21: Fraværelsen] = M; A: Fraværelse
— —, — 23: vel giort] = M; A: velgiort

Side 142, Linie 10-12: Knud.
Nu,
Som det nu gaaer de unge Møer; hun]
= M; A: Knud.
Som det nu gaaer de unge Møer; nu hun
(i B, C og D anden Forandring)
— 145, — 11: hans] = B; A: sin
— 146, — 1: Ei nogen god, uskyldig Drift] = C; A: Ei en uskyldig dydig Drift
— —, — 21: hurtig] = M; A: hastig
— —, — 22-23: Brat | Jeg finder der] = M; A: brat jeg finder | Der
— 147, — 2: i Forgrunden, og] = B; A: i Forgrunden af Skuepladsen og
— —, — 11: som forklædt] = B; A: som fuldkommen forklædt
— —, — 15: Hvor hun er] = B; A: Hvad er hun
— —, — 17: Veemodslilier] = M; A (B, C og D): Vemods Lilier
— —, — 21: seer sig omkring] = M; A: seer omkring
— —, — 25: i Stedet] = M; A: isteden
— 148, — 6: Og lettet Hiertet] = B; A: Lettet sit Hierte
— —, — 24: Helfred] = C; A: Helfrid (saaledes overalt, hvor dette Navn forekommer i Stykket)
— 149, — 6: forvandler] = M; A: forvandle
— —, — 13: flyede] = M; A: flydde
— —, — 20: jer for det] = C; A: Eder derfor
— 150, — 24: hans] = B; A: sin
— 151, — 12: Axel i] = C; A: Axel styrter i
— 153, — 5: Altre] = M; A: Altere

Side 153, Linie 18: andre ti] = M; A: andreti (i B, C og D andre Forandringer)

— —, — 24-26:

Af dit Skarlagenskind skal Gangerpilten
Strunk bære Slæbet, naar som Axels Hustru
Du vandrer hen til Kirken fra hans Gaard]

= B; A:

Af din Skarlagens Kaabe skal den liden
Smaadreng strunk bære Slæbet, naar du vandrer
Fra Axels Gaard til Kirken, som hans Hustru

— 155, — 7: mandig, tillidsfuld] = M; A (B, C og D): mandig tillidsfuld

— —, — 12: Paa hendes Moders] = B; A: Paa hendes sin Moders (M: Hen paa sin Moders)

— —, — 13: end bedrøvet] = B; A: fort, bedrøvet

— —, — 21-22: Bryn. | Vor Stammefader! ak] = B; A: Bryn; | Vor Stammefader. — Ak

— 156, — 16: Og Erling stormer] = B; A: Erling haandterer (Digteren har udentvivl meent huserer)

— —, — 18: Disligest Ingebiorn, Landshovdingen] = B; A: Ingebiorn Spil, Landshovdingen disligest

— 157, — 2: vel samme Hilsen] = B; A: den samme Hilsning

— —, — 29: Din Sundhed og din Dygtighed betvinge] = B; A: Tvinge din Sundhed og din Dygtighed

— 158, — 7: nu] = M; A (B, C og D): kun

— —, — 20: Sin Gienstand fundet] = B; A: Fundet sin Gienstand

— —, — 29: derpaa du tænker] = B; A: du tænker derpaa

Side 159, Linie 9: kanskee det] = B; A: det kanskee
— —, — 18: er et Folkesagn] = M; A: er er Folkesagn
— 160, — 16: Sag ham at betroe] = C; A: Sag at handle med ham
— —, — 20: de sorte Kutter] = M; A: den sorte Kutte (i B, C og D andre Forandringer)
— 162, — 28: Trygveson] = M; A: Tryggeson
— 163, — 25: Det Skakspil] = B; A: I dette Skakspil
— —, — 27-28: Eders Naade vogte Kongen | For Løberen! Med Sindighed og Kulde] = B; A: Eders Naade vogte | Kongen for Løberen! Med Rolighed
— 164, — 17: Alt er i Kamp] = B; A: Alting er Kamp
— —, — 18: Mod Venden, Fredrik til Italien] = C; A: I Venden; Fredrik i Italien
— —, — 19-20: I Danemark og Norge raste længe | Mord] = C; A:

I Dannemark og Norge hørtes jo
Ei i de sidste Tider andet end
Mord

— —, — 21: nytte denne Tilstand] = B; A: bruge denne Tidspunkt
— 165, — 2: derfor] = B (og M's oprindelige, overstrøgne Læsemaade); A: altsaa
— —, — 10: gaae] = M; A: gaaer
— —, — 18: vor Sag] = B; A: Sagen
— 166, — 13: At gribe Lykken stræber Mennesket] = B; A: Menneskets Hjerte stræber til sin Lykke
— —, — 14: bruger] = B; A: griber
— 167, — 24: dog engang] = B; A: eengang dog

Side 167, Linie 27; og Side 169, Linie 23: Danemark] = C; A: Dannemark
— 168, — 2: kieded] = M; A: kjended
— —, — 4-6: gikst | Herfra, da Landet var i Oprør; da | De dragne] = M; A: gikst | Da dragne (B, C og D: gik, | Da dragne)
— —, — 13: Fædrelandet] = M; A: Fædreland
— —, — 29: Jeg tiente] = B; A: Tiente jeg
— 169, — 29: Haand ham række] = B; A: give Haand ham
— 170, — 1: I Tydskland var saa anseet og] = B; A: Var saa anseet i Tydskland, og
— —, — 16: han] = B; A: det
— 171, — 3: end ei] = B; A: ei end
— —, — 19: Somre] = B; A: Foraar
— 172, — 24: hidses i et Dieblik] = B; A: giennemstormes i et Blund
— 173, — 3: bød] = B; A: bødst
— —, — 16: vedkommer] = B; A: betræffer
— —, — 17-18: spore hos mig, | Om Grumheden] = B; A: spore; om | Den Grusomhed
— —, — 22: moderløs, forladt] = D; A: moderløs forladt
— 174, — 17-18: en Helt ei føle Kiærlighed, | Fordi han ikke bruser vildt, som du?] = B; A: en mandig Helt ei elske uden | At sværme vildt og brusende, som Du?
— 175, — 11: Selvraadig] = B; A: Eenmægtig
— —, — 13: er efter Loven sat en Værge] = B; A: er sat Laugværge efter Loven
— —, — 15: dømme mellem os] = B; A: dele os imellem

Side 175, Linie 28: Retfærd] = B; A: Dyden
— 176, — 3: Gud] = B; A: Guddom
— —, — 4: huldt] = M; A: huld
— 177, — 6: Ei naaer din Magt til Kirkens Helligdom] = B; A: I denne Sag henrækker ei din Magt
— —, — 7: Altret] = M; A: Alteret
— —, — 25: Scene, har] = B; A: Scene; han har
— —, — 26: læser med] = B; A: læser nu med
— 178, — 3: Pillen] = B; A: Pilleren
— —, — 6: Eet og Alt] = B; A: Eet, mit Alt
— —, — 8: fra] = B; A: af
— —, — 12: over] = M; A: oven
— 179, — 8: tappre] = C; A: vakkre
— 180, — 9: alt] = B; A: hid
— 181, — 8: Det Brev] = B; A: Bullen
— 182, — 4: Endnu dem] = B; A: Dem endnu
— —, — 9: Hoiværdige Fader! I er] = B; A: Eders Ærværdighed er
— —, — 19: Hielmen] = B; A: Guldhielmen
— —, — 20: et raget Hoved] = B; A: en raget Tinding
— —, — 23: Som en Cherub] = C; A: En Cherubim
— —, — 26: Bisp, som forestaaer] = B; A: Biskop, som forvalter
— —, — 31: det Par Skridt, jeg har til] = B (og M's oprindelige, overstrøgne Læsemaade); A: mine korte Skridt til
— 183, — 3: mig langt meer] = B; A: mere mig
— 184, — 9: dyderigske] = M; A: dyderige
— —, — 18: maaskee han] = B; A: han maaskee

Side 184, Linie 21: her] = C; A: nu
— —, — 25: Bøddel] = M; A: Bødel
— 185, — 29: Med bundløs Uforskammenhed tør kalde] = C; A: Kalder med bundløs Uforskammenhed
— —, — 30: Sit] = M; A: Sin
— —, — —: Fornuft, og skiuler Dolken] = B; A: Fornuft, skiuler sin Dolk
— 186, — 1: Flig, mens han] = B; A: Kaabe, og
— —, — 13: Hans] = C; A: Sit
— —, — 19: Drabanter] = B; A: Drabantere
— —, — 20: Hætter] = B; A: Calotter
— —, — 25: det] = D; A: de
— —, — 31-32: stille Kongens Drabanter sig i en Række] = B; A: giør Kongens Drabantere en Række
— —, — 33: Drenge med] = B; A: Drenge i Bunterad med
— 187, — 4-5: synger | Choret:] = B; A: synger Choret følgende Psalme:
— 188, — 1: Alteret] = M; A: Altret
— —, — 6: En Olding nodes] = C; A: Nødes en Olding
— —, — 9: fatter intet Nag til] = M; A (B, C og D): fatter Nag ei til
— —, — 16: J ei seet] = M; A: J seet
— —, — 20: Med Heltemod] = B; A: Med — Heltemod
— —, — 28: Ha, Bisp] = B; A: Biskop
— 189, — 5: Svanhvide! Det gaaer over strax igien] = B; A: Kiære Svanhvide! Det gaaer over strax
— —, — 25: Jo, jo] = B; A: Ja, ja
— —, — 26: grant] = B; A: vel

Side 189, Linie 28: At nærme mig den] = B; A: At komme til den
— 191, — 28: holder inde] = B; A: holder af igien
— 192, — 15: Den røde Rosenkrands tages af] = M; A (B, C og D): Pigerne tage den røde Rosenkrands af
— —, — 25: sig om og] = M; A (B, C og D): sig og
— —, — 31: Malurtdrik] = C; A: Malurtskaal
— 193, — 7: Tag Afsked, Axel!] = B; A: Axel, tag Afsked
— 194, — 6: Man lade] = M; A: Men lade (i B, C og D anden Forandring)
— —, — 25: Det jordiske, det røde] = B; A: De jordiske, de røde
— 195, — 2-3: i Stand til | Saa] = M; A: istand | Saa
— 196, — 5: Din Valborg trykker] = B; A: Trykker din Valborg
— 197, — 4: af] = B; A: i
— —, — 7: hurtig] = M; A (B, C og D): hurtigt
— —, — 25: Dryade] = anden Udgave af Digterens tydske Oversættelse af Stykket (i Adam Oehl.s Schriften, VII, 1829); alle de danske Kilder og Digterens første tydske Oversættelse (1810): Druide
— 198, — 15: Bøddel] = M; A: Bødel
— —, — 29: O, Gud!] = B; A: Himmel
— 199, — 16-17: Tid, | Som Turteldueu] = B; A: Tid, som | En Turteldue
— 200, — 10-11: Harm | Paa Biørnen og] = B; A: Harm paa | Vildbassen og
— —, — 12: skrække] = B; A: skrækker

Side 200, Linie 20: Hagbarths] = B; A: Habors
— 201, — 11: Flamme Gienskin] = M; A: Flamme Skin
— —, — 24: Von] = M; A: Vom
— 202, — 14-15: ud i Kulden under | Et selsomt Horoscop, da Venusstiernen] = C; A: ud og bragt til Verden | Under et sælsomt Heroscop (M: selsomt Horoscop), da Venus
— —, — 29-30: Vilhelm omfavner ham.] = M; A (B, C og D): Vilhelm.
— 203, — 14-15: naar | Med] = B; A: naar jeg | Med
— —, — 16: Jeg slutter] = B; A: Har sluttet
— —, — 29: det] = B; A: min
— —, — 31: lydt] = B; A: fyldt
— 204, — 10: du din Brud har mistet] = C; A: du har tabt din Brud
— —, — 14: To] = B; A: tvende
— —, — 15-16: Frugt | Af et usaligt] = B; A: Frugt af | Et ulyksaligt
— 205, — 20: brave] = M; A: vakkre (i B, C og D andre Forandringer)
— 207, — 11: Vilhelm.] = B; A: Vilhelm mørk.
— 208, — 6: bedst vi sidde] = B; A: sidde bedst vi
— —, — 9: Guds Navn] = M; A (B, C og D): Gudsnavn
— —, — 18: Kongepillen, som den kaldes] = M; A: Kongepilleren, saa kaldet
— 209, — 27-28: Freden; Geistligheden, Herre! | Den er al Ære værd, det veed jeg nok] = B; A: Freden; thi hvad Geistligheden | Betræffer, den er Ære værd; det veed jeg

Side 209, Linie 31: forandre Landets gamle Sæder] = B; A: indføre andre Landes Sæder
— 210, — 26: hans] = B; A: sin
— 211, — 29: Miklagard] = B; A: Myklegaard
— 212, — 26: Vor Leir var slagen, Væringerne hviilte] = B; A: Leiren var slagen og hver Væring hvilte
— —, — 27: hver i Rustning] = B; A: i sin Rustning
— 213, — 19: Staaer over Alteret i Choret her] = B; A: Her stander over Alteret i Choret
— —, — 30-31: stige frem af Gravene, | For at formane jer til Frygt og Bedring] = B; A: stige op af Graven, for | At bringe Eders Aand til Frygt og Indsigt
— 217, — 8-9: flyer | For Olafs Aand] = B; A: flyer for | Den hellige Aand
— 218, — 3: siger jer, det er Bedrageri!] = C; A: siger Eder, det er kun Bedrag!
— —, — 5: Lidt sært, før jeg fik Tid til Eftertanke] = B; A: Lidt underligt, før jeg fik Tid til Tanke
— —, — 9: Fordom] = B; A: Spilværk
— —, — 20: Hielp! Redning! Hielp!] = B; A: Hielp! Redder! Hielper!
— 219, — 6: Gud!] = B; A: Himmel!
— —, — 14: I er frelst] = B; A: Alt er vundet
— 220, — 9: Krog] = B; A: Afkrog
— —, — 29: Sacramente] = M (B, C og D); A: Sacrament
— 222, — 5: Elskende ville knæle] = M; A (B, C og D): Elskende knæle
— —, — 10, 12 og 16: Gotfred] = C; A: Gotfrid

Side 222, Linie 23: Nu i at flygte. Alt er] = B; A: At seile bort. Alting er
— —, — 29: hans] = B; A: sin
— 224, — 8: Uheldig Elskov, Ungdom] = B; A: Ungdom, uhældig Elskov
— —, — 11: ikke] = B; A: ei
— —, — 12: hans] = B; A: sit
— —, — 26: dit Sværd] = B; A: din Glavind
— 226, — 5: Skiærf af sin Skulder] = B; A: Silkemon af sine Skuldre
— 229, — 24: Forbindingen] = M; A: Forbindningen
— 234, — 22: Til Hielp! til Hielp! man overfalder Kongen!] = B; A: Kongen til Hielp! han overfaldes, hielper!
— 235, — 23: Elvegrimmer] = M; A: Elvegrymmer
— —, — 31: og] = B; A: at
— 236, — 25: Pillen, hvor jeg skar min Valborgs] = M; A: Pilleren, som bær min Valborgs (i B, C og D andre Forandringer)
— 237, — 27: Barnsbeen] = M; A (B, C og D): Barndom
— 239, — 2: hans] = B; A: sin
— —, — 6: venlig rød] = M; A: venlig mild (B, C og D: venligmild)
— —, — 8: Middagsglød] = M; A (B, C og D): Middagsild
— 240, — 29-30: Om Aftnen i en gammel Vise siunge | Om Axels Elskov og hans Trofasthed] = B; A: Vil hun om Aftnen i en gammel Vise | Siunge din Elskov og din Trofasthed

Side 241, Linie 2: dit blege Ansigt] = M; A: det blege Ansigt (B, C og D: den blege Pande)

— —, — 26-28:

Boe roligt ligeover for hinanden,
Du hos din Fader, Valborg hos sin Moder.
Naar Klokken da slaaer tolv, og Droslen synger

= B; A:

Boe ligeover for hinanden; du hos
Din Fader, Valborg hos sin Moder. Naar
Klokken slaaer tolv, og Droslen synger hist

— 242, — 3: sætter] = M; A: sætte

— —, — 6: mindes grant] = B; A: mindes os

— —, — 22-24:

Det gaaer ei an. Hvor meget gav jeg til,
At samme Kiste maatte giemme Valborgs
Og Axels Been! — Men, ædle Vilhelm! siig]

= B; A:

Ak nei, det gaaer ei an. Hvarmeget gav
Jeg til, at samme Egekiste giemte
Axels og Valborgs Been; — men ædle Vilhelm

— 244, — 8: synge Visen] = C; A: synge den

— —, — 22: Tæt ved min Moders Grav, der staaer en Harpe] = B; A: Der, ved min Moders Grav en Harpe stande

— 245, — 1: Ved Pillen ligeover for min] = B; A: Ved Kongepilleren, retfor min (M: Ved Kongepillen, overfor min)

— —, — 22: Op stod] = B; A: Opstod

— 246, — 12: hiin levret Blod] = M; A (B, C og D): hint levret Blod (smlg. Side 245, Linie 15: hiin røden Guld)

Side 246, Linie 13: den] = M (C og D); A (og B): hin
— 247, — 9-11: Nanna med sin Baldur, | Som med sin Hialmar Ingeborg, som Else | Med Ridder Aage] = C; A: Nanna over Baldur, | Som over Hialmar Ingeborg, som Else | Over sin Aage
— —, — 19 og 25: Gotfred] = C; A: Gotfried
— —, — 20: falden] = M; A (B, C og D): faldet

Rettelser.

Side 19, Linie 8 (og det tilsvarende Sted i Varianterne): rigtig læs rigtigt

— 32, — 31, efter Ordet Danerhelte læses Comma i Stedet for Punctum.

III. **Dramatiske Digte:** Syngespil, Lystspil og Skuespil, samt Forspil, Prologer og Epiloger. 6 Bind. Bogladepris 5 Rdl; **nedsat Pris 4 Kr.**

IV. **Episke Digte:** Eventyr, Fortællinger, Noveller og Roman. 4 Bind. Bogladepris 4 Rdl; **nedsat Pris 3 Kr.**

V. **Dramatiske Digte:** Tragiske Dramaer. 10 Bind. Bogladepris 8 Rdl 64 ß; **nedsat Pris 10 Kr.**

VI. **Dramatiske Digte:** Romantiske Dramaer (St. Hansaften-Spil, Aladdin, Fiskeren). 2 Bind. Bogladepris 1 Rdl 64 ß; **nedsat Pris 2 Kr.**

VII. **Erindringer.** Bogladepris 2 Rdl 24 ß; **nedsat Pris 3 Kr.**

Alle 7 Afdelinger (33 Bind), der tidligere kostede 29 Rdl 24 ß, ere saaledes nedsatte til omtrent det halve, nemlig **30 Kr.**, hvilken er den ualmindelig billige Pris af **4 Øre** pr. Ark.

For yderligere at lette Anskaffelsen af dette Værk vil der samtidig blive aabnet en ny Subskription, hvorved der bydes Publikum en nem Leilighed til efterhaanden at anskaffe denne fortrinlige og prisbillige Udgave. Hver 3die Uge udkommer en Levering (indeholdende et Bind) til Pris **1 Kr.**; de sidste 3 Leveringer leveres Subskribenterne

gratis.

Subskription modtages i de fleste Boglader i Danmark Norge og Sverrig, samt hos Selskabets Hovedkommissionær **Rudolph Klein**, Lille Kjøbmagergade Nr. 56 (efter Juli 1875: Pilestræde Nr. 40).

Kjøbenhavn, i Januar 1875.

Selskabet til Udgivelse af Oehlenschlägers Skrifter.

1875.

Trykt hos J. H. Schultz.